

Budsjettnemnda for jordbruket
17.04.2009

Utredning nr. 1

Jordbrukets totalregnskap 2007 og 2008
Jordbrukets totalbudsjett 2009
Registrerte og normaliserte tall

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
1.1	GENERELT	1
1.2	USIKKERHET KNYTTET TIL DEN ØKONOMISKE KRISEN	1
1.3	UTVIKLINGEN I ARBEIDSFORBRUKET, AREAL OG INVESTERINGER.....	7
1.4	ENDRINGER I INNTEKTSFORUTSETNINGER, TAP VED MARKEDSOVERSKUDD OG VOLUMUTVIKLING.....	12
1.4.1	<i>Inntektseffekter av markedssituasjonen</i>	12
1.4.2	<i>Vekst i produksjonsvolumer 2007 - 2009</i>	15
1.5	FØRKLARING TIL VARIASJON MELLOM ÅR	16
1.5.1	<i>Kjøp og salg av melkekvoter</i>	16
1.5.2	<i>Utbetalinger til avløserordningen i jordbruket</i>	16
1.5.3	<i>Fondsendringer i prisutjevningsordningen for melk</i>	16
1.5.4	<i>Samlede endringer i omsetningsavgiftsfondene</i>	16
1.6	PRISSTIGNING I BUDSJETTÅRET	18
1.7	REALRENTE PÅ LÅNT KAPITAL	19
1.8	TOTALKALKYLEN OG SKATT	20
1.9	PRODUKTIVITET.....	21
1.10	JORDBRUKSOPPGJØRET 2008. EKSTRABEREGNINGER AV KRAFTFØR- OG GJØDSELKOSTNADER.....	22
1.11	PRISØKNING PÅ GJØDSEL, EFFEKT PÅ GJØDSLING OG AVLINGER	23
1.12	PRISUTVIKLINGEN PÅ MELK	24
1.13	STØRRE ENDRINGER SOM HAR ENDRET TALLSERIENE BAKOVER	26
1.13.1	<i>Energiforbruk</i>	26
1.13.2	<i>Blomster</i>	26
1.14	BUDSJETTERING AV DIREKTE TILSKUDD.....	26
2	SAMMENDRAG AV UTVIKLINGEN I NORMALISERTE REGNSKAP FRA 2004 TIL BUDSJETT 2009. 27	
3	REGISTRERTE OG BUDSJETTERTE TALL FOR PERIODEN 2006 – 2009	30
3.1	UTVIKLINGEN FRA ÅR TIL ÅR I FØLGE BEREGNINGENE I 2009	31
3.1.1	<i>Forklaring til de største endringene fra 2007 til 2008</i>	31
3.1.2	<i>Forklaring til de største endringene fra 2008 til 2009</i>	32
4	SAMMENLIGNING MED FJORÅRETS BEREGNINGER	34
4.1	ÅRET 2007.....	35
4.2	ÅRET 2008.....	35
5	REGISTRERTE REGNSKAPER - OVERSIKT	37
5.1	TABELLER SOM GJELDER REGISTRERTE REGNSKAPER.....	38
5.2	FORBRUKSTABELLER	63
6	NORMALISERTE REGNSKAPER	66
6.1	INNLEDNING	66
6.2	BAKGRUNN OG FRAMGANGSMÅTE	66
6.3	GENERELT OM BEREGNINGSPRINSIPPENE	66
6.4	BEGRENSNINGER	67
6.5	NÆRMERE OM PRINSIPPENE FOR NORMALISERINGEN	67
6.5.1	<i>Planteproduksjon</i>	67
6.5.2	<i>Normalisering av husdyrproduksjonen</i>	68
6.5.3	<i>Endringer i husdyrbestanden</i>	68
6.5.4	<i>Normalisering av kostnadspostene</i>	68
6.5.5	<i>Direkte tilskudd</i>	69
6.5.6	<i>Renter på lånt kapital</i>	69
6.5.7	<i>Leasing</i>	69
6.6	RESULTATER AV BEREGNINGENE.....	70
6.6.1	<i>Sammendrag av normaliserte regnskaper</i>	70
6.6.2	<i>Jordbrukets økonomiske resultat ifølge normaliserte regnskaper</i>	72
6.7	SAMMENLIGNING MED FJORÅRETS BEREGNINGER.....	73
6.7.1	<i>Nærmere om utviklingen i normalårsavlingene</i>	73

7	UTVALG AV TABELLER FRA NORMALISERTE REGNSKAPER.....	76
8	VOLUM OG PRISINDEKSER	87
9	KOSTNADSUTVIKLINGEN I OMSETNINGSLEDDENE.....	89
9.1	ORGANISASJONENES TOTALE KOSTNADER	89
9.1.1	<i>Total aktivitet</i>	<i>90</i>
9.1.2	<i>Antall ansatte</i>	<i>92</i>
9.1.3	<i>Anleggsstruktur.....</i>	<i>92</i>
9.1.4	<i>Enhetskostnader.....</i>	<i>93</i>
9.1.5	<i>Kjøttamvirkets normerte slaktekostnad.....</i>	<i>94</i>

1 Innledning

1.1 Generelt

Totalkalkylen for jordbruket 2009 omfatter:

- Revidert regnskap 2007
- Foreløpig regnskap 2008
- Budsjett 2009

I denne utredningen presenteres en oversikt over resultatene fra Totalkalkylen 2009 med vedleggstabeller og sammendragstabeller fra beregninger med både registrerte og normaliserte tall. Det er videre tatt med tabeller som viser forbruksutviklingen for kjøtt og egg og en tabell som viser det registrerte arbeidsforbruket. De registrerte tallene skal vise faktiske inntekter og kostnader i de enkelte år. Dette betyr at det kan være store variasjoner i inntektene mellom ulike år pga. varierende vær- og avsetningsforhold. Dette er det viktig å være klar over når en tar for seg utviklingen i resultatmålene fra år til år i de registrerte regnskapstallene. Disse variasjonene er forsøkt eliminert ved beregningen av normaliserte regnskapstall. Normaliserte regnskaper er presentert i et eget kapittel.

Det er også med et eget kapittel om kostnadsutviklingen i omsetningsleddene for melk, kjøtt og egg.

Utredningen inneholder videre en sammenligning av fjorårets beregninger med årets beregninger for årene 2007 og 2008. Dette gjelder både for registrerte og normaliserte regnskaper.

1.2 Usikkerhet knyttet til den økonomiske krisen

En kraftig konjunkturedgang i verdensøkonomien i kjølvannet av finanskrisen i andre halvår 2008, har ført til et fall i aktiviteten i norsk økonomi med stigende arbeidsledighet. Særlig er eksportindustrien rammet. I Norge og mange andre land har sentralbankene satt ned styringsrentene kraftig. Samtidig har regjeringen satt inn tiltak overfor banker og næringsliv, spesielt bygg og anleggsnæringen, for å dempe nedgangen.

På generelt grunnlag må det regnes med at usikkerheten i økonomien vil kunne slå inn også på jordbrukssektoren. Omfanget er imidlertid usikkert. På grunn av at jordbrukssektoren i større grad er skjermet og at det produseres varer som det uansett er etterspørsel etter, antas det at jordbrukssektoren blir berørt i mindre grad enn andre sektorer i samfunnet i gjennomsnitt. På etterspørselssiden har en erfaring med at svekkelse av husholdningenes økonomi kan gi seg utslag i lavere etterspørsel etter høyt prisede matvarer, som for eksempel kjøtt. Jordbrukshusholdningene kan også bli påvirket av problemene i skogbrukssektoren.

Det antas at det største usikkerhetsmomentet for jordbruket er bankenes utlånsmulighet/-evne, ikke jordbrukets egen evne til å betjene gjeld. Det er ikke

rapportert om større utslag av finans-/økonomikrisen i landbrukssektoren, det sies eksempelvis at investeringene i maskiner og bygninger hittil er lite påvirket.

Usikkerheten i økonomien og utslagene av de store prisbevegelsene en har sett på enkelte innsatsfaktorer, som gjødsel, øker sannsynligheten for at nemndas anslag vil avvike fra fasiten. Poster der usikkerheten er særlig stor som følge av økonomikrisen, er renter og investeringer.

1.3 Resultater etter registrerte og normaliserte regnskaper

Tabell 1.1 Resultater etter registrerte regnskaper. Mill. kroner¹

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Sum produksjonsinntekter	20 788	21 081	20 871	21 231	22 439	24 346	24 861
+ Direkte tilskudd	8 899	8 776	8 489	8 561	8 856	9 100	9 554
= Totale inntekter inklusive direkte tilskudd (A)	29 688	29 857	29 360	29 792	31 295	33 445	34 415
Sum ikke-varige produksjonsmidler	13 152	13 391	13 628	14 112	14 249	15 689	16 792
+ Sum kapitalkostnader	5 341	5 367	5 504	5 754	6 015	6 345	6 560
= Sum kostnader eksklusive realrentekostnad (B)	18 493	18 758	19 131	19 865	20 264	22 034	23 352
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	11 194	11 098	10 229	9 926	11 031	11 411	11 062
– Realrente på lånt kapital (C)	747	934	589	495	1 485	944	592
Vederlag til arbeid og egenkapital (A-B-C)	10 447	10 164	9 640	9 431	9 546	10 467	10 470
Antall årsverk	72 100	68 800	65 700	63 300	61 400	59 800	58 200
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk, kr	144 900	147 700	146 700	149 000	155 500	175 000	179 900
Endring per årsverk, kr		2 800	-1 000	2 300	6 500	19 500	4 900
Endring per årsverk, prosent		1,9	-0,7	1,6	4,4	12,5	2,8
Inntektseffekt per årsverk av jordbruksfradraget, kr	12 300	11 800	11 900	12 500	20 200	21 500	21 700
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk inklusive effekt av jordbruksfradraget, kr	157 200	159 500	158 600	161 500	175 700	196 500	201 600

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) De seks nederste linjene er ikke i mill. kroner

Tabell 1.2 Sammenheng. Registrerte regnskaper. Mill. kroner¹

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Korn, erter og oljefrø	2 436	2 583	2 304	2 092	2 198	2 758	2 624
+ Poteter	476	503	483	550	571	610	612
+ Hagebruksprodukter	3 000	2 937	2 932	3 003	3 080	3 218	3 259
+ Andre planteprodukter	118	135	156	167	160	200	224
= Sum planteprodukter	6 031	6 158	5 875	5 813	6 010	6 787	6 720
Melk	6 002	6 011	6 142	6 147	6 624	6 699	6 925
+ Kjøtt	7 090	7 224	7 247	7 542	8 014	8 963	9 228
+ Egg	577	577	538	573	664	711	797
+ Ull	160	161	157	149	137	132	131
+ Pelsdyr	217	248	210	290	207	275	262
+ Andre husdyrproduksjoner	91	74	83	79	83	94	107
= Sum husdyrprodukter	14 137	14 295	14 377	14 780	15 731	16 874	17 450
Sum plante- og husdyrprodukter	20 168	20 454	20 252	20 593	21 740	23 660	24 170
Kjøreinntekter mv.	425	442	460	482	512	535	541
+ Arbeidsinntekter ved investeringer	165	191	180	217	222	229	228
= Sum andre inntekter	590	633	640	700	734	764	769
Endringer i buskapsverdien	30	-6	-22	-62	-35	-79	-78
Sum produksjonsinntekter	20 788	21 081	20 871	21 231	22 439	24 346	24 861
Direkte tilskudd	8 899	8 776	8 489	8 561	8 856	9 100	9 554
Totale inntekter inkl. direkte tilskudd (A)	29 688	29 857	29 360	29 792	31 295	33 445	34 415
Handelsgjødsel og kalk	1 054	1 066	1 126	1 141	1 194	1 302	1 904
+ Innkjøpt kraftfôr	4 490	4 525	4 465	4 551	4 733	5 421	5 886
+ Annet innkjøpt fôr	283	277	268	327	255	283	307
+ Såfrø og planter	663	674	706	692	755	808	829
+ Energi og smøremidler	1 812	1 687	1 903	2 193	1 973	2 393	2 091
+ Andre kostnader	3 490	3 739	3 668	3 714	3 809	3 901	4 188
+ Vedlikehold	1 360	1 423	1 492	1 494	1 529	1 581	1 587
Sum ikke-varige produksjonsmidler	13 152	13 391	13 628	14 112	14 249	15 689	16 792
Leasing av maskiner	220	308	412	549	743	843	900
+ Kapitalslit	5 121	5 059	5 092	5 205	5 272	5 502	5 660
Sum kapitalkostnader	5 341	5 367	5 504	5 754	6 015	6 345	6 560
Sum kostnader ekskl. realrentekost. (B)	18 493	18 758	19 131	19 865	20 264	22 034	23 352
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	11 194	11 098	10 229	9 926	11 031	11 411	11 062
Realrente på lånt kapital (C)	747	934	589	495	1 485	944	592
Vederlag til arbeid og egenkap. (A-B-C)	10 447	10 164	9 639	9 431	9 545	10 468	10 470

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 1.3 Resultater etter normaliserte regnskaper. Mill. kroner¹

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Sum produksjonsinntekter	20 787	20 749	20 816	21 284	22 594	24 057	24 831
+ Direkte tilskudd	8 903	8 831	8 526	8 557	8 818	9 124	9 551
= Totale inntekter inklusive direkte tilskudd (A)	29 690	29 580	29 342	29 840	31 412	33 181	34 381
Sum ikke-varige produksjonsmidler	13 026	13 267	13 641	14 090	14 254	15 782	16 783
+ Sum kapitalkostnader	5 342	5 358	5 505	5 769	5 997	6 388	6 554
= Sum kostnader eksklusive realrentekostnad (B)	18 368	18 625	19 147	19 859	20 252	22 170	23 337
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	11 321	10 955	10 196	9 981	11 161	11 011	11 045
- Realrente på lånt kapital (C)	802	649	619	782	1 201	1 542	516
Vederlag til arbeid og egenkapital (A-B-C)	10 519	10 306	9 576	9 199	9 960	9 469	10 529
Antall årsverk	72 100	68 800	65 700	63 300	61 400	59 800	58 200
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk, kr	145 900	149 800	145 800	145 300	162 200	158 300	180 900
Endring per årsverk, kr		3 900	-4 000	-500	16 900	-3 900	22 600
Endring per årsverk, prosent		2,7	-2,7	-0,3	11,6	-2,4	14,3
Inntektseffekt per årsverk av jordbruksfradraget, kr	12 300	11 800	11 900	12 500	20 200	21 500	21 700
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk inklusive effekt av jordbruksfradraget, kr	158 200	161 600	157 700	157 800	182 400	179 800	202 600

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) De seks nederste linjene er ikke i mill. kroner

Tabell 1.4 Sammenheng. Normaliserte regnskaper. Mill. kroner¹

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Korn, erter og oljefrø	2 399	2 309	2 251	2 236	2 292	2 502	2 624
+ Poteter	492	487	511	536	579	599	612
+ Hagebruksprodukter	2 982	2 900	2 919	2 958	3 082	3 207	3 248
+ Andre planteprodukter	128	130	141	165	177	196	215
= Sum planteprodukter	6 001	5 825	5 822	5 895	6 131	6 504	6 700
Melk	6 002	6 011	6 142	6 147	6 624	6 699	6 925
+ Kjøtt	7 090	7 224	7 247	7 542	8 014	8 963	9 228
+ Egg	577	577	538	573	664	711	797
+ Ull	160	161	157	149	137	132	131
+ Pelsdyr	246	249	209	260	242	269	252
+ Andre husdyrproduksjoner	91	74	83	79	83	94	107
= Sum husdyrprodukter	14 166	14 296	14 376	14 751	15 765	16 868	17 440
Sum plante- og husdyrprodukter	20 167	20 122	20 198	20 646	21 896	23 372	24 140
Kjøreinntekter mv.	425	442	460	482	512	535	541
+ Arbeidsinntekter ved investeringer	165	191	180	217	222	229	228
= Sum andre inntekter	590	633	640	700	734	764	769
Endringer i buskapsverdien	30	-6	-22	-62	-35	-79	-78
Sum produksjonsinntekter	20 787	20 749	20 816	21 284	22 594	24 057	24 831
Direkte tilskudd	8 903	8 831	8 526	8 557	8 818	9 124	9 551
Totale inntekter inkl. direkte tilskudd (A)	29 690	29 580	29 342	29 840	31 412	33 181	34 381
Handelsgjødsel og kalk	1 054	1 066	1 126	1 141	1 194	1 302	1 904
+ Innkjøpt kraftfôr	4 490	4 525	4 465	4 551	4 733	5 421	5 886
+ Annet innkjøpt fôr	283	277	268	327	255	283	307
+ Såfrø og planter	663	674	706	692	755	808	829
+ Energi og smøremidler	1 772	1 704	1 940	2 206	1 964	2 388	2 099
+ Andre kostnader	3 403	3 597	3 644	3 679	3 824	3 999	4 170
+ Vedlikehold	1 360	1 423	1 492	1 494	1 529	1 581	1 587
Sum ikke-varige produksjonsmidler	13 026	13 267	13 641	14 090	14 254	15 782	16 783
Leasing av maskiner	221	300	413	564	725	885	894
+ Kapitalslit	5 121	5 059	5 092	5 205	5 272	5 502	5 660
Sum kapitalkostnader	5 342	5 358	5 505	5 769	5 997	6 388	6 554
Sum kostnader ekskl. realrentekost. (B)	18 368	18 625	19 147	19 859	20 252	22 170	23 337
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	11 321	10 955	10 196	9 981	11 161	11 011	11 045
Realrente på lånt kapital (C)	802	649	619	782	1 201	1 542	516
Vederlag til arbeid og egenkap. (A-B-C)	10 519	10 306	9 576	9 199	9 960	9 469	10 529

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

2) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

1.4 Utviklingen i arbeidsforbruket, areal og investeringer

Tabell 1.5 Beregnet totalt arbeidsforbruk og antall årsverk i jordbruket 1969-2010

År	Antall bedrifter	Timer pr. bedrift	Mill. timeverk	Timer pr. årsverk	1000 årsverk	Prosentendring
1959	198 300	2 995	594,0	2 340	253,8	
1969	154 977	2 609	404,3	2 100	192,5	
1970	149 000	2 541	378,6	2 100	180,3	- 6,3
1971	142 000	2 473	351,2	2 100	167,2	- 7,3
1972	136 300	2 404	327,7	2 100	156,0	- 6,7
1973	134 000	2 372	317,8	2 100	151,3	- 3,0
1974	131 300	2 340	307,2	2 100	146,3	- 3,3
1975	129 000	2 308	297,7	2 100	141,8	- 3,1
1976	127 000	2 276	287,5	2 000	143,8	1,4
1977	126 500	2 224	281,3	1 975	142,4	- 1,0
1978	125 500	2 172	272,6	1 975	138,0	- 3,1
1979	125 302	2 121	265,8	1 975	134,6	- 2,5
1980	121 700	2 039	248,1	1 975	125,6	- 6,7
1981	119 300	2 043	243,7	1 975	123,4	- 1,8
1982	116 600	2 047	238,7	1 975	120,9	- 2,0
1983	114 000	2 052	233,8	1 975	118,4	- 2,1
1984	111 300	2 061	229,4	1 975	116,2	- 1,9
1985	109 300	2 070	226,3	1 975	114,6	- 1,4
1986	106 700	2 080	221,9	1 975	112,4	- 1,9
1987	104 500	2 040	213,2	1 975	107,9	- 4,0
1988	101 800	2 000	203,6	1 975	103,1	- 4,4
1989	99 382	1 960	194,8	1 925	101,2	- 1,8
1990	96 300	1 921	185,0	1 875	98,7	- 2,5
1991	92 800	1 930	179,1	1 875	95,5	- 3,2
1992	90 900	1 940	176,3	1 875	94,1	- 1,5
1993	87 600	1 950	170,8	1 875	91,1	- 3,2
1994	83 900	2 010	168,6	1 875	89,9	- 1,3
1995	80 900	2 070	167,5	1 875	89,3	- 0,7
1996	78 200	2 080	162,3	1 875	86,7	- 2,9
1997	75 300	2 091	157,4	1 875	84,0	- 3,1
1998	72 800	2 123	154,6	1 875	82,4	- 1,9
1999 ¹⁾	70 011	2 155	150,9	1 875	80,5	(- 2,3)
1999 ²⁾	70 740	2 161	152,9	1 875	81,6	- 1,0
2000	68 539	2 158	147,9	1 875	78,9	- 3,3
2001	65 607	2 154	141,3	1 860	75,9	- 3,8
2002	61 890	2 218	137,3	1 845	74,5	- 1,8
2003	58 231	2 286	133,1	1 845	72,1	- 3,2
2004	55 507	2 284	126,8	1 845	68,8	- 4,6
2005	53 003	2 287	121,2	1 845	65,7	- 4,5
2006	51 218	2 279	116,7	1 845	63,3	- 3,7
2007	49 935	2 270	113,4	1 845	61,4	- 3,0
2008*	48 835	2 258	110,3	1 845	59,8	- 2,6
2009**	47 800	2 247	107,4	1 845	58,2	- 2,7
2010**	46 900	2 238	105,0	1 845	56,9	- 2,2

1) Bruk > 5 dekar

2) Bruk fra 0 dekar og oppover fra 1999, tidligere for bruk > 5 dekar

I tabellen over er utviklingen i det totale arbeidsforbruket for perioden 1959–2010 beregnet på grunnlag av SSBs tellinger fram til og med 2007. Beregningene er utført i timeverk og årsverk. Årsverksserien er fastsatt med basis i 1975 timer per årsverk fra 1977 og endringene i arbeidstiden i industrien for tidligere år. Dette timetallet ble satt ned til 1875 timer per årsverk fra 01.07.89, til 1860 timer for 2001 og til 1845 timer fra 2002.

SSB gjennomførte fullstendig telling av arbeidsforbruket i jordbruket for 1999 og ved utvalgstillingene/landbruksundersøkelsene i 2001, 2003, 2005 og 2007.

Tabell 1.6 Beregnet totalt jordbruksareal

	Fulldyrket, 1000 da.	Overflatedyrket, 1000 da.	Jordbruksareal i alt, 1000 da.	Prosent endring	Dekar pr. jordbruks- bedrift
1959	8 343	1 764	10 107		51
1969	8 269	1 594	9 863		64
1970	8 139	1 397	9 536	-3,3 %	64
1971	8 063	1 246	9 308	-2,4 %	66
1972	7 951	1 150	9 101	-2,2 %	67
1973	7 900	1 137	9 037	-0,7 %	67
1974	7 932	1 075	9 007	-0,3 %	69
1975	7 918	1 063	8 981	-0,3 %	70
1976	7 947	1 015	8 962	-0,2 %	71
1977	8 003	991	8 994	0,4 %	71
1978	8 006	940	9 006	0,1 %	72
1979	8 358	1 239	9 597	6,6 %	77
1980	8 386	1 195	9 581	-0,2 %	79
1981	8 494	1 091	9 585	0,0 %	80
1982	8 621	1 014	9 635	0,5 %	83
1983	8 742	964	9 706	0,7 %	85
1984	8 771	994	9 765	0,6 %	88
1985	8 801	1 000	9 801	0,4 %	90
1986	8 767	1 001	9 768	-0,3 %	92
1987	8 766	1 002	9 768	0,0 %	93
1988	8 814	1 024	9 838	0,7 %	97
1989	8 846	1 096	9 941	1,0 %	100
1990	8 830	1 142	9 972	0,3 %	104
1991	8 840	1 169	10 009	0,4 %	108
1992	8 859	1 206	10 065	0,6 %	111
1993	8 916	1 236	10 152	0,9 %	116
1994	8 936	1 280	10 216	0,6 %	122
1995	8 984	1 303	10 287	0,7 %	127
1996	9 015	1 329	10 344	0,6 %	132
1997	9 053	1 366	10 419	0,7 %	138
1998	9 007	1 487	10 494	0,7 %	144
1999	8 871	1 511	10 384	-1,0 %	148
2000	8 841	1 581	10 422	0,4 %	147
2001	8 862	1 605	10 467	0,4 %	153
2002	8 832	1 635	10 466	0,0 %	160
2003	8 759	1 644	10 404	-0,6 %	168
2004	8 737	1 660	10 397	-0,1 %	179
2005	8 663	1 692	10 354	-0,4 %	187
2006	8 628	1 717	10 345	-0,1 %	202
2007	8 574	1 746	10 320	-0,2 %	207
2008*	8 491	1 750	10 241	-0,8 %	210
2009**	8 440	1 750	10 190	-0,5 %	213
2010**	8 395	1 750	10 145	-0,4 %	216

Det totalt registrerte jordbruksarealet nådde et maksimum i 1998. Fra 2001 har det vært en sammenhengende nedgang slik at arealet i 2008 er 2,2 prosent lavere. I det totale jordbruksarealet inngår også overflatedyrket jord og innmarksbeite. Slikt areal utgjør om lag 17 prosent av totalarealet i slutten av perioden, mens andelen var drøyt 10 prosent i 1989.

Fra 2004 har nytt digitalt kartgrunnlag vært tatt i bruk som nytt kontrollgrunnlag ved søknad om produksjonstillegg. Ved søknadsrunden 31.7.2008 var det totalt ca. 130 kommuner,- først og fremst i sentrale jordbruksområder, som hadde tatt i bruk det nye kartgrunnlaget. For mange søkere har dette medført en reduksjon i godkjent areal og nedgangen i totalarealet har vært satt i sammenheng med det nye kartverket. Tall fra SLF viser at innføringen av det nye kartverket har medført en engangsreduksjon i godkjent jordbruksareal på ca. 2 prosent det året kartverket tas i bruk.

Tabell 1.7 gir oversikt over bruttoinvesteringene i løpende og faste priser fordelt på de ulike kapitalgruppene samt avdragsdelen av leasingkontrakter.

**Tabell 1.7 Bruttoinvesteringer i jordbruket. Løpende og faste priser.
Mill. kroner**

	Løpende priser				Faste 2007-priser			Sum inkl. avdr.del leasing
	Bygnin- ger	Maskiner og redsk.	Annet ¹	Sum	Sum	Endring	Leasing avdr.del	
1959	218	202	131	551	8 929			8 929
1969	372	513	156	1041	10 770	20,6 %		10 770
1970	413	525	134	1072	10 028	-6,9 %		10 028
1971	441	613	163	1217	10 353	3,2 %		10 353
1972	481	542	205	1228	9 465	-8,6 %		9 465
1973	586	576	233	1395	9 669	2,2 %		9 669
1974	716	766	271	1753	10 304	6,6 %		10 304
1975	805	1 104	294	2203	10 840	5,2 %		10 840
1976	985	1 447	313	2745	12 095	11,6 %		12 095
1977	1 253	1 921	389	3563	14 015	15,9 %		14 015
1978	1 354	1 847	459	3660	13 281	-5,2 %		13 281
1979	1 465	1 811	435	3711	12 841	-3,3 %		12 841
1980	1 677	2 068	538	4283	13 476	4,9 %		13 476
1981	1 840	2 176	576	4592	13 093	-2,8 %		13 093
1982	1 815	2 198	649	4662	12 292	-6,1 %		12 292
1983	1 384	1 811	662	3857	9 333	-24,1 %		9 333
1984	1 343	1 987	613	3943	9 022	-3,3 %		9 022
1985	1 356	2 653	613	4622	9 931	10,1 %		9 931
1986	1 758	2 855	593	5206	10 127	2,0 %		10 127
1987	1 917	2 549	420	4886	8 814	-13,0 %		8 814
1988	2 087	2 410	383	4880	8 343	-5,4 %		8 343
1989	2 125	2 067	344	4536	7 550	-9,5 %		7 550
1990	1 987	2 373	419	4779	7 619	0,9 %	16	7635
1991	1 707	1 973	331	4011	6 172	-19,0 %	20	6192
1992	1 601	1 783	367	3751	5 669	-8,2 %	24	5693
1993	1 222	1 991	404	3617	5 261	-7,2 %	25	5286
1994	1 411	2 601	354	4366	6 130	16,5 %	27	6157
1995	1 068	2 883	434	4385	5 803	-5,3 %	47	5850
1996	1 574	3 154	358	5086	6 678	15,1 %	57	6735
1997	1 566	2 874	340	4780	6 163	-7,7 %	67	6230
1998	1 647	2 748	302	4697	5 915	-4,0 %	79	5994
1999	1 617	2 800	329	4746	5 957	0,7 %	87	6044
2000	1 451	2 505	348	4304	5 326	-10,6 %	99	5425
2001	1 386	2 389	336	4111	4 970	-6,7 %	134	5104
2002	1 471	2 543	289	4303	5 151	3,6 %	168	5319
2003	1 730	2 614	336	4680	5 610	8,9 %	205	5815
2004	2 349	2 506	290	5145	5 980	6,6 %	292	6272
2005	2 694	2 732	316	5742	6 271	4,9 %	392	6663
2006	3 291	2 793	380	6464	6 879	9,7 %	509	7388
2007	3 314	2 955	420	6689	6 689	-2,8 %	612	7301
2008*	3 414	3 107	403	6924	6 626	-0,9 %	700	7326
2009**	3 389	3 333	448	7170	6 498	-1,9 %	763	7261

¹I «Annet» inngår biler, grøfter, hydrotekniske anlegg, nydyrking og investeringsavgift på investeringer.

1.5 Endringer i inntektsforutsetninger, tap ved markedsoverskudd og volumutvikling

Endringer i tap ved markedsoverskudd og volumendringer i produksjon og innsatsfaktorer, medfører endringer i og forklarer deler av avvik fra inntektsforutsetningene som legges til grunn ved jordbruksoppgjørene. Inntektseffekter pga. markedssituasjon er sett på i kap. 1.5.1 mens volumutvikling er sett på i kap. 1.5.2.

1.5.1 Inntektseffekter av markedssituasjonen

Inntektseffekter på grunn av markedssituasjonen, hovedsakelig tap på grunn av markedsoverskudd eller fra manglende markedsmuligheter, har vært beregnet for husdyrprodukter og for korn fra 2006. Pristapet skjer ved at engrosprisene settes lavere enn hva målprisene gir grunnlag for og at omsetningsavgiften er høyere enn avgift ved markedsbalanse. Dette medfører lavere utbetalingspriser til produsent. Den vanligste situasjonen har vært pristap på grunn av til dels betydelige overskudd. Overskudd- eller underskuddssituasjon reflekteres normalt i avviket mellom uttatt pris og målpris og omsetningsavgiftene som er gjengitt i tabell 1.8 nedenfor.

Det er ikke nødvendigvis samsvar mellom trekk av omsetningsavgift og behovet for å regulere den løpende produksjonen til enhver tid. Dersom reguleringskostnadene ble høyere enn forutsatt, kan det være behov for å bygge opp igjen reguleringsfondet på et senere tidspunkt og motsatt. Størrelsen på reguleringsfondene er nærmere omtalt i kapittel 1.6.4.

For enkelte av produktene kan pristapet være «negativt». Det innebærer at engrosprisene har ligget over målprisnivå eller at omsetningsavgiften har vært lavere enn antatt avgift ved markedsbalanse. Prisuttak over målprisnivå kan forekomme på kalenderårsbasis, men skal normalt ikke forekomme på avtaleårsbasis. Dersom målprisen overstiges i ett avtaleår skal prisen ligge tilsvarende under det påfølgende år.

Nemnda har anslått omsetningsavgiften ved markedsbalanse for storfe og gris til 0,85 kr/kg og for sau/lam til 1 kr/kg. For egg er avgiften ved markedsbalanse satt til 0,60 kr/kg. For korn og oljefrø har omsetningsavgiften i år uten kornoverskudd vært anslått til 0,5 øre/kg fra og med kornåret 2005.

Tabell 1.8. Pristap ved overproduksjon¹⁾. Kroner pr. kg. Totalbeløp i mill. kr.

2007	Storfe	Kalv	Sau/lam	Gris	Egg	Melk	Korn/ oljefrø	I alt, mill. kr.
Økt omsetningsavgift	0,30	0,28	-0,04	0,60	0,00	0,00	0,015	
Svikt i engrospris	-0,05	-0,05	0,12	0,15	-0,04	0,00		
Sum tap	0,25	0,23	0,08	0,75	-0,04	0,00	0,015	
Salgsprod., mill. kg	82,2	2,0	22,9	117,4	53,1	1562,3	1208,4	
Brutto pristap pga. markedsoversk., mill. kr	20,6	0,5	1,8	88,0	-2,1	0,0	18,1	126,9
2008	Storfe	Kalv	Sau/lam	Gris	Egg	Melk	Korn/ oljefrø	I alt, mill. kr.
Økt omsetningsavgift	-0,53	-0,51	-0,30	-0,55	-0,01	0,00	0,015	
Svikt i engrospris	-0,19	-0,19	-0,17	0,09	0,01	0,00		
Sum tap	-0,72	-0,70	-0,47	-0,46	0,00	0,00	0,015	
Salgsprod., mill. kg	84,2	1,9	23,6	122,3	55,8	1547,4	1423,3	
Brutto pristap pga. markedsoversk., mill. kr	-60,6	-1,3	-11,1	-56,3	0,0	0,0	21,3	-108,0
2009	Storfe	Kalv	Sau/lam	Gris	Egg	Melk	Korn/ oljefrø	I alt, mill. kr.
Økt omsetningsavgift	-0,44	-0,44	0,70 ²⁾	-0,25	0,00	0,00	0,015	
Svikt i engrospris	0,30	0,30	0,00	0,55	0,00	0,10		
Sum tap	-0,14	-0,14	0,70	0,30	0,00	0,10	0,015	
Salgsprod., mill. kg	81,7	1,8	23,0	122,2	57,9	1528,1	1221,2	
Brutto pristap pga. markedsoversk., mill. kr	-11,4	-0,3	16,1	36,7	0,0	152,8	18,3	212,2

¹⁾ Negativt fortegn betyr høyere uttatt pris enn målpris/lavere omsetningsavgift enn avgift ved markedsbalanse

²⁾ Høy avgift skyldes trekk for finansiering av bekjempelse av sykdommen fotråte

Tabell 1.8 viser det beregnede brutto pristapet for jordbruket i beregningsårene, men ikke det reelle inntektstapet som også vil bli påvirket av produksjonstilpasninger. Tapet er beregnet ved å multiplisere pristapet pr. kg. med registrert/anslått salgsproduksjon. Totalt utgjør dette 126,9 mill. kr i 2007, et "overskudd" på 108,0 mill. kr. i 2008 og et tap i 2009 på 212,2 mill. kr. Mesteparten av økningen i 2009 skyldes at målprisøkningen på 10 øre/liter for melk fra 1.1.2009, vedtatt ved justeringsforhandlingene 9.1.2009, ikke tas ut.

For melk styres produksjonen gjennom kvoter og markedsoverskudd av melk er ikke definert som den er for kjøtt, egg og korn. En har dermed ikke samme opplegg og mulighet for beregning av pristap/markedsoverskuddskostnader for melk som for kjøtt, egg og korn. Omsetningsavgiftene på melk er vist i tabell 1.9.

Tabell 1.9 Omsetningsavgift på melk, øre pr liter

	1.1.	1.7.
1998	22	24
1999	20	14
2000	16	18
2001	18 ¹⁾	12 ¹⁾
2002	1	1
2003	8	3
2004	9	8
2005	8	7
2006	10	12
2007	12	7
2008	10	9
2009	10	10

1) I 2001 ble behovet for reguleringsmidler lavere enn antatt, og det ble tilbakebetalt 6 øre pr. liter

I 2002 og 2003 er satsen satt lavt. Dette skyldes at Tine i 2002 (med virkning for regnskapet i 2001) betalte tilbake 176 mill. kroner til fondet for omsetningsavgift etter Landbruksdepartementets behandling av en klage i forbindelse med prisutjevningsordningen for melk. Denne økningen i fondet gav grunnlag for å sette lave satser for omsetningsavgiften. Som indikator på markedssituasjonen er derfor ikke omsetningsavgiften presis for 2002 og 2003.

Tabell 1.10 Overproduksjonsavgift melk. Mill. kroner

År	Overproduksjonsavgift
2000	34,0
2001	40,2
2002	46,7
2003	35,3
2004	73,5
2005	42,9
2006	59,7
2007	0,9
2008	27,5

Mindre overproduksjonsavgift de to siste årene har sammenheng med endret kvoteår og økte produksjonsmuligheter. Fra 2007 ble kvoteåret endret slik at det skifter 1. mars i stedet for 1. januar. I andre halvår 2007 hadde meieriene behov for mer melk og innslagspunktet for overproduksjonsavgiften ble hevet to ganger. Først til 2 prosent over kvote i juni og deretter til 10 prosent over kvote i oktober. Relativt få produsenter rakk å tilpasse seg slik at de fylte hele den økte produksjonsmuligheten dette kvoteåret. I kvoteåret 2008 var innslagspunktet for overproduksjonsavgiften 2 prosent over kvote.

1.5.2 Volumendringer 2007 - 2009

Endringene i volumene i 2008 og 2009 går fram tabell 1.11.

Tabell 1.11 Volumutvikling for noen viktige inntekts- og kostnadsposter i 2008 og 2009. Totalkalkylen, registrert regnskap. Årlig endring i prosent

	2008	2009
Korn, erter og oljefrø	15,0 %	-12,4 %
Poteter	11,7 %	-5,5 %
Hagebruksprodukter	3,1 %	-1,1 %
Sum planteprodukter	8,9 %	-5,9 %
Sum kumelk	-1,0 %	-1,2 %
Sum geitmelk	-1,2 %	0,4 %
Ku- og geitmelk	-1,0 %	-1,2 %
Sum storfe	2,3 %	-3,0 %
Sum sau/lam	3,0 %	-2,7 %
Sum gris	4,2 %	-0,1 %
Sum fjørfeslakt	21,9 %	-4,4 %
Egg	5,0 %	3,9 %
Sum husdyrprodukter	2,9 %	-1,5 %
Sum plante- og husdyrprod.	4,6 %	-2,8 %
Sum inntekter inkl. tilsk.	4,2 %	-2,6 %
Handelsgjødsel og kalk	-2,4 %	-18,5 %
Innkjøpt kraftfôr	4,8 %	-1,2 %
Sum innkjøpt fôr	5,1 %	-1,2 %
Såfrø og planter	-2,1 %	-0,6 %
Sum energi og smøremidler	-2,3 %	-1,3 %
Andre kostnader	-3,2 %	-1,1 %
Sum vedlikehold	-1,8 %	-1,6 %
Sum ikke-varige prod.midler	0,1 %	-3,5 %
Sum leasing av maskiner	15,2 %	9,1 %
Kapitalslit	0,5 %	0,9 %
Sum kostnader	0,7 %	-2,0 %

På inntektssida er volumøkningen for sum husdyrprodukter i 2008 og 2009 på henholdsvis 2,9 og -1,5 prosent. For 2008 bidrar fjørfekjøtt sterkest til økningen men det er også økninger for de andre kjøttslagene og egg samtidig som melk går litt ned. I 2009 er det nedgang for alle husdyrproduktene med unntak av geitmelk og egg. Nedgangen er denne gang sterkest for fjørfekjøtt. På plantesida er det en samlet økning i 2008 på 8,9 prosent. Det er økning for alle produksjonene men korn bidrar sterkest med en økning på 15 prosent. I 2009 er det en nedgang på 5,9 prosent. Det er nedgang for alle poster, men sterkest for korn med 12,4 prosent. Dette under forutsetning av normalårsavlinger. På kostnadssida er volumendringen for sum ikke-varige kostnader omtrent uendret fra året før. Dette er en sumeffekt av nedgang for alle poster med unntak av økning for innkjøpt kraftfôr på 5,1 prosent. I 2009 er det en nedgang for ikke-varige kostnader på 3,5 prosent. Den relativt store nedgangen skyldes redusert gjødselinnkjøp pga. av prisoppgangen. Gjødsel går ned med 18,5 prosent, men det er også nedgang for alle andre ikke-varige kostnadsposter. Av de faste kostnadene ser en at leasing av maskiner har en kraftig økning begge årene. Denne kostnaden må ses i sammenheng med kapital slit som endres relativt lite.

1.6 Forklaring til variasjon mellom år

Noen poster i Totalkalkylen viser variasjon fra år til år som i noen grad skyldes endrede utbetalingstidspunkt og regnskapsrutiner. Noen slike periodiseringsforhold er nærmere omtalt nedenfor.

1.6.1 Kjøp og salg av melkekvoter

For årene 1999 – 2003 var det betydelig forskjell mellom inntektsperiodiseringen i Totalkalkylen og belastningen i statsregnskapet. Bønder som solgte melkekvote til staten om høsten, fikk oppgjøret etter årsskiftet. I Totalkalkylen er inntektene fra salget ført på det året salget skjedde, dvs. et år før utbetalingen og belastning i statsregnskapet. Finansiering av kvotekjøp har fra runden i 2003 skjedd med midler fra omsetningsavgiften. Derfor er belastningen i statsregnskapet 0 fra og med 2004. I Totalkalkylen benyttes nettoføring av kjøp og salg av melkekvoter og kjøp og salg går omtrent opp i opp. Kjøpsgebyr føres som en egen kostnadspost under «Andre kostnader».

1.6.2 Utbetalinger til avløserordningen i jordbruket

På slutten av 2002 ble det utbetalt 180 millioner kroner som et økt forskudd på utbetalinger til avløserordningen i jordbruket for 2003. Totalkalkylen følger ikke kontantprinsippet og for at denne framskyvingen ikke skulle gi en kunstig periodiseringseffekt mellom 2002 og 2003 ble det økte forskuddet ført sammen med restutbetalingen i 2003.

1.6.3 Fondsendringer i prisutjevningsordningen for melk

I 2007 ble kapitalbeholdningen i prisutjevningsordningen redusert med 1,6 mill. kroner og i 2008 økte den med 21,9 mill. kroner. SLF sikter seg inn på en kapitalbeholdning på ca 93 mill. kroner per 31.12.09. Dette tilsvarer en nedbygging i 2009 på ca. 40 mill. kroner.

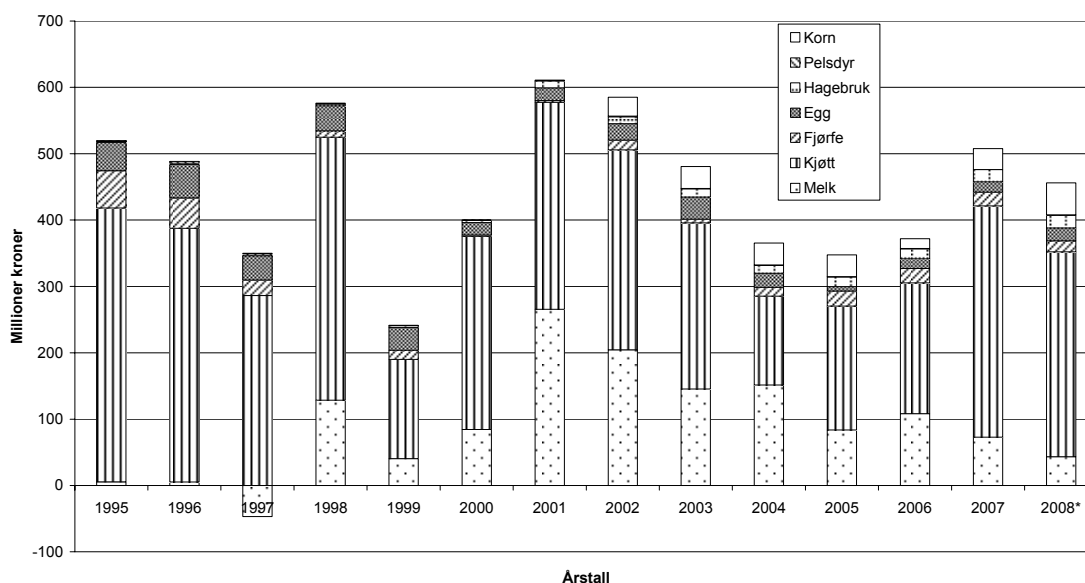
1.6.4 Samlede endringer i omsetningsavgiftsfondene

Tabell 1.12 nedenfor viser en sammenstilling av data om kapitaloppbygging og –nedbygging i fondene for omsetningsavgift. I tillegg til mottatt omsetningsavgift i løpet av et år og utbetalte bevilgninger til omsetningstiltak samme år, vil renteinntekter og administrasjonskostnader også innvirke noe på fondenes størrelse. Netto renteinntekter er regnet som en rest i neste tabell.

Tabell 1.12 Omsetningsavgiftsfondene totalt, 1000-kroner

	Endring i året	Fondene per 31.12	Mottatt omsetningsavgift	Bevilgninger til omsetningstiltak	Renteinntekter - administrasjonskostnader
1995	-46 734	519 662	266 758	316 748	3 256
1996	-31 456	488 206	227 770	278 438	19 212
1997	-185 123	303 083	373 486	568 043	9 434
1998	273 093	576 176	878 983	623 574	17 684
1999	-334 799	241 377	831 205	1 184 070	18 066
2000	158 965	400 342	778 760	628 204	8 409
2001	210 596	610 938	460 056	265 125	15 665
2002	-25 815	585 123	355 200	408 563	27 548
2003	-104 519	480 604	310 498	426 193	11 177
2004	-115 426	365 178	511 254	624 787	-1 894
2005	-17 692	347 486	646 726	661 705	-2 713
2006	24 374	371 860	714 477	682 785	-7 318
2007	135 864	507 725	607 110	464 747	-6 499
2008*	-51 677	456 047	389 721	435 248	-6 160

For 2009 er det beregnet at innbetalt (mottatt) omsetningsavgift vil beløpe seg til omtrent samme beløp som i 2008. I figuren nedenfor er utviklingen av fondene for omsetningsavgiften vist i et diagram:

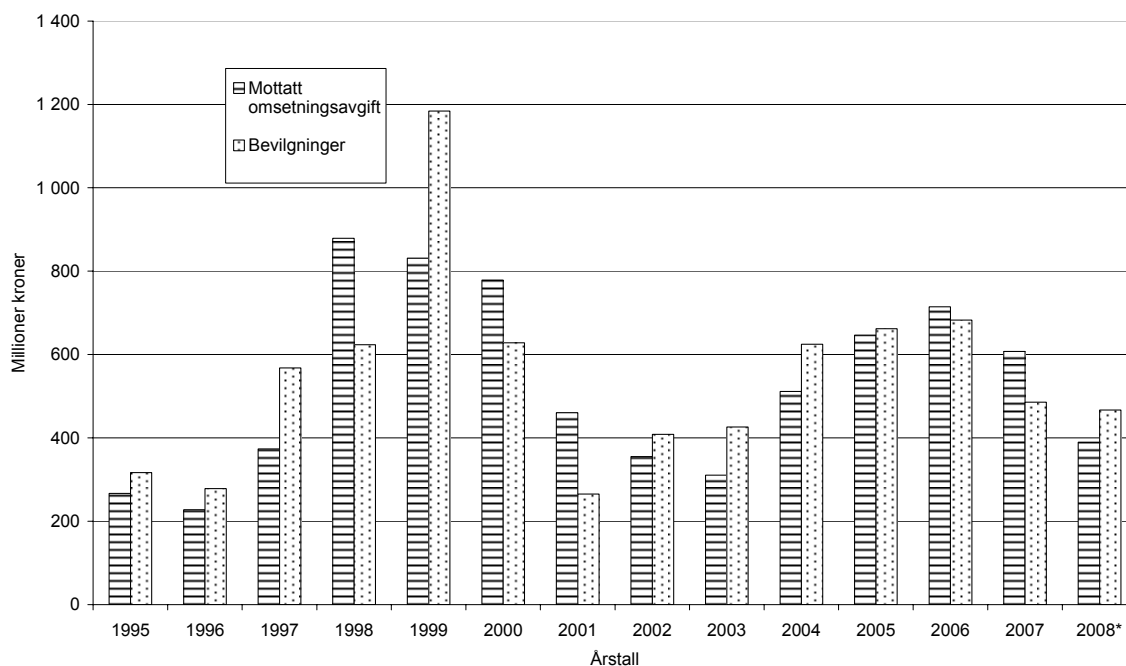

Figur 1. Utviklingen i omsetningsavgiftsfondene, millioner kroner.

Fondenes totale størrelse har variert sterkt i løpet av perioden. Lavest var fondene i 1999 og høyest i 2001. Omsetningsavgiftsfondene for kjøtt og melk er de største. I perioden 2001 - 2005 ble fondene for melk og kjøtt gradvis bygget ned. I 2007 økte fondet for kjøtt med 151 mill. kroner mens i 2008 ser det ut til å være en reduksjon på nesten 40 mill. kroner og fondet er ved utgangen av 2008 på 309 mill. kroner. Fondet for melk ble redusert med 30 mill. kroner siste år og er på 43 mill. kroner. Omsetningsavgiftsfondet for korn har økt både i 2007 og 2008 og er nå

på 48 mill. kroner. Dette er det høyeste nivået omsetningsavgiftsfondet for korn har hatt etter at det ble etablert (2002 var første år).

Figur 2 viser forholdet mellom innkomne omsetningsavgifter og bevilgninger fra omsetningsavgiftsfondene som har gått til ulike tiltak i markedsreguleringen. Utenom disse tallene vil det som nevnt komme renteinntekter fra fondene, og det vil gå ut kostnader knyttet til administrasjon.

Figur 2. Årlig innkrevd omsetningsavgift og midler bevilget til markedsregulering for fondene samlet, millioner kroner.

I 2008 ble det krevd inn mindre omsetningsavgift enn de fire foregående årene, mens det ble bevilget et større beløp enn det som ble krevd inn. Bevilgningene var bare 19 mill. kroner mindre enn i 2007.

1.7 Prisstigning i budsjettåret

For flere av postene inngår anslaget for den generelle prisveksten i samfunnet, målt ved konsumprisindeksen, i beregningen for budsjettåret. Anslaget på 2,0 prosent fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene per 30/3-09 er lagt til grunn.

1.8 Realrente på lånt kapital

Realrenten på lånt kapital har endret seg betydelig de siste årene.

Realrente regnes i Totalkalkylen på følgende måte:

Realrente på lånt kapital = Nominelle rentekostnader – effekt av finansiering. I normaliserte regnskaper er prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på lånt kapital glattet over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

Tabell 1.13 nedenfor viser hvordan realrenten framkommer for årene 2004 – 2009, jfr. også tabell 5.24 lengre bak.

Tabell 1.13 Nominelle og reelle rentekostnader på lånt kapital. Mill. kroner og prosent

	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Jordbruksgjeld	30 032	32 053	34607	36837	39340	40934
Rentekostnader	1 067,5	1 097,4	1277,6	1767,1	2436,2	1411,0
Rente prosent	3,55	3,42	3,69	4,80	6,19	3,45
KPI-endring i %, registrert	0,44	1,59	2,26	0,76	3,79	2,00
KPI-endring i %, normalisert	1,39	1,49	1,43	1,54	2,27	2,19
Registrert regnskap:						
- Effekt av finansiering	132,1	509,2	781,7	281,7	1492,7	818,7
- Realrente	935,4	588,2	495,9	1485,5	943,5	592,3
Normalisert regnskap:						
- Effekt av finansiering	417,4	479,1	495,0	566,3	894,0	894,9
- Realrente	650,1	618,3	782,6	1200,8	1542,1	516,0

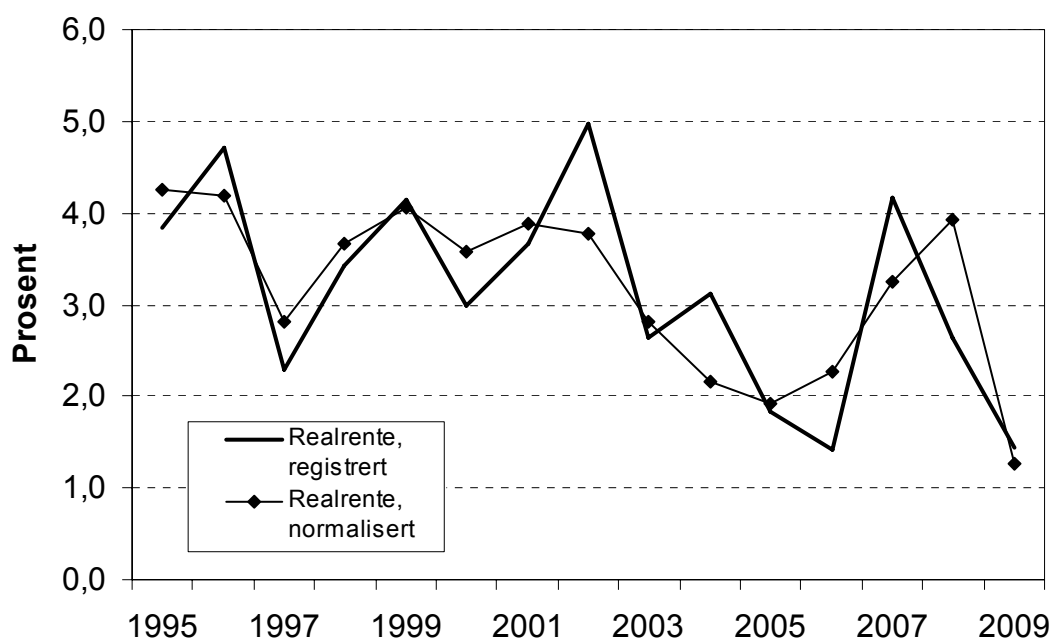
I Totalkalkylen utgiftsføres de nominelle rentekostnadene (betalte renter) mens en inntektsfører en effekt av finansiering. Dette gjøres fordi en i kapitalslitsberegningen prisjusterer hele kapitalsaldoen med konsumprisindeksen. Når kapitalslitet er regnet i årets pengeverdi, oppstår det en prisstigningsgevinst på den lånte delen av kapitalen. Effekt av finansiering som inntektsføres for å finne realrentekostnaden er regnet slik:

Effekt av finansiering = lånt kapital * prosentvis økning i konsumprisindeksen/100.

Tabell 1.13 viser at realrentekostnaden for jordbruket for 2009 er budsjettert 1025 mill. kroner lavere enn i 2008 etter foreløpig regnskap mens realrentekostnaden i 2007 var 341 mill. kr. lavere enn i 2008. Dette viser utslagene av store relative, men uavhengige endringer i prisstigning og rentenivå.

Samlet jordbruksgjeld er i 2009 budsjettert til 40,9 milliarder kroner. Ett prosentpoengs endring i jordbrukets realrente vil derved endre kostnaden med 409 millioner kroner. Realrenten faller med om lag 1,2 prosentpoeng fra 2008 til 2009.

I normalisert regnskap jevnes som nevnt effekt av finansiering ut før denne trekkes fra nominelle rentekostnader. Dette skyldes de svært store utslagene varierende prisstigning mellom år har på effekt av finansiering. Prisstigningen var for eksempel 0,76 prosent i 2007, 3,79 prosent i 2008 og er anslått til 2,00 prosent i 2009. Ved utjevningen får en derved fram den underliggende endring i realrente og inntekt. I figur 3 er realrenten i registrert og normalisert regnskap illustrert.

Figur 3. Realrente i registrert og normalisert regnskap. Prosent.

1.9 Totalkalkylen og skatt

Tabell 1.14 Virkningen av jordbruksfradraget

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Jordbruket samlet:							
Spart skatt, mill. kroner	595	543	523	526	833	860	848
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	888	810	780	786	1 243	1 283	1 266
Antall årsverk	72 100	68 800	65 700	63 100	61 400	59 800	58 200
Inntektseffekt per årsverk, kr.	12 300	11 800	11 900	12 500	20 200	21 500	21 700
Utnyttelsesgrad	59 %	57 %	57 %	51 %	42 %	44 %	45 %
Pr jordbruksbedrift:							
Maksimalt jordbruksfradrag, kr.	61 500	61 500	61 500	71 500	142 000	142 000	142 000
Mulig spart skatt, kr.	17 220	17 220	17 220	20 020	39 760	39 760	39 760
Nødvendig jordbruksinntekt, 1000-kr	170	170	170	223	348	329	329

Totalkalkylen er et sektorregnskap hvor resultatmålet er på nivå før skatt.

Fra og med skatteåret 2000 ble det innført et jordbruksfradrag i alminnelig inntekt for skatteyttere med positiv næringsinntekt fra jordbruket. Hensikten ved innføringen var å kompensere for reduserte målpriser, i tillegg til ønsket om å oppnå omstilling og effektivisering i landbruket.

I beregningene er det regnet med 33 prosent marginalsatt i gjennomsnitt for skatteyterne med jordbruksfradrag.

Fra 2007 økte den øvre grensen i jordbruksfradraget til 142 000 kroner. Det var nødvendig med en jordbruksinntekt på 348 125 kroner for å få maksimalt fradrag. Fra 2008 økte det generelle jordbruksfradraget fra 45 000 kroner til 54 200 kroner, mens det maksimale fradraget er uendret. Det er nødvendig med en jordbruksinntekt på 328 575 kroner for å få maksimalt fradrag. For 2009 gjelder samme grenseverdier som for 2008.

I tabellen ovenfor er det korrigert for at færre jordbruksbedrifter vil nyte godt av jordbruksfradraget i 2008 og 2009 som følge av den årlige nedgangen i antall jordbruksbedrifter. Det er også korrigert for at inntekten per jordbruksbedrift i gjennomsnitt er beregnet å øke fra 2007 til 2008 og fra 2008 til 2009. Ved beregningen er det ikke tatt hensyn til eventuelle tillegg ved jordbruksoppkjøret i 2009. Selvangivelsesdataene for 2007 viste at om lag 16 prosent av jordbruksbedrifter hadde over 328 575 kroner i jordbruksinntekt, og ikke oppnår økt jordbruksfradrag ved en inntektsøkning til 2008 og 2009. I 2007 hadde 29 prosent av de som ellers kunne oppnådd jordbruksfradrag, ikke fradrag fordi jordbruksdriften gikk med underskudd. Totalt hadde om lag 57 prosent av jordbruksbedriftene en jordbruksinntekt mellom 1 og 328 575 kroner, men de fleste av disse vil oppnå en effekt på 32 prosent. Det er lagt til grunn at 32 prosent av en inntektsøkning per jordbruksbedrift vil gi grunnlag for økt fradrag i 2008 og 2009.

I resten av publikasjonen er virkningen av inntektsfradraget ikke innarbeidet.

1.10 Produktivitet

Det er flere måter å regne produktivitsutvikling på. Bruttoinntekten sett i forhold til den sammenveide innsatsen for de tre faktorene arbeid, kapital og vareinnsats (multifaktorproduktivitet) anses i følge OECD som særlig aktuell når en skal beregne produktivitsutviklingen for en næring. Denne gir en økning på 20 prosent for perioden 1997–2007 eller 1,9 prosent i gjennomsnitt pr. år.

Andre beregningsmåter er allikevel mer vanlig når produktivitsutvikling omtales. Arbeidsproduktivitet beregnet på grunnlag av bruttoprodukt er ifølge OECD det mest brukte enkeltproduktivitsmålet. I Norge er arbeidsproduktivitet mye brukt i ulike sammenhenger. Sammenstillingen i tabell 1.13 viser en økning av bruttoarbeidsproduktivitet med 46 prosent fra 1998 til 2008. Den årlige økningen blir 3,9 prosent. Kapitalproduktivitet er et annet enkeltfaktormål som blir benyttet i noen sammenhenger. Bruttokapitalproduktiviteten viser en økning på 14 prosent for perioden og en årlig gjennomsnittlig økning på 1,3 prosent.

Sammenveid produktivitet for arbeid og kapital på grunnlag av bruttoprodukt blir i følge OECD også mye brukt (flerfaktor). Denne økte med 32 prosent for perioden 1998–2008 eller 2,8 prosent i gjennomsnitt per år.

En beregner produksjonsverdi (bruttoinntekt), arbeids-, kapital- og vareinnsats for hvert år i faste priser. Deretter beregnes indekser for utviklingen. Til kapitalinnsats regnes realrente på samlet kapital, kapitalslit og leasing. Som vareinnsats regnes energi, materialer, tjenester mv. Bruttoinntekt omfatter alle inntekter utenom direkte tilskudd og ingen kostnader er trukket fra.

Bruttoprodukt er bruttoinntekt minus vareinnsats. Arbeidsinnsatsen er regnet om til kroner med en fast timepris. Årlig endringer er regnet etter lineær trend.

Tabell 1.15 Produktivitetsutvikling i jordbruket beregnet på indekser for bruttoprodukt og innsatsfaktor

År	Flerfaktorproduktivitet		Enkeltfaktorproduktivitet	
	Bruttoinntekt/ Arbeid, kapital og vareinnsats (multifaktorproduktivitet)	Bruttoprodukt/ Arbeid og kapital	Bruttoprodukt/- Arbeid	Bruttoprodukt/ Kapital
1998	100	100	100	100
2008	120	132	146	114
Årlig endring, prosent	1,8	2,8	3,9	1,3

1.11 Jordbruksoppkjøret 2008. Ekstraberegninger av kraftfôr- og gjødselkostnader

I løpet av 2007 og 2008 var det internasjonalt en kraftig prisoppgang på gjødsel og korn. Ved jordbruksoppkjøret i 2008 var det stor usikkerhet om hvor sterk økningen ville bli for 2009, spesielt for gjødsel. Budsjettneemnda ble derfor av avtalepartene bedt om å foreta ekstraberegninger av gjødsel- og kraftfôrkostnadene for 2009. Dette med sikte på justeringsforhandlinger dersom kostnadene oversteg et visst nivå.

Ekstraberegningene går fram Utredning nr 4 med tillegg (2008).

Ved årets beregninger er det gjort nye beregninger for kraftfôr og gjødsel.

Tabell 1.16. Beregning av kraftfôrkostnader 2007-2009 i ulike utredninger. Mill. kr.

	2007	2008	Endring 2007-2008	2009	Endring 2008-2009
Utredn. 1 2008	4733,0	5284,8 ¹	551,8		
Utredn. 4 2008	4733,0	5271,9	538,9	5798,5	526,6
Utredn. 1 2009	4733,0	5421,3	688,3	5885,8	464,5

¹ Etter jordbruksoppkjøret 2008

Tabell 1.17. Beregning av gjødselkostnader 2007-2009 i ulike utredninger. Mill. kr.

	2007	2008	Endring 2007-2008	2009	Endring 2008-2009
Utredn. 1 2008	1084,8	1242,0	157,2		
Utredn. 4 2008	1101,5	1206,9	105,4	2113,2	906,3
Utredn. 1 2009	1101,5	1206,1	104,6	1801,7	595,6

For kraftfôr er økningen fra 2007 til 2008 i årets ordinære Totalkalkyleberegning (Utredning 1, 2009) estimert 149,4 mill. kr. høyere enn i ekstraberegningen (Utred. 4, 2008). Dette skyldes både høyere mengde og pris. Fra 2008 til 2009 er økningen i Utredning 1 2009 beregnet 62,1 mill. kr. lavere enn i ekstraberegningen.

For gjødsel er økningen fra 2007 til 2008 i årets ordinære Totalkalkyleberegning (Utredning 1 2009) så godt som den samme som i ekstraberegningen (Utred. 4 2008). Fra 2008 til 2009 er økningen i gjødselkostnaden Utredning 1 2009 estimert 310,7 mill. kr. lavere enn i ekstraberegningen.

Samlet er kostnadsøkningen for kraftfôr og gjødsel fra 2008 til 2009 estimert 372,8 mill. kr. lavere i Utredning 1 2009 enn i Utredning 4 2008.

De viktigste årsakene til lavere gjødselkostnad er følgende:

- lavere totalt forbruk
- sterkere dreining bort fra dyrere NPK-gjødselslag over til rimeligere nitrogen gjødselslag (N-gjødselslag)
- lavere prisøkning, spesielt for ensidige N-gjødselslag

Dette går fram av oppstillingen nedenfor.

Tabell 1.18. Gjødselberegning for 2009. Utredning 4 (2008) og Utredning 1 (2009)

	Forbruk, tonn			Kr/kg		
	Totalt ¹	NPK-gjødsel	N-gjødsel	Totalt ²	NPK-gjødsel	N-gjødsel
Utredning 4 2008	487 167	374 150	57 400	4,40	4,70	3,56
Utredning 1 2009	453 278	309 000	90 000	4,02	4,51	2,84

¹Inkl. veksthusgjødsel og 50 000 tonn hamstret i 2008

²Sum handelsgjødsel inkl. 50 000 tonn hamstret i 2008

Ved tidspunktet for ekstraberegningen (Utredning 4 2008) var det solgt svært mye mindre gjødsel enn normalt. Det er regnet med sterkere dreining over til rimeligere N-gjødselslag nå fordi brukerne tilpasser seg det sterkere prisfallet på ensidige N-gjødselslag en har sett i etterkant av ekstraberegningene. Dette virker sammen med økt fokus på bedre utnyttelse av husdyrgjødsel. For NPK-gjødsel er prisene gitt ved prislister gjeldende fra 1.7.08. Lavere priser på NPK-gjødsel nå enn i ekstraberegningen skyldes lavere økning i termintilleggene enn hva som ble lagt til grunn.

1.12 Prisøkning på gjødsel, effekt på gjødsling og avlinger

På grunn av prisavtalene på det norske markedet slo den kraftige prisoppgangen på gjødsel internasjonalt i løpet av 2007 og 2008 for fullt ut først i beregningsåret 2009. I Totalkalkylen (Utredning 1 2009) er prisoppgangen på posten "Sum handelsgjødsel" fra 2008 til 2009 beregnet til 67 prosent. Gitt uendrede produktpriser innebærer prisutviklingen på gjødsel endret utbytteforhold og dermed utslag på gjødslingsintensiteten. Redusert gjødsling som følge av prisoppgangen kan dermed ha avlingsmessige konsekvenser.

I Totalkalkylen legges normalårsavlinger til grunn for budsjettåret. Normalårsavlingene beregnes på grunnlag av de siste 14-års registrerte avlinger. Avlingene disse årene er basert på en gjødselbruk tilpasset et prismessig mer «normalt» utbytteforhold mellom gjødsel og avling enn hva som er tilfelle i inneværende år.

Beregningen av årets gjødselkostnad viser et klart lavere gjødselforbruk enn i et normalt år. Normalt er forbruket på ca. 510 000 tonn mens forbruket i 2009 er beregnet til 450 000 tonn, dvs. ca. 12 prosent lavere. På grunn av dreining over til ensidige N-rike gjødseltyper, er forbruket av verdistoff N er beregnet 4,4 prosent lavere. Forbruket i 2009 er inkl. mengden som ble hamstret før prisoppgangen i 2008, beregnet til ca. 50 000 tonn.

Av tilførte næringsstoffer er avlingene i størst grad styrt av N. Produsentenes tilpasninger til de økte prisene viser en dreining vekk fra dyre NPK-gjødselslag over til rimeligere ensidige N-gjødselslag. Videre regnes det med bedre utnyttelse av husdyrgjødsel. I det siste halvåret har en sett kraftige prisreduksjoner på N-gjødsel. Beregnet med utgangspunkt i gjødselforbruket går tilført mengde N i 2008 og 2009 fordelt på N og NPK-typerne, fram av tabell 1.19 nedenfor. Årsaken til mindre nedgang for tilført nitrogen enn for samlet gjødselforbruk er overgangen til mer N-rike gjødselslag.

Tabell 1.19 Verdistoff N tilført via handelsgjødsel. Tonn

	2008	2009	Endring i prosent
N-gjødsel	15 360	25269	64,5
NPK-gjødsel	103 972	67975	-34,6
Sum	119 332	93244	-21,9
Korrigert for			
50 000 tonn hamstring NPK	-10 635	10 635	
NPK korrigert for hamstring	93 338	78 610	-15,8
Sum nitrogen korrigert for hamstring	108 698	103 878	-4,4

Tabell 1.19 gjelder N tilført via handelsgjødsel. I og med prisoppgangen på gjødsel er det regnet med at husdyrgjødsel, og dermed også N i husdyrgjødsel, vil utnyttes bedre. Det må regnes med at dette vil dempe effekten av redusert N via handelsgjødsel.

Bioforsk har det faglige ansvaret for å utarbeide gjødselnormer og anbefalinger. For engvekster sies det at normene bør følges, men at 5-6 prosent reduksjon i gjødslingsnivå har liten effekt på produksjonsøkonomien på kort sikt.

For de andre hovednæringsstoffene fosfor (P) og kalium (K) er det verdt å nevne at gjødslingsnormene for P fra Bioforsk nå er redusert ut fra nye beregninger av plantenes behov. Det anbefales sterkere reduksjon på jord med god P-forsyning og at P-tilførselen i mineralgjødsel bør holdes nede der hvor det tilføres mye husdyrgjødsel.

Alt annet likt vil en nedgang i tilført gjødsel over tid ha avlingsmessige konsekvenser. På grunn av usikkerheten av utslaget,- også sett i sammenheng med bedre utnyttelse av N i husdyrgjødsel, har Budsjettnemnda forutsatt normalårsavlinger for budsjettåret 2009.

1.13 Prisutviklingen på melk

Det siste året har målprisen på melk økt med 47 øre per liter. Målprisen økte med 17 øre per liter fra 1. juli 2008 og med 30 øre per liter fra 1. januar 2009. Av de siste 30 ørene per liter ble 10 øre per liter bestemt ved justeringsforhandlingene som ble avsluttet 9. januar 2009. Produsentprisen

er i Totalkalkylen budsjettert å øke med 17 øre per liter fra 2008 til 2009. I tabellen nedenfor er gjennomsnittlig målpris sammenlignet med Totalkalkyleprisen for perioden 2002-2009.

Tabell 1.20 Prisdifferanse mellom målpris og utbetalingspris, kr/l

År	Målpris gjeldende fra 1/7 hvert år ¹ , kr/l	Gjennomsnittlig målpris for kalenderåret kr/l	Melkepris i Totalkalkylen – produsentpris kr/l	Kr/l differanse
2004	3,79	3,78	3,49	0,29
2005	3,82	3,80	3,59	0,21
2006	3,84	3,83	3,63	0,20
2007	3,94	3,89	3,84	0,05
2008	4,11	4,02	3,90	0,12
2009 (1/1)	4,41 ¹	4,41	4,07	0,34

¹ Målprisendringen i 2009 gjelder fra 1/1.

Tabellen over viser at produsentprisen i 2009 er budsjettert å ligge lenger under målprisen enn differansen en har funnet for tidligere år. Bidraget fra Tine Industri var 7 øre/liter i 2004 mens det i 2007 var 25 øre/liter. For budsjetåret er bidraget budsjettert til 13,5 øre/liter.

Tabell 1.21. Forklaring til lavere økning i totalkalkylepris enn målpris fra 2008 og 2009, øre/liter

Forklaringselement	Forskjell, øre/l
Målpris øker i gjennomsnitt med 39 øre/l til 441 øre/liter	
– Oppgitt noteringspris 10 øre lavere enn målpris i 2009	– 10,0
– Kostnadene i Tine råvare er budsjettert 2 øre/l høyere enn i 2008	– 2,0
– Tine Råvare hadde underskudd i 2008 som skal dekkes i 2009	– 3,5
+ Forskudd Tine Industri, reduseres fra 12 øre/l til 5,5 øre/l	– 6,5
+ Etterskudd Tine Industri, øker fra 4 øre/l til forutsatt 8 øre/l	+ 4,0
– Omsetningsavgift øker 0,5 øre/l	– 0,5
+ Verdi av betalte tjenester legges til, øker med 1 øre/l	+ 1,0
+ Tine Råvare avregnet 17,3 mill. liter melk produsert og ikke levert under streiken 2008. Volumet tas ikke med i kvoteregnskapet eller i totalkalkylen eller i oppgitt meierileveranse.	– 4,6
+ Melkepris etter bidrag på gjennomsnittspris fra andre selskaper	+ 0,1
= Totalkalkylens pris øker med 17 øre/l til 407 øre/liter	– 22,0

I tabellen over er satt opp elementene som bidrar til 22 øre per liter mindre melkeprisøkning i Totalkalkylen enn for gjennomsnittlig målpris fra 2008 til 2009.

Hovedforklaringen er at Tine Råvare i 2009 har valgt å legge noteringsprisen 10 øre per liter lavere enn det de normalt ville gjort for å ta ut målprisen. Det betyr at markedspriser og utbetalingspris til bonden ikke er økt tilsvarende målprisøkningen besluttet 9. januar i år. En annen forklaring er at Tine Råvare må dekke inn kostnadene ved streiken i juni 2008. Streiken bidrar til ca. 3,5 øre per liter lavere melkepris i 2009. Siden Tine Råvare i 2008 avregnet 17,3 mill. liter produsert, men ikke meierilevert melk, bidro streiken også til at Totalkalkylens melkepris for 2008 ble 4,6 øre per liter høyere enn om melken hadde blitt levert. Det er regnet

med en generell kostnadsøkning for innsamling av melk og lignende på ca. 2 øre per liter fra 2008 til 2009. Videre er det budsjettet med 2,5 øre per liter lavere bidrag til melkeprodusentene fra Tine Industri i 2009 enn i 2008. Endelig er det budsjettet med at omsetningsavgiften øker med 0,5 øre per liter. I Totalkalkylen inntektsføres også verdien av tjenester bønder kjøper av meieriet og tradisjonelt betaler via trekk i melkeprisen. Verdien av slike tjenester øker med om lag 1 øre per liter slik at differansen dermed øker med 22 øre per liter (34-12 øre).

Det er grunn til å understreke at det er naturlig at det er nivåforskjell mellom målprisen og produsentprisen. Meieriet skal for det første ha dekket sine kostnader med gårdstankene, med å transportere melken til meieriet, med kontroll av melken og med avregning. Videre skal omsetningsavgift trekkes fra målpris. I motsatt retning kommer at bøndene mottar andeler av industrivirksomheten (merverdien ved foredling). Dette elementet kan variere mye mellom år avhengig av hvor godt resultatet blir for meieriet og avhengig av hvordan overskuddet disponeres.

1.14 Større endringer som har endret tallseriene bakover

I dette kapitlet gjøres det rede for endringer som har endret tallseriene bakover. Endringer skyldes vanligvis nytt eller endret datamateriale. Ved årets beregninger er det lite av endringer i tallseriene. Dette fordi det ved årets beregninger ikke er nye tellingsresultater fra SSB samt at nemndas egne gjennomganger ikke har medført store endringer.

1.14.1 Energiforbruk

SSBs veksthusundersøkelse i 2007 ga oppgaver over energiforbruket i veksthus gjeldende for året 2006, bla gassbasert energiforbruk. Pga. manglende prisdata ble forbruket av gass i fjor beregnet som fyringsolje. Ved årets beregning har en fått nye prisdata for gass brukt i veksthus. Dette innebærer en reduksjon i kostnaden til fyringsolje i veksthus for 2007 på 122,3 mill. kr i forhold til fjorårets beregning. Kostnaden til gass er beregnet til 60,8 mill. kr. samme år. Serien er justert bakover til 2003.

1.14.2 Blomster

Ved årets beregning er det foretatt en gjennomgang av prisberegningen for årene etter 2006 i forhold til fjorårets beregninger, da resultatene fra SSBs veksthusundersøkelse 2007 ble innarbeidet. Gjennomgangen resulterer i ca. 10 prosent nedgang i prisene for 2007 og en reduksjon i verdien av blomsterproduksjonen samme år på 168,9 mill. kr.

1.15 Budsjettering av direkte tilskudd

I Totalkalkylen bruker en statsbudsjettet ved budsjettering av direkte tilskudd. SLFs prognoser for utbetaling av tilskudd kan avvike en del fra statsbudsjettet.

2 Sammendrag av utviklingen i normaliserte regnskap fra 2004 til budsjett 2009

Tabell 2.1 viser utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital i jordbruk etter normaliserte regnskap fra 2004 til 2009. Tabellen viser også endringen i vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk fra år til år.

Tabell 2.1. Utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital totalt og pr. årsverk i jordbruket. Normaliserte regnskap og budsjett

	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Vederlag til arbeid og egenkapital, mill.kr	10306	9576	9199	9960	9475	10538
Antall 1000 årsverk i jordbruket	68,8	65,7	63,3	61,4	59,8	58,2
Ved. til arbeid og egenkap. pr. årsverk. 1000 kr	150	146	145	162	158	181
Endring fra foregående år, 1000 kr	4	-4	-1	17	-4	23

Endringen i vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk fra år til år er en kombinert effekt av 1) utviklingen i det totale vederlag til arbeid og egenkapital for hele jordbruket og 2) utviklingen i antall årsverk i jordbruket. I tabell 2.2 er den kombinerte endringen fra år til år splittet på disse to komponentene, og i tabell 2.3 vises utslaget av endring i totalt vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk splittet i grupper av inntekter og kostnader.

Tabell 2.2. Endringen fra år til år i vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk i jordbruket. Normaliserte regnskap og budsjett. 1000 kroner

	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Endring fra foregående år	4	-4	-1	17	-4	23
Herav utslag av endring i antall årsverk	7	7	5	5	4	5
Herav utslag i totalt vederlag til arbeid og egenkapital for hele jordbruket. Endring fra foregående år uten endring i årsverkstall	-3	-11	-6	12	-8	18

I kapittel 3.1 beskrives utviklingen i de registrerte regnskapene mer i detalj for de siste årene. Bortsett fra planteproduksjon vil forklaringene for de registrerte regnskapene stort sett være dekkende også for de normaliserte.

Tabell 2.3. Utslag av endringer fra år til år i grupper av inntekter og kostnader, regnet pr. årsverk¹⁾ i jordbruket. Normaliserte regnskap og budsjett. 1000 kroner

	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Sum planteprodukter	-2	0	1	4	6	3
Sum husdyrprodukter	2	1	6	16	18	10
Arbeids- og kjøreinntekter	1	0	1	1	0	0
Buskapsverdi	0	0	-1	0	-1	0
Direkte tilskudd	-1	-4	0	4	5	7
Sum ikke-varige kostnader	-3	-5	-7	-3	-25	-17
Kapitalslit og leasing av maskiner	0	-2	-4	-4	-6	-3
Realrente på lånt kapital	2	0	-2	-7	-6	17
Sum	-3	-11	-6	12	-8	18

¹⁾ Utslagene er beregnet med forutsetning om samme årsverkstall som i foregående år

²⁾ Ved økning i kostnader er det brukt negative tall i tabellen for å markere at dette har negativ effekt på vederlag til arbeid og egenkapital

Fra 2008 til 2009 er det budsjettert med en økning i vederlag til arbeid og egenkapital på 23 000 kr pr. årsverk. Reduksjonen i antall årsverk tilsier isolert sett en økning i vederlaget på om lag 5 000 kr. Beregnet med samme antall årsverk som i 2008, er det husdyrinntektene og direkte tilskudd som bidrar med størst økning av vederlaget med henh. 10 000 og 7 000 kroner per årsverk. Ikke-varige kostnader reduserer vederlaget med 17 000 kroner per årsverk. Kapitalkostnader reduserer vederlaget med 3 000 kroner per årsverk mens redusert realrentekostnad øker vederlaget med 17 000 kr pr. årsverk.

Fra 2007 til 2008 gikk vederlaget til arbeid og egenkapital ned med 4 000 kr. Reduksjonen i antall årsverk tilsier isolert sett en økning i vederlaget på om lag 4 000 kr. Beregnet med samme antall årsverk som i 2007, er det plante- og husdyrinntektene som bidrar med størst økning fra 2007 til 2008 med henholdsvis 6 000 og 18 000 kroner per årsverk. På kostnadssida reduserer ikke-varige kostnader vederlaget med 25 000 kr. mens kapital- og realrentekostnader reduserer med 6 000 kroner per årsverk hver.

Fra 2006 til 2007 var det en økning i vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk på 17 000 kr. Reduksjonen i antall årsverk tilsa isolert sett en økning i vederlaget på om lag 5 000 kr. Beregnet med samme antall årsverk som i 2006, økte plante- og husdyrinntektene med henh. 4 000 og 16 000 kroner per årsverk. På kostnadssida bidro økte realrentekostnader mest til nedgangen med -7000 kr/årsverk.

Fra 2005 til 2006 var vederlaget til arbeid og egenkapital ned 1 000 kr. Reduksjonen i antall årsverk tilsa isolert sett en økning i vederlaget på om lag 5 000 kr. Beregnet med samme antall årsverk som i 2005, var det husdyrproduktene som økte mest på inntektssida mens ikke-varige kostnader, kapital- og realrentekostnader alle bidro til reduksjon.

Fra 2004 til 2005 var det en nedgang i vederlag til arbeid og egenkapital på 4 000 kr per årsverk. Reduksjonen i antall årsverk bidro med 7 000 kr i økte inntekter pr. årsverk. Beregnet med samme antall årsverk som i 2004, betydde reduksjon i direkte tilskudd en nedgang på 4 000 kr mens på kostnadssida bidro ikke-varige kostnader med en reduksjon på 5 000 kr. pr. årsverk.

Fra 2003 til 2004 var det en økning i vederlag til arbeid og egenkapital på 4 000 kr per årsverk. Reduksjonen i antall årsverk bidro med 7 000 kr i økte inntekter pr. årsverk. I sum var det uendret på inntektssiden mens ikke-varige kostnader trakk ned 3 000 kr/årsverk. Redusert realrente bidro til en økning på 2 000 kroner.

3 Registrerte og budsjetterte tall for perioden 2006 – 2009

Tabell 3.1. Sammenligning av årene 2006-2009. Totalkalkylen, registrert regnskap. Mill kroner ¹⁾

	2006	2007	Diff. 2007- 2006	2008	Diff. 2008- 2007	2009	Diff. 2009- 2008
Korn, erter og oljefrø	2 092	2 198	106	2 758	560	2 624	-134
Poteter	550	571	21	610	39	612	2
Hagebruksprodukter	3 003	3 080	77	3 218	138	3 259	41
Andre planteprodukter	167	160	-7	200	40	224	24
Sum planteprodukter	5 813	6 010	197	6 787	777	6 720	-67
Melk	6 147	6 624	477	6 699	75	6 925	226
Kjøtt	7 542	8 014	472	8 963	949	9 228	265
Egg	573	664	91	711	47	797	86
Ull	149	137	-12	132	-5	131	-1
Pelsdyr	290	207	-83	275	68	262	-13
Andre husdyrprodukter	79	83	4	94	11	107	13
Sum husdyrprodukter	14 780	15 731	951	16 874	1 143	17 450	576
Sum pl.- og husdyrpr.	20 593	21 740	1 147	23 660	1 920	24 170	510
Kjøreinntekter m.v.	482	512	30	535	23	541	6
Arbeidsinntekter ved invest.	217	222	5	229	7	228	-1
Sum andre inntekter	700	734	34	764	30	769	5
Endringer i buskapsverdien	-62	-35	27	-79	-44	-78	1
Direkte tilskudd	8 561	8 856	295	9 100	244	9 554	454
Sum inntekter inkl. tilskudd	29 792	31 295	1 503	33 445	2 150	34 415	970
Handelsgjødsel og kalk	1 141	1 194	53	1 302	108	1 904	602
Innkjøpt kraftfôr	4 551	4 733	182	5 421	688	5 886	465
Annet innkjøpt fôr	327	255	-72	283	28	307	24
Såfrø og planter	692	755	63	808	53	829	21
Energi og smøremidler	2 193	1 973	-220	2 393	420	2 091	-302
Andre kostnader	3 714	3 809	95	3 901	92	4 188	287
Vedlikehold	1 494	1 529	35	1 581	52	1 587	6
Sum ikke-varige prod.midler	14 112	14 249	137	15 689	1 440	16 792	1 103
Leasing av maskiner	549	743	194	843	100	900	57
Kapitalslit	5 205	5 272	67	5 502	230	5 660	158
Sum kapitalkostnader	5 754	6 015	261	6 345	330	6 560	215
Sum kostnader	19 865	20 264	399	22 034	1 770	23 352	1 318
Vederlag til arbeid og kapital	9 926	11 031	1 105	11 411	380	11 062	-349
Realrente lånt kapital	495	1 485	990	944	-541	592	-352
Vederlag til arb. og egenkap.	9 431	9 545	114	10 468	923	10 470	2

¹⁾ Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteliggingen

3.1 *Utviklingen fra år til år i følge beregningene i 2009*

Kommentarene og forklaringene nedenfor er knyttet til de registrerte regnskapene. Kun endringer med beløp over 100 mill. kr. er omtalt.

3.1.1 *Forklaring til de største endringene fra 2007 til 2008*

Korn, erter og oljefrø

- Verdiøkning på 560 mill. kr.
- Økningen skyldes både høyere produksjon pga. høyere avlinger og priser, opp henh. 18 og 6,5 prosent. Prisøkningen skyldes økte målpriser.

Hagebruksprodukter

- Verdiøkning på 138 mill. kr.
- Mesteparten av dette skyldes høyere produksjon av frukt og bær, opp henh. 40 og 7 prosent. Også en viss prisøkning for bær.

Kjøtt

- Verdiøkning på 949 mill. kr
- Skyldes både økt produksjon og høyere priser for alle dyreslagene. For de firbeinte dyreslagene var økningen henh. 3,3 og 6,4 prosent. Produksjonen av fjørfe (kylling og kalkun) økte med over 20 prosent og prisen med 7,9 prosent. Prisøkningen for de firbeinte skyldes økte målpriser samtidig som omsetningsavgiften gikk mye ned.

Direkte tilskudd

- Verdiøkning på 244 mill. kr
- Mesteparten av økningen kommer på driftstilskudd i melkeproduksjonen, opp 74 mill. kr, beitetilskudd opp 51 mill. kr, BU-invest. trad. jordbruk opp 40 mill. kr. samt avløserordningen, opp 57 mill. kr.

Handelsgjødsel og kalk

- Verdiøkning på 108 mill. kr
- Skyldes prisøkning på i gjennomsnitt nær 11 prosent etter prisoppgang på det internasjonale markedet.

Innkjøpt kraftfôr

- Verdiøkning på 688 mill. kr
- Skyldes forbruksøkning på 5 prosent (87 mill. kg) og prisøkning på 8,1 prosent etter prisøkning på norsk korn og importerte fôrråvarer. Forbruksøkningen var sterkest på fjørfe som særlig skyldes økt produksjon av fjørfekjøtt.

Energi og smøremidler

- Verdiøkning på 420 mill. kr
- 176 mill. kr kommer på elektrisk kraft pga. nær 24 prosent prisøkning og ca. 10 prosent forbruksøkning.. Samme økning, 176 mill. kr, kommer også på diesel pga. 27 prosent økning i prisene. Det er ellers økning for alle andre energibærere pga. økt pris.

Leasing av maskiner

- Verdiøkning på 100 mill. kr
- Skyldes flere og større leasede maskiner samt økte rentekostnader.

Kapitalslit

- Verdiøkning på 230 mill. kr
- Det aller meste skyldes prisøkning på 3,8 prosent (tilsv. økningen i konsumprisindeksen) ved justering av kapitalgrunnlaget.

Realrentekostnader

- Verdinedgang på 541 mill. kr.
- De nominelle rentekostnadene økte med 669 mill. kr. Årsaken til nedgangen er fratrukket for "effekt av finansiering", som gjøres for å beregne realrentekostnaden. Denne økte med 1211 mill. kr. pga økt prisstigning, fra 0,8 prosent i 2007 til 3,8 prosent i 2008.

3.1.2 Forklaring til de største endringene fra 2008 til 2009*Korn*

- Verdinedgang på 134 mill. kr.
- Skyldes produksjonsnedgang på 14 prosent når normalårsavlinger legges til grunn. Dette veier opp for en prisøkning på i gjennomsnitt 11 prosent.

Melk

- Verdiøkning på 226 mill. kr
- Dette skyldes økte priser, opp 4,3 prosent for kumelk, som veier opp for en nedgang i melkeproduksjonen på 20 mill. liter. Også noe økt distriktstilskudd (31 mill. kr).

Kjøtt

- Verdiøkning på 265 mill. kr
- Skyldes en prisøkning siden produksjonen går litt ned for alle dyreslag. Gjennomsnittlig prisøkning på 5,8 prosent for de firbeinte dyreslagene og 2,9 prosent for fjørfe. Totalt går kjøttproduksjonen ned 2,4 prosent. Prisøkningen for de firbeinte dyreslagene skyldes økte målpriser ved jordbruksoppkjørene.

Direkte tilskudd

- Verdiøkning på 454 mill. kr
- Poster som skiller seg sterkest ut er økning i husdyrtillegget på 282 mill. kr og økt beitetilskudd på 56 mill. kr. Det er økninger for flere ordninger hvorav avløserordningen, katastrofeordningen for planteproduksjon og rentestøtte bidrar mye.

Handelsgjødelse og kalk

- 602 mill. kr i kostnadsøkning
- Skyldes en prisøkning på handelsgjødelse på 67 prosent etter prisoppgangen på det internasjonale markedet. Forbruket av handelsgjødelse er beregnet å gå ned 10,5 prosent.

Innkjøpt kraftfôr

- 465 mill. kr i økt kostnad
- Det er en liten nedgang i forbruket slik at økningen kommer på bakgrunn av en prisoppgang på i gjennomsnitt 9,9 prosent etter økninger i den norske kornprisen.

Energi og smøremidler

- Kostnadsnedgang på 302 mill. kr
- Mesteparten er knyttet til en prisnedgang på petroleumsbaserte produkter, diesel har eksempelvis en prisnedgang på 22 prosent.

Andre kostnader

- Økt kostnad på 287 mill. kr
- Dette er sumvirkningen av større og mindre endringer for de enkelte postene.

Kapitalslit

- 215 mill. kr i kostnadsøkning
- Økningen skyldes 2 prosent prisøkning (tilsv. økningen i konsumprisindeksen) ved prisjusteringen av kapitalgrunnlaget

Realrente på lånt kapital

- Kostnadsreduksjon på 352 mill. kr.
- De nominelle rentekostnadene reduseres med 1025 mill. kr. pga. lavere rentenivå. Fradragsposten "Effekt av finansiering" reduseres imidlertid med 674 mill. kr. pga. lavere pristigning (2 prosent i 2009 mot 3,8 prosent i 2008).

4 Sammenligning med fjorårets beregninger

Tabell 4.1. Sammenligning mellom resultater som er beregnet for 2007 og 2008. Registrerte regnskaper. Mill. Kroner¹

	Året 2007			Året 2008		
	Utført 2008	Utført 2009	Differanse	Utført 2008	Utført 2009	Differanse
Korn, erter og oljefrø	2 121	2 198	77	2 558	2 758	200
Poteter	603	571	-32	656	610	-46
Hagebruksprodukter	3 228	3 080	-148	3 406	3 218	-188
Andre frø til modning	159	160	1	177	200	23
Sum planteprodukter	6 111	6 010	-101	6 797	6 787	-10
Melk	6 627	6 624	-3	6 955	6 699	-256
Kjøtt	7 963	8 014	51	8 813	8 963	150
Egg	658	664	6	708	711	3
Ull	137	137	0	143	132	-11
Pelsdyr	207	207	0	258	275	17
Andre husdyrproduksjoner	84	83	-1	91	94	3
Sum husdyrproduksjoner	15 676	15 731	55	16 968	16 874	-94
Sum pl.- og husdyrprodukter	21 789	21 740	-49	23 765	23 660	-105
Kjøreinntekter m.v.	512	512	0	536	535	-1
Arbeidsinntekter ved invest.	215	222	7	224	229	5
Sum andre inntekter	728	734	6	760	764	4
Endringer i buskapsverdien	-53	-35	18	-33	-79	-46
Direkte tilskudd	8 824	8 856	32	9 101	9 100	-1
Sum inntekter	31 288	31 295	7	33 593	33 445	-148
Handelsgjødsel og kalk	1 173	1 194	21	1 334	1 302	-32
Innkjøpt kraftfôr	4 733	4 733	0	5 285	5 421	136
Annet innkjøpt fôr	255	255	0	293	283	-10
Såfrø og planter	706	755	49	712	808	96
Energi og smøremidler	1 958	1 973	15	2 225	2 393	168
Andre kostnader	3 834	3 809	-25	4 048	3 901	-147
Vedlikehold	1 592	1 529	-63	1 651	1 581	-70
Sum ikke-varige prod.midler	14 251	14 249	-2	15 549	15 689	140
Leasing av maskiner	746	743	-3	852	843	-9
Kapitalslit	5 254	5 272	18	5 428	5 502	74
Sum kapitalkostnader	6 000	6 015	15	6 280	6 345	65
Sum kostnader	20 252	20 264	12	21 829	22 034	205
Vederlag til arbeid og kapital	11 036	11 031	-5	11 764	11 411	-353
Realrente lånt kapital	1 503	1 485	-18	999	944	-55
Vederlag til arb. og egenkap.	9 533	9 545	12	10 765	10 468	-297

¹ Utført 2008 vil si etter jordbruksavtale i 2008

4.1 Året 2007

Det er samlet sett små endringer på både inntekts- og kostnadssiden for året 2007. Sum inntekter inkludert tilskudd er beregnet 7 millioner kroner høyere i år enn tilsvarende beregninger utført i fjor mens sum kostnader er 12 mill. kr. høyere. Realrenten er 18 mill. kr lavere. Samlet vederlag til arbeid og egenkapital er 12 millioner kroner høyere enn beregnet i fjor.

Nedenfor er det foretatt en nærmere sammenligning av fjorårets foreløpige regnskap for 2007 og årets reviderte regnskapstall for det samme året. Se også tabell 4.1. Formålet er stikkordsmessig å kommentere årsakene til forskjeller for 2007 fra fjorårets til årets beregning. Kun endringer med beløp over 100 mill. kr. er omtalt.

Hagebruksprodukter

Inntektene er 148 millioner kroner lavere i årets enn i fjorårets beregning. Dette skyldes en gjennomgang av prisberegningen som reduserer prisene med nær 10 prosent.

4.2 Året 2008

I dette avsnittet er det foretatt en sammenligning av fjorårets budsjetterte tall for 2008 og årets foreløpige regnskapstall for det samme året, se tabell 4.1. Normalt vil en finne relativt store avvik når en sammenlikner budsjettet for et år med regnskapet for det samme. For planteproduksjonene budsjetteres det for eksempel med normalårsavlinger mens en i regnskapsåret benytter de faktiske avlingene. Av tabellen ser en at samlet vederlag til arbeid og egenkapital er 297 millioner kroner lavere enn beregnet i fjor. Lavere inntekter på hagebruksprodukter og melk samt økte kraftfôrkostnader forklarer mesteparten av nedgangen.

Korn og oljefrø

Inntektene er 200 mill. kroner høyere. Gjennomsnittsprisen er 5,1 prosent lavere og dette skyldes dårlige hveteavlinger slik at lite ble avregnet som mathvete. Produksjonen var imidlertid 13,6 prosent høyere enn prognosert pga. av avlinger over normalårsnivå slik at en fikk verdiøkningen.

Hagebruk

Verdien av hagebruksproduktene er i år beregnet 188 millioner kroner lavere enn budsjettert i fjor. Forklaring er også her gjennomgangen av prisberegningen for blomster fra i fjor som resulterer i en prisnedgang på ca. 7 prosent.

Melk

Verdien er i år beregnet 256 millioner kroner lavere enn budsjettert i fjor. Det skyldes at både produksjon og pris ble lavere enn budsjettert i fjor, henholdsvis 2,0 og 1,8 prosent lavere.

Kjøtt

Verdien er i år beregnet 150 millioner kroner høyere enn budsjettert i fjor. Dette skyldes vesentligst høyere pris og produksjon av fjørfe (kylling). Også en liten økning i produksjonen av de firbeinte dyreslagene.

Innkjøpt kraftfôr

Økning på 136 millioner. Dette skyldes økt kraftfôrforbruk med 33 mill. kg eller 1,8 prosent. Forbruksøkningen gjaldt særlig for drøvtyggere og fjørfe.

Energi og smøremidler

Økning på 168 millioner kroner. Dette skyldes høyere priser på petroleumsprodukter enn regnet med. Elektrisk kraft har også en økning som skyldes både forbruks- og prisøkning. Samtidig drar gass i veksthus ned etter at gass i år er innarbeidet med nye prisdata. Dette gir samlet sett en lavere kostnad siden gass i fjor var ført som fyringsolje som hadde høyere pris.

Andre kostnader

Denne posten er i år beregnet 147 millioner kroner lavere enn budsjettet i fjor. Dette er sumvirkningen av endringer for en rekke poster.

5 Registrerte regnskaper - oversikt

I kapittel 5.1 følger et sett av tabeller som gjelder registrerte regnskaper

- Vedleggstabeller for 2007, 2008 og 2009 (tabell 5.1- tabell 5.27)
- Sammendragstabeller for årene fra 2001 til 2008 i mill kroner (tabell 5.28 og tabell 5.29)
- Tabell som viser vederlag til arbeid og kapital og egenkapital, totalt og per årsverk (tabell 5.30 og tabell 5.31)

5.1 Tabeller som gjelder registrerte regnskaper

Tabell 5.1. Korn, erter og oljefrø

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Hvete. Salg, matkornkvalitet	301 523	210,63	635 098	131 100	228,05	298 974	286 031	241,05	689 478
Hvete. Salg, førkornkvalitet	78 229	189,04	147 884	328 900	204,01	670 989	90 336	217,01	196 038
Hvete. Salg, såkornkvalitet	15 704	242,42	38 070	15 704	263,87	41 438	16 676	278,37	46 421
Hvete. Salg og hjemmeforbruk	395 456	207,62	821 052	475 704	212,61	1 011 401	393 043	237,11	931 937
Rug. Salg, matkornkvalitet	25 073	193,46	48 506	20 100	210,97	42 405	26 824	223,97	60 078
Rug. Salg, førkornkvalitet	13 148	165,88	21 810	26 900	187,69	50 489	10 293	200,69	20 657
Rug. Salg, såkornkvalitet	1 674	229,22	3 837	1 674	249,67	4 179	1 920	264,17	5 072
Rug. Salg og hjemmeforbruk	39 895	185,87	74 153	48 674	199,44	97 073	39 037	219,81	85 807
Bygg. Salg	453 521	175,49	795 884	530 000	195,37	1 035 461	475 966	208,37	991 770
Bygg. Salg, såkornkvalitet	27 827	208,22	57 941	27 827	229,67	63 910	26 147	245,17	64 105
Bygg. Salg og hjemmeforbruk	481 348	177,38	853 825	557 827	197,08	1 099 371	502 113	210,29	1 055 875
Havre. Salg	258 689	160,48	415 144	310 000	180,07	558 217	254 699	193,07	491 747
Havre. Salg, såkornkvalitet	14 567	195,22	28 438	14 567	217,67	31 708	12 956	234,17	30 339
Havre. Salg og hjemmeforbruk	273 256	162,33	443 582	324 567	181,76	589 925	267 655	195,06	522 086
Rughvete, salg	67	173,71	116						
Rughvete, salg/hjemmeforbruk	67	173,13	116						
Erter til modning. Salg	8 599	243,36	20 927	7 100	267,50	18 993	10 000	284,39	28 439
Erter til modning. Såvare	300	266,74	800	431	287,06	1 237	350	308,24	1 079
Sum erter til modning	8 899	244,15	21 727	7 531	268,62	20 230	10 350	285,20	29 518
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	1 198 921	184,70	2 214 455	1 414 303	199,25	2 818 000	1 212 198	216,57	2 625 223
Korreksjon for vann/kvalitet			-58 470			-101 582			-44 906
Oljefrø	9 519	433,11	41 228	9 000	452,19	40 697	8 965	480,00	43 032
Sum korn, oljefrø (u/tilsk.)	1 208 440	181,82	2 197 213	1 423 303	193,71	2 757 115	1 221 163	214,82	2 623 349
Lokale tillegg			900			900			900
Korn, erter og oljefrø			2 198 113			2 758 015			2 624 249

Tabell 5.2. Poteter

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Salg. Matpoteter	78 220	358,00	280 028	90 709	303,00	274 848	84 465	321,00	271 133
Salg. Poteter til potetmel	56 867	88,00	50 043	55 380	94,00	52 057	40 044	100,00	40 044
Salg. Poteter til sprit	9 842	58,00	5 708	6 901	44,00	3 036	9 492	44,00	4 176
Salg. Poteter til mos/flakes	15 669	166,00	26 011	21 419	179,00	38 340	20 511	192,00	39 381
Salg. Poteter til pommes fr.	45 481	166,00	75 498	52 781	179,00	94 478	53 060	192,00	101 875
Salg. Poteter til chips	45 326	166,00	75 241	47 970	179,00	85 866	50 582	192,00	97 117
Salg. Vakuump. pot. mm.	12 863	166,00	21 353	12 792	179,00	22 898	10 430	192,00	20 026
Sum poteter til mos/chips mv	119 339	166,00	198 103	134 962	179,00	241 582	134 583	192,00	258 399
Hjemmeforbruk. Matpoteter	411	346,00	1 422	379	291,00	1 103	364	309,00	1 125
Salg settepoteter	7 403	438,00	32 425	7 500	448,00	33 600	7 500	448,00	33 600
Sum poteter (uten tilskudd)	272 082	208,66	567 729	295 831	204,92	606 226	276 448	220,11	608 477
Distr.tilsk. for Nord-Norge			3 622			3 700			3 700
Poteter			571 351			609 926			612 177

Tabell 5.3. Hagebruksprodukter

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Blomkål	6 522	9,23	60 198	7 873	9,11	71 723	7 157	9,36	66 990
Sommerkål	2 477	3,90	9 660	2 460	3,57	8 782	2 306	3,65	8 417
Vinterkål	13 271	3,90	51 757	12 507	3,57	44 650	13 419	3,65	48 979
Sum hodekål	15 748	3,90	61 417	14 967	3,57	53 432	15 725	3,65	57 396
Gulrot	33 511	4,93	165 209	30 252	5,02	151 865	32 205	5,28	170 042
Purre	2 527	12,56	31 739	2 772	13,30	36 868	2 694	14,00	37 716
Løk	12 936	4,86	62 869	9 916	4,77	47 299	11 828	4,77	56 420
Salatagurk (slangeagurk)	13 559	16,25	220 334	13 812	16,42	226 793	12 886	16,42	211 588
Tomater	9 435	15,33	144 639	9 984	14,83	148 063	10 638	17,80	189 356
Sum hovedkulturene.Grønnsak.	94 238	7,92	746 405	89 576	8,22	736 043	93 133	8,48	789 508
Rosenkål	1 189	14,67	17 443	1 517	14,93	22 649	1 430	15,34	21 936
Kinakål	4 408	7,79	34 338	4 269	7,56	32 274	4 522	7,57	34 232
Rødkål, broccoli mv.	3 320	11,96	39 707	4 195	11,74	49 249	3 763	11,88	44 704
Bønner	386	3,51	1 355	571	4,07	2 324	600	4,23	2 538
Hageerter	2 003	2,30	4 607	4 635	2,66	12 329	3 300	2,76	9 108
Knollselleri	1 082	8,43	9 121	1 450	8,74	12 673	1 233	9,33	11 504
Stilkselleri	622	12,08	7 514	760	12,71	9 660	724	12,72	9 209
Agurker, friland	1 808	4,34	7 847	1 795	4,98	8 939	2 000	6,13	12 260
Rødbeter	1 018	2,06	2 097	2 150	1,93	4 150	1 740	2,24	3 898
Persillerot	118	27,81	3 282	95	25,01	2 376	94	25,01	2 351
Reddiker	163	38,87	6 336	152	42,33	6 434	152	42,33	6 434
Kruspersille	70	103,90	7 273	12	157,80	1 894	12	157,80	1 894
Kålrot til mat	11 847	5,51	65 277	11 409	4,70	53 622	11 615	4,73	54 939
Sum andre grønns.(u/salat)	28 034	7,36	206 197	33 010	6,62	218 573	31 185	6,89	215 007
Hodesalat/Rapidsalat	2 088	64,91	135 532	2 083	65,76	136 978	1 978	65,37	129 302
Issalat/Isbergsalat	6 907	11,67	80 605	7 629	11,73	89 488	6 949	11,98	83 249
Annen salat friland	1 779	26,86	47 784	1 875	26,30	49 313	1 613	26,53	42 793
Andre veksthusgrønnsaker			30 399			31 094			32 204
Urter i veksthus	1 845	13,00	23 985	1 937	13,00	25 181	2 034	13,00	26 442
Kjøkkenhager/uspes.vekster			53 401			55 415			49 807
Sum andre grønnsaker, m.v.			577 903			606 042			578 804
Sum grønnsaker			1 324 308			1 342 085			1 368 312
Epler	8 023	9,09	72 929	11 885	9,03	107 322	10 112	9,33	94 345
Pærer	419	8,38	3 511	376	9,89	3 719	400	9,46	3 784
Plommer	1 008	20,25	20 412	971	23,92	23 226	889	20,45	18 180
Surkirsebær	128	20,62	2 639	193	25,69	4 958	201	25,40	5 105
Søtkirsebær (moreller)	347	35,07	12 169	420	43,30	18 186	483	42,77	20 658
Sum frukt	9 925	11,25	111 660	13 845	11,37	157 411	12 085	11,76	142 072
Jordbær	7 332	22,80	167 170	7 940	27,66	219 620	8 286	24,15	200 107
Bringebær	1 856	26,64	49 444	2 064	26,38	54 448	2 169	27,29	59 192
Solbær	860	7,40	6 364	865	7,46	6 453	724	8,17	5 915

Å Kvantumsenhet: Ant. pottes Prisenhet: Kr/potte

Tabell 5.3. Hagebruksprodukter (forts)

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Andre bær	141	20,59	2 903	69	15,99	1 103	90	23,42	2 108
Bær i veksthus	156	48,07	7 499	138	39,00	5 382	120	26,50	3 180
Sum hagebær	10 345	22,56	233 380	11 076	25,91	287 006	11 389	23,75	270 502
Snittblomster	117 471	3,37	395 877	118 918	3,26	387 673	118 918	3,36	399 564
Blomstrende potteplanter	34 367	14,28	490 761	35 216	14,59	513 801	35 216	15,13	532 818
Dekorasjonsplanter	2 634	12,25	32 267	2 482	12,16	30 181	2 482	12,84	31 869
Utplantingsplanter	44 698	5,42	242 263	44 854	5,73	257 013	44 854	5,84	261 947
Sum blomster, store gartneri	199 170	5,83	1 161 168	201 470	5,90	1 188 668	201 470	6,09	1 226 198
Blomsterprod. i små gartneri	1 992	5,83	11 613	2 015	5,90	11 889	2 015	6,09	12 271
Sum blomster i gartnerier			1 172 781			1 200 557			1 238 469
Blomster utenom gartneriene	31 355	5,83	182 800	30 983	5,90	182 800	30 016	6,09	182 797
Sum blomster	232 517	5,83	1 355 581	234 468	5,90	1 383 357	233 501	6,09	1 421 266
Distr./kval.tilsk. fr/bær/gr			55 058			48 520			57 300
Hagebruksprodukter			3 079 987			3 218 379			3 259 452

A Kvantumsenhet: 1000 stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Kr/1000 stk Prisenhet: Kr/stykk

Tabell 5.4. Andre planteprodukter

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Høy. Innenlandsk salg	49 430	254,00	125 552	55 244	254,00	140 320	61 171	260,00	159 045
Grasmel og førpellets. Salg	400	45,00	180	390	55,00	215			
Rundballer. Salg	29 958	40,00	11 983	31 389	40,80	12 807	32 712	41,50	13 575
Sum innenl. salg av stråfôr	79 788	172,60	137 715	87 023	176,21	153 342	93 883	183,87	172 620
Høy. Eksport	186	59,10	110	390	35,90	140	250	45,00	113
Halm. Eksport	28	124,50	35	75	89,20	67	50	110,00	55
Sum eksport av stråfôr	214	67,76	145	465	44,52	207	300	56,00	168
Stråfôr	80 002		137 860	87 488		153 549	94 183		172 788
Engfrø	1 002	22,18	22 224	1 787	26,08	46 605	1 923	26,51	50 979
Rotvekst- og grønnsaksfrø	1	300,00	300	1	200,00	200	1	300,00	300
Sum andre frø til modning	1 003		22 524	1 788		46 805	1 924		51 279
Sum andre planteprodukter			160 384			200 354			224 067

A Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/kg

Tabell 5.5. Melk

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Kumelk. Meierileveranse	1 541 293	384,45	5 925 501	1 526 771	390,12	5 956 239	1 507 400	406,84	6 132 706
Kumelk. Hjemmeforbr.helmelk	3 097	384,45	11 906	2 903	390,12	11 325	2 620	406,84	10 659
Kumelk. Lokal foredling	702	384,45	2 699	615	390,12	2 399	615	406,84	2 502
Sum kumelk	1 545 092	384,45	5 940 106	1 530 289	390,12	5 969 963	1 510 635	406,84	6 145 867
Geitmelk. Meierileveranse	19 414	382,99	74 354	19 381	388,19	75 235	19 380	404,98	78 485
Geitmelk. Annet salg	843	382,99	3 229	640	388,19	2 484	715	404,98	2 896
Sum geitmelk	20 257	382,99	77 583	20 021	388,19	77 719	20 095	404,98	81 381
Produsenttjeneste, meierifin			149 645			158 640			157 971
Grunntilskudd melk			49 397			55 379			59 000
Sum ku/geitmelk m. gr.tilsk.			6 216 731			6 261 701			6 444 219
Distriktstilskudd			430 517			452 405			483 000
Salg av melkekvoter			-23 064			-15 437			-2 203
Ku- og geitmelk			6 624 184			6 698 669			6 925 016

Tabell 5.6. Kjøtt

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Storfe. Registrert salg	82 224	34,54	2 840 017	84 199	36,76	3 095 155	81 659	40,57	3 312 906
Storfe. Hjemmeforbruk	342	34,44	11 778	285	36,66	10 448	280	40,47	11 332
Sum storfe	82 566	34,54	2 851 795	84 484	36,76	3 105 603	81 939	40,57	3 324 238
Kalv. Registrert salg	2 018	36,73	74 121	1 896	40,14	76 105	1 813	43,95	79 681
Kalv. Hjemmeforbruk	71	36,63	2 601	69	40,04	2 763	68	43,85	2 982
Sum kalv	2 089	36,73	76 722	1 965	40,14	78 868	1 881	43,95	82 663
Sau/lam. Registrert salg	22 929	32,58	747 027	23 638	36,77	869 169	22 995	37,82	869 671
Sau/lam. Hj.forbr./dir. salg	615	32,48	19 975	608	36,67	22 295	601	37,72	22 670
Sum sau/lam	23 544	32,58	767 002	24 246	36,77	891 464	23 596	37,82	892 341
Geit/kje. Registrert salg	285	,23	66	306	2,08	636	306	2,08	636
Sum geit/kje	285	,23	66	306	2,08	636	306	2,08	636
Hest. Registrert salg	383	4,46	1 708	363	6,93	2 516	363	6,93	2 516
Sum hest	383	4,46	1 708	363	6,93	2 516	363	6,93	2 516
Sum kjøtt (u/gris, fjørfe, tam	108 867	33,96	3 697 293	111 364	36,63	4 079 087	108 085	39,81	4 302 394
Gris. Reg.salg u. hode/labbe	117 383	21,91	2 571 862	122 330	22,98	2 811 143	122 190	23,56	2 878 796
Gris. Hjemmef. u. hode/labbe	359	21,81	7 830	376	22,88	8 603	388	23,46	9 102
Sum gris	117 742	21,91	2 579 692	122 706	22,98	2 819 746	122 578	23,56	2 887 898
Sum kjøtt (u/fjørfe, tamrein)	226 609	27,70	6 276 985	234 070	29,47	6 898 833	230 663	31,17	7 190 292
Hønseslakt. Registrert salg.	2 160		-6 847	1 944		-4 977	1 750		-4 375
Sum hønseslakt.	2 160	3,17	-6 847	1 944	2,56	-4 977	1 750	2,50	-4 375
Kylling (fra 1982). Salg	60 691	15,55	943 745	73 539	16,57	1 218 541	68 705	17,00	1 167 985
Sum høns, kylling, broilersl.	62 851	14,91	936 898	75 483	16,08	1 213 564	70 455	16,52	1 163 610
Ender.	331	31,33	10 370	350	31,17	10 910	350	32,00	11 200
Kalkuner. Salg	7 100	18,26	129 646	8 890	19,79	175 933	9 800	20,00	196 000
Sum annet fjørfe	7 431	18,84	140 016	9 240	20,22	186 843	10 150	20,41	207 200
Sum fjørfeslakt	70 282	15,32	1 076 914	84 723	16,53	1 400 407	80 605	17,01	1 370 810
Grunntilskudd kjøtt			88 130			90 339			89 392
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	296 891	25,07	7 442 029	318 793	26,32	8 389 579	311 268	27,79	8 650 494
Internoverføring sauehold			9 088			357			5 773
Distriktstilskudd kjøtt			526 487			572 159			569 218

Tabell 5.6. Kjøtt (forts.)

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
			1000 kr			1000 kr			1000 kr
Tilskudd friføring av sau		2 702			1 085			2 488	
Ekstraslaktning storfe/gris		33 681							
Sum tilskudd		571 958			573 601			577 479	
Kjøtt og fjørfeslakt		8 013 987			8 963 180			9 227 973	

Tabell 5.7. Egg

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Egg. Registrert salg.	48 585	12,19	592 251	51 268	12,44	637 774	53 237	13,45	716 038
Egg. Direkte salg.	4 509	12,75	57 490	4 509	13,09	59 023	4 700	13,88	65 236
Egg. Sum salg	53 094	12,24	649 741	55 777	12,49	696 797	57 937	13,48	781 274
Egg. Hjemmeforbruk, mat	93	12,09	1 124	92	12,34	1 135	90	13,35	1 202
Egg. Salg og hjemmeforbruk	53 187	12,24	650 865	55 869	12,49	697 932	58 027	13,48	782 476
Distriktstilskudd. Egg			6 252			6 249			7 000
Frakttilskudd på egg			7 223			6 500			7 300
Egg			664 340			710 681			796 776

Tabell 5.8. Ull

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Ull	4 490	30,58	137 304	4 466	29,54	131 926	4 453	29,48	131 274

Tabell 5.9. Pelsdyr

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr
Reveskinn. Eksport	260 519	426,77	111 182	229 178	550,04	126 057	215 000	536,71	115 393
Reveskinn. Innenl. salg m.v.	2 000	426,77	854	2 000	550,04	1 100	2 000	536,71	1 073
Sum reveskinn	262 519	426,77	112 036	231 178	550,04	127 157	217 000	536,71	116 466
Minkskinn. Eksport	463 000	201,79	93 429	625 000	233,07	145 669	600 000	238,01	142 806
Minkskinn. Innenl. salg m.v.	10 000	201,79	2 018	10 000	233,07	2 331	10 000	238,01	2 380
Sum minkskinn	473 000	201,79	95 447	635 000	233,07	148 000	610 000	238,01	145 186
Pelsdyr			207 483			275 157			261 652

Tabell 5.10. Andre husdyrproduksjoner

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Innenlandsk salg. Hester	950	15 000,00	14 250	1 050	16 000,00	16 800	1 150	17 000,00	19 550
Eksport. Hester	15	50 000,00	750	10	50 000,00	500	10	50 000,00	500
Eksport. Rev og mink	2	1 000,00	2						
Eksport. Andre dyr			5 996			2 381			1 000
Sum eksport. Husdyr			6 748			2 881			1 500
Import. Rev og mink	-22 025	397,00	-8 744	-10 116	486,00	-4 916	-2 000	450,00	-900
Import. Andre dyr			-14 348			-13 948			-7 100
Import. Embryo storfe	-22	8 000,00	-176	-4	8 000,00	-32	-25	8 000,00	-200
Sum import. Husdyr			-23 268			-18 896			-8 200
Kaninkjøtt	250	45,00	11 250	240	60,00	14 400	230	75,00	17 250
Sum kaniner			11 250			14 400			17 250
Salg til Honningcentralen	860	34,22	29 429	895	33,63	30 099	850	33,50	28 475
Honning. Direkte salg	540	83,00	44 820	555	88,00	48 840	550	88,00	48 400
Sum birøkt			74 249			78 939			76 875
Andre husdyrproduksjoner			83 229			94 124			106 975

A Kvantumsenhet: Antall stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg

Tabell 5.11. Kjøreinntekter m.v.

	Revidert regnskap 2007	Foreløpig regnskap 2008	Budsjett 2009
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Kjøring v/invest. driftsbygn	33 138	34 142	33 887
Kjøring v/invest. grøfter	11 584	12 192	12 920
Kjøring v/invest. nydyrking	8 210	8 660	8 780
Sum kjøreinnt. v/investering	52 932	54 994	55 587
Kjøring i skogen	26 200	25 100	20 020
Kjøring på bierverv m.v.	351 800	368 000	373 800
Innt. hester i full pensjon	81 210	87 286	91 714
Kjøreinntekter m.v.	512 142	535 380	541 121

Tabell 5.12. Arbeidsinntekter ved invest.

	Revidert regnskap 2007	Foreløpig regnskap 2008	Budsjett 2009
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Invest.arb. driftsbygninger	198 843	204 811	203 328
Invest.arb. grøfter	14 519	15 206	16 123
Invest.arb. nydyrking	8 167	8 672	8 739
Arbeidsinnt. v/investeringer	221 529	228 689	228 190

Tabell 5.13. Endringer i buskapsverdien

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester	1 700	9 270,00	15 759	1 300	9 890,00	12 857	200	10 510,00	2 102
Storfe under 1 år	-2 600	2 540,00	-6 604	-3 600	2 770,00	-9 972	-5 000	3 040,00	-15 200
Okser over 1 år	-4 200	11 020,00	-46 284	200	11 800,00	2 360	1 800	13 120,00	23 616
Kviger			-36 613			-25 735			-18 717
Kyr			49 108			-78 879			-62 433
Sum storfe			-40 393			-112 226			-72 734
Sauer	-22 500	510,00	-11 475	-9 700	630,00	-6 111	-2 300	640,00	-1 472
Geiter	-2 000	100,00	-200	-900	130,00	-117	-500	130,00	-65
Slaktesvin	-4 800	1 040,00	-4 992	4 200	1 100,00	4 620	-600	1 120,00	-672
Avlssvin over 6 mnd.	-700	1 850,00	-1 295	900	1 920,00	1 728	-100	1 960,00	-196
Sum svin	-5 500		-6 287	5 100		6 348	-700		-868
Kyllinger	648 167	17,73	11 492	1 195 890	19,22	22 985	-141 277	19,89	-2 810
Ender, kalkuner og gjess	9 800	80,00	784	13 400	90,00	1 206	10 000	90,00	900
Sum fjørfe	657 967		12 276	1 209 290		24 191	-131 277		-1 910
Rev	-8 000	450,00	-3 600	-5 000	480,00	-2 400	-7 000	490,00	-3 430
Mink	-5 000	230,00	-1 150	-5 000	240,00	-1 200			
Sum pelsdyr	-13 000		-4 750	-10 000		-3 600	-7 000		-3 430
Kaniner	-200	90,00	-18						
Endringer i buskapsverdi			-35 088			-78 658			-78 377

Tabell 5.14. Direkte tilskudd

	Revidert regnskap 2007	Foreløpig regnskap 2008	Budsjett 2009
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BU-invest. tradisj. jordbruk	192 623	232 769	235 750
BU-invest. Grøfting	220	104	
Tekniske miljøinvest.	21 144	22 496	23 000
Tilsk. til sær. kult.l.tilt.	50 600	54 200	55 000
Utvikl.prog. for geiteholdet	3 795	5 372	4 800
Beiteskade, gås	2 000	3 027	2 500
Setersatsing	1 109	1 663	2 100
Oppførte ordninger	155	152	
Rentestøtte	43 613	59 305	70 150
Tilskudd til verdensarven		2 206	3 000
Morsa/Vestre Vannsjø		667	1 300
Utvalgte kulturlandskap			8 000
Sum utbet. Landbr.utb.fond	315 259	381 961	405 600
Utbet. Katastrofef. pl.prod.	82 469	14 705	37 000
Sum fondsutbetalinger	397 728	396 666	442 600
Areal kult.landsk.tillegg	3 140 953	3 152 656	3 121 419
Produksjonstillegg husdyr	1 871 561	1 878 696	2 161 100
Driftstilskudd i melkeprod.	951 438	1 025 394	985 200
Tilskudd til økolog. jordb.	74 238	84 677	113 200
Beitetilskudd	352 028	403 387	459 000
Regionale miljøprogram	383 773	385 644	390 000
Tilsk. miljøv. spr. h.d.gjd.			5 000
Sum dir. tilsk. (underpost)	6 773 991	6 930 454	7 234 919
Fremme av norsk engfrøavl	2 453	2 861	4 760
Inseminering m.v.	62 842	69 600	73 300
Sum utviklingstiltak	65 295	72 461	78 060
Utbet.avløserordn.i jordbr.	1 020 055	1 077 243	1 112 619
Adm.tilskudd til avløserlag		5 911	9 600
Refusj. utgifter under sykd.	153 881	154 909	168 500
Sjukelønnsordning	88 000	88 000	88 000
Kommunale vikarordninger	13 936	35 823	58 400
Medlemsavgift, folketrygden	130 800	130 800	130 800
Tidligpensjonsordning	104 733	110 874	110 035
Sum velferdsordninger	1 511 405	1 603 560	1 677 954
Sum utbet. jordbruksavt.	8 748 419	9 003 141	9 433 533
Erst. tilt. pl./dyresykdom	28 702	28 232	41 600
Driftsplanlag m.v.	449	703	636
Tilsk. avløs. rep./HV-øvelse	1 421	778	1 000
Erstatn. rovdyrsk. på husdyr	77 353	66 755	77 293
Sum andre ordninger	107 925	96 468	120 529

Tabell 5.14. Direkte tilskudd (forts.)

Revidert regnskap 2007	Foreløpig regnskap 2008	Budsjett 2009	
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Sum direkte tilskudd	8 856 344	9 099 609	9 554 062

Tabell 5.15. Handelsgjødsel og kalk

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Kalksalpeter (kalsiumnitrat)	34 537	162,96	56 281	32 071	197,95	63 485	14 000	281,58	39 421
Kalkammonsalpeter. 26-28% N	17 707	192,62	34 107	18 708	244,56	45 752	40 000	317,44	126 976
Urea	1 602	235,27	3 769	1 220	303,88	3 707	800	306,61	2 453
Kalsiumnitrat med Mg og S	1 755	180,17	3 162	1 111	200,85	2 231	200	285,71	571
Ammoniumnitrat m.m.	11 639	161,87	18 840	13 545	221,51	30 004	35 000	245,65	85 978
Sum nitrogen-gjødsel	67 240	172,75	116 159	66 655	217,81	145 179	90 000	283,78	255 399
Superfosfat P8	582	231,19	1 346	530	275,71	1 461	200	440,72	881
Råfosfat	11	278,12	31	14	327,51	46			
Sum fosforgjødsel	593	232,21	1 377	544	277,02	1 507	200	440,50	881
Sum fosforgjødsel			1 377			1 507			881
Kalisuper PK 5-17	722	282,30	2 038	846	307,88	2 605	300	435,00	1 305
Kaliumsulfat 41%	73	390,74	285	235	441,05	1 036	100	793,67	794
Kaliumgjødelse 49% (kaliumkl.)	154	284,72	438	198	321,82	637	100	611,14	611
Kaliummagnesium 22-25%	723	299,41	2 165	742	353,19	2 621	300	594,77	1 784
Sum PK-gjødsel og kaliumgj.	1 672	294,62	4 926	2 021	341,37	6 899	800	561,75	4 494
NK 19-16 / NK 20-10	3 889	198,01	7 701	5 389	235,69	12 701	1 500	422,47	6 337
NPK-gjødsel 16-3-18	1	210,67	2						
NPK-gjødsel 18-2-10				65	273,99	178			
NPK-gjødsel 11-5-17/11-5-18	18 737	305,15	57 176	22 930	323,50	74 179	6 000	547,20	32 832
NPK-gjødsel 12-4-18							13 000	547,20	71 136
NPK-gjødsel 17-5-13	10 207	233,87	23 871	18 345	244,43	44 841	1 000	442,54	4 425
NPK-gjødsel 21-3-10	4 971	218,88	10 881	5 463	242,64	13 255			
NPK-gjødsel 21-4-10	145 275	218,88	317 978	143 820	242,64	348 965	20 000	439,42	87 884
NPK-gjødsel 22-2-12	62 657	222,11	139 167	74 651	250,06	186 672	45 000	455,23	204 854
NPK-gjødsel 22-3-10							63 000	439,42	276 835
NPK-gjødsel 19-4-12							4 000	442,54	17 702
NPK-gjødsel 18-3-15	60 750	236,40	143 613	63 573	273,99	174 184	35 000	491,54	172 039
NPK-gjødsel 27-3-5							20 000	427,50	85 500
NPK-gjødsel 21-3-8	4 000	233,93	9 357	4 452	283,75	12 633	2 000	500,25	10 005
Fullgjødelse 25-2-6	122 487	206,88	253 401	145 272	233,87	339 748	97 000	426,93	414 122
Fullgjødelse 6-5-20	1 556	357,29	5 559	1 474	378,44	5 578	1 000	578,07	5 781
NPK-gjødsel 8-6-15	50	192,59	96	108	198,04	214			
NP 12-23	1 239	399,30	4 947	1 141	449,75	5 132	500	767,95	3 840
Mekanisk blandet handelsgjø.	2 640	207,49	5 478	2 157	230,01	4 961			
Sum NPK-gjødsel	438 459	223,33	979 227	488 840	250,23	1 223 241	309 000	450,90	1 393 292
Diverse handelsgjødsel	494	216,88	1 071	118	246,72	291			
Sum diverse handelsgjødsel	494	216,80	1 071	118	246,61	291			
Korreksjon mersalg 2008				-50 000	310,00	-155 000	50 000	310,00	155 000
Sum handelsgjødsel	508 458	216,88	1 102 760	508 178	240,49	1 222 117	450 000	402,01	1 809 066
Mikronæringsstoff	247	747,62	1 847	166	890,26	1 478	150	1 492,13	2 238

Tabell 5.15. Handelsgjødsel og kalk (forts.)

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Gjødsel til veksthus	2 840	704,55	20 009	3 128	762,49	23 851	3 128	1 277,94	39 974
Sum mikronæringsstoff m.v.			21 856			25 329			42 212
KalkA	180 950	514,16	93 037	178 182	538,55	95 960	179 585	570,10	102 381
Sum hand.gj./kalk (u/tilsk.)			1 217 653			1 343 406			1 953 659
Andre rabatter	-500 170	4,63	-23 158	-500 170	8,26	-41 314	-500 170	9,92	-49 617
Handelsgjødsel og kalk			1 194 495			1 302 092			1 904 042

A Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/tonn

Tabell 5.16. Innkjøpt kraftfôr

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Drøvtyggerfôr	906 701	266,99	2 420 788	928 759	285,59	2 652 414	906 259	315,21	2 856 592
Økologisk drøvtyggerfôr	11 284	376,85	42 522	14 756	433,40	63 953	16 256	472,00	76 729
Sum kraftfôr til drøvtyggere	917 985	268,34	2 463 310	943 515	287,90	2 716 367	922 515	317,97	2 933 321
Svinefôr	462 721	276,61	1 279 934	476 209	294,44	1 402 133	476 000	326,62	1 554 718
Økologisk svinefôr	990	370,13	3 664	873	470,37	4 104	900	514,00	4 626
Sum kraftfôr til svin	463 711	276,81	1 283 598	477 082	294,76	1 406 237	476 900	326,98	1 559 344
Fjørfefôr u. koksidiostatika	221 047	278,44	615 481	238 029	300,70	710 274	236 000	322,76	761 714
Fjørfefôr m. koksidiostatika	116 260	301,59	350 632	144 230	348,38	502 472	142 875	373,25	533 281
Økologisk fjørfefôr	2 342	403,18	9 443	5 617	451,95	25 384	6 000	470,00	28 200
Sum kraftfôr til fjørfe	339 649	287,22	975 556	387 876	319,21	1 238 130	384 875	343,80	1 323 195
Hestepellets (hestefôr)	14 860	422,48	62 782	16 042	465,83	74 728	16 502	498,37	82 241
Hel/knust havre	3 027	337,68	10 220	824	372,90	3 072	850	400,49	3 404
Tørrfôr, pelsdyr	3 416	218,38	7 459	3 165	257,21	8 141	2 900	283,00	8 207
Kaninfôr	895	454,98	4 074	947	463,07	4 385	950	501,91	4 768
Andre förblandinger	877	271,44	2 381	190	253,97	483	200	279,55	559
Sum kraftfôr, andre husdyr	23 075	376,67	86 916	21 168	428,99	90 809	21 402	463,41	99 179
Sum kraftförförland. ukorr.	1 744 420	275,70	4 809 380	1 829 641	297,96	5 451 543	1 805 692	327,58	5 915 039
Grøpp av salgskorn	3 576	247,06	8 835	3 120	267,23	8 338	3 000	293,65	8 810
Sum innkjøpt kraftfôr ukorr.	1 747 996	275,64	4 818 215	1 832 761	297,90	5 459 881	1 808 692	327,52	5 923 849
Sum innkjøpt kraftfôr korr.	1 747 996	275,64	4 818 215	1 832 761	297,90	5 459 881	1 808 692	327,52	5 923 849
Rabatter og bonus			-85 250			-38 585			-38 078
Innkjøpt kraftfôr			4 732 965			5 421 296			5 885 771

Tabell 5.17. Annet innkjøpt fôr

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Tilskuddsfôr	9 168	658,74	60 393	11 214	565,24	63 386	11 264	638,11	71 877
Høy, importert	20 229	183,28	37 076	15 123	187,43	28 345	15 000	200,00	30 000
Melkeerstatninger	1 052	1 875,00	19 725	3 337	1 929,00	64 371	3 500	2 019,90	70 697
Salt	2 000	224,00	4 480	2 000	224,00	4 480	2 000	224,00	4 480
Slakteriavfall	22 040	42,11	9 281	20 900	42,11	8 801	19 000	42,11	8 001
Fisk og fiskeavfall	24 360	95,71	23 315	23 100	95,71	22 109	21 000	95,71	20 099
Fett	580	250,00	1 450	550	250,00	1 375	500	250,00	1 250
Organisk våtfôr	20 970	219,50	46 029	16 828	234,13	39 399	17 344	259,86	45 070
Myse	660 018	8,11	53 527	573 948	8,77	50 335	577 150	9,68	55 868
Annet innkjøpt fôr			255 276			282 601			307 342
A Kvantumsenhet: 1000 ffe	Prisenhet: Kr/100 ffe								
B Kvantumsenhet: 1000 liter	Prisenhet: Øre/liter								

Tabell 5.18. Såfrø og planter

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Innkjøpt såkorn. Hvete	13 987	4,58	64 060	15 172	4,66	70 702	13 817	4,90	67 703
Innkjøpt såkorn. Rug	952	9,96	9 482	927	10,24	9 492	834	10,24	8 540
Innkjøpt såkorn. Bygg	24 377	3,95	96 289	23 472	3,97	93 184	24 260	4,18	101 407
Innkj. såkorn. Havre/bl.korn	12 952	3,81	49 347	14 301	3,87	55 345	13 185	4,22	55 641
Sum innkjøpt såkorn	52 268	4,19	219 178	53 872	4,25	228 723	52 096	4,48	233 291
Oljefrø til modning	68	22,50	1 530	53	23,00	1 219	60	23,00	1 380
Erter	688	5,35	3 681	604	5,35	3 231	830	5,35	4 441
Importert engfrø. Kløver	45	84,80	3 816	61	79,40	4 843	89	88,87	7 909
Imp. engfrø. Hundegrass m.v.	945	35,56	33 604	959	36,65	35 147	1 033	39,50	40 804
Sum importert engfrø	990	37,80	37 420	1 020	39,21	39 990	1 122	43,42	48 713
Norskprodusert engfrø	1 591	40,03	63 688	1 604	43,40	69 614	1 578	47,07	74 276
Sum engfrø	2 581	39,17	101 108	2 624	41,77	109 604	2 700	45,55	122 989
Imp. frø. Førnepe/kålrot	1	171,00	171	1	207,00	207	1	239,00	239
Sum importert rotvekstfrø	1	171,00	171	1	207,00	207	1	239,00	239
Importert grønnsakfrø	42	1 000,00	42 000	45	1 034,00	46 530	44	1 101,00	48 444
Norskprod. rotv- og gr.frø	1	949,00	949	1	595,00	595	1	1 108,00	1 108
Sum rotvekst- og grønnsakfrø	44		43 120	47		47 332	46		49 791
Annet frø, imp. (prydplanter)			18 105			24 180			24 180
Kjøp settepoteter			32 080			42 197			42 271
Blomsterløk m.v.			145 993			142 004			142 004
Planteartikler			189 967			209 018			209 018
Sum planter			335 960			351 022			351 022
Såfrø og planter			754 762			807 508			829 365

Tabell 5.19. Energi og smøremidler

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Fyringsolje. Veksthus	17 551	487,00	85 473	15 243	678,00	103 348	14 154	527,00	74 592
Gass i veksthus	238 677	254,70	60 791	231 347	317,10	73 360	240 674	306,90	73 863
Fyringsolje. Korntørker	6 549	613,19	40 158	7 641	788,38	60 240	6 408	620,90	39 787
Bensin	8 686	943,04	81 912	8 592	1 009,44	86 731	8 518	877,76	74 768
Diesel (brenselolje)	133 631	510,55	682 253	132 190	649,10	858 045	131 053	505,02	661 844
Smøremidler (olje, fett m.v.)	4 677	2 802,51	131 073	4 627	3 090,29	142 988	4 587	3 378,07	154 952
Elektrisk lys og kraft			891 753			1 068 494			1 011 591
Sum energi og smøremidler			1 973 413			2 393 206			2 091 397

A Kvantumsenhet: 1000 kWh Prisenhet: Kr/1000 kWh

Tabell 5.20. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Rensing av såkorn	11 910	64,90	7 730	11 820	67,50	7 979	12 349	69,90	8 632
Ensileringsmidler	17 227	718,42	123 762	14 508	838,37	121 631	14 595	939,26	137 085
Halmbeh.middel. AmmoniakkA	1 029	9,93	10 218	952	11,70	11 138	950	13,05	12 398
Plantevernmidler			179 885			189 487			251 008
Frakt. Korn og oljefrø	614 339	8,64	53 079	699 417	9,02	63 087	599 269	9,09	54 474
Frakt. Handelsgjødsel	508 458	12,45	63 303	558 178	12,78	71 335	400 000	13,35	53 400
Frakt. Poteter	78 220	12,00	9 386	90 709	13,00	11 792	84 465	13,00	10 980
Frakt. Grønnsaker	125 910	24,14	30 395	126 196	25,13	31 713	127 126	26,26	33 383
Frakt. Bær	2 353	27,90	656	2 522	29,00	731	2 592	30,30	785
Frakt. Blomster	20 294	4,73	9 599	19 769	4,92	9 726	19 300	5,14	9 920
Frakt. Frukt	6 451	28,60	1 845	8 999	29,80	2 682	7 855	31,20	2 451
Sum frakt. Hagebruksprod.			42 495			44 852			46 539
Fiberduk	5 106	0,83	4 238	5 411	0,86	4 653	5 695	0,98	5 581
Plastfolie i hagebruket	5 384	1 015,75	5 469	5 621	1 065,85	5 991	5 810	1 137,14	6 607
Plastfolie i jordbruket	52 644	4 209,00	221 579	53 289	4 379,00	233 353	53 191	4 556,00	242 338
Plastfolie inkl. inv.avgift	58 028	3 912,73	227 048	58 910	4 062,88	239 344	59 001	4 219,34	248 945
Emballasje. Grønnsaker	12 929	7,00	90 507	12 799	6,16	78 810	13 074	6,40	83 682
Emballasje. Frukt og bær	17 394	1,51	26 189	21 943	1,62	35 535	20 234	1,66	33 684
Emballasje. Blomster	19 917	1,63	32 451	20 147	1,69	34 031	20 147	1,75	35 222
Sum emballasje. Hagebrukspr.			149 147			148 376			152 588
Torv- og plastpotter	41 702	326,52	13 617	30 620	412,99	12 646	29 114	461,33	13 431
Dyrkingstorv	76	375,84	28 564	76	367,80	27 953	76	373,49	28 385
Sum andre kostn. v/pl.prod.			912 472			954 273			1 023 446

A Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg
B Kvantumsenhet: Kv.indeks Prisenhet: Prisindeks.frakt
C Kvantumsenhet: 1000 m2 Prisenhet: Kr/m2
D Kvantumsenhet: Daa Prisenhet: Kr/daa
E Kvantumsenhet: Antall kart. Prisenhet: Kr/kartong
F Kvantumsenhet: 1000 m3 Prisenhet: Kr/m3

Tabell 5.20. Andre kostnader (forts.)

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
			1000 kr			1000 kr			1000 kr
Adm.tilskudd til avløserlag						5 911			9 600
Sum sosiale ordninger			218 800			224 711			228 400
Andre kostnader			3 808 706			3 901 354			4 187 775

Tabell 5.21. Vedlikehold

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr
Vedlikehold. Bygninger	67 648	1 632,20	1 104 151	66 158	1 719,50	1 137 587	64 756	1 743,60	1 129 086
Vedlikehold. Mask. og redsk.	85 134	411,94	350 701	84 384	435,63	367 602	83 841	453,00	379 800
Vedlikehold. Biler	10 705	696,66	74 577	10 748	705,65	75 843	10 790	719,77	77 663
Sum vedlikehold			1 529 429			1 581 032			1 586 549

Tabell 5.22. Leasing av maskiner

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Leasing, kapitalslitdel	18 678	327,60	611 891	21 359	340,00	726 206	23 299	346,80	808 009
Leasing, rentedel	2 309	6,44	148 700	2 793	7,97	222 602	3 049	5,00	152 450
Leasing, effekt finansiering			-17 600			-106 200			-60 800
Sum leasing av maskiner			742 991			842 608			899 659

A Kvantumsenhet: Mill. kr Prisenhet: Rentepros.

Tabell 5.23. Kapitalslit

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Kapitalslit. Bygninger	61 533	327,60	2 015 821	62 689	340,10	2 132 053	63 698	346,90	2 209 684
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	87 582	327,60	2 869 186	87 518	340,00	2 975 612	87 953	346,80	3 050 210
Kapitalslit. Biler	5 518	327,60	180 770	5 407	340,10	183 892	5 429	346,90	188 332
Kapitalslit. Grøfter	5 961	327,60	195 282	5 849	340,10	198 924	5 746	346,90	199 329
Kapitalslit. Hydrotekn. anl.	343	327,60	11 237	353	340,10	12 006	372	346,90	12 905
Kapitalslit			5 272 296			5 502 487			5 660 460

Tabell 5.24. Realrente. Lånt kapital

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr
Nedbetalingslån statsbanker	2 484	5,33	132 397	2 576	6,48	166 925	2 745	3,60	98 820
Nedb.lån andr. lång. f. 1997	33 092	4,94	1 634 745	35 624	6,37	2 269 249	37 172	3,53	1 312 172
Sum nedbetalingslån	35 576	4,97	1 767 142	38 200	6,38	2 436 174	39 917	3,53	1 410 992
Sum rentebærende utlån	35 576	4,97	1 767 142	38 200	6,38	2 436 174	39 917	3,53	1 410 992
Investeringslån LUF	1 261			1 140			1 018		
Rentekostnader lånt kapital	36 837	4,80	1 767 142	39 340	6,19	2 436 174	40 935	3,45	1 410 992
Effekt av finansiering			-281 678			-1 492 655			-818 681
Realrente lånt kapital			1 485 464			943 519			592 311

Tabell 5.25. Bruttoinvest. Løpende priser

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	1000 kr			1000 kr			1000 kr		
Bygninger			3 313 800			3 414 200			3 388 700
Maskiner og redskaper			2 955 288			3 107 098			3 333 208
Biler			192 700			159 400			193 400
Grøfter	35 000	3 598,00	125 930	35 000	3 997,00	139 895	35 000	4 113,00	143 955
Hydrotekniske anlegg	5 245	3 598,00	18 900	4 389	3 997,00	17 500	5 573	4 113,00	22 900
Sum avskrivb. bruttoinvest.			6 606 618			6 838 093			7 082 163
Fulldyrking u. grøftkostn.A	15 000	5 475,00	82 125	15 000	5 771,00	86 565	15 000	5 852,00	87 780
Sum br.invest.uavskr.jordkapA	15 000	5 475,00	82 125	15 000	5 771,00	86 565	15 000	5 852,00	87 780
Sum bruttoinvesteringer			6 688 743			6 924 658			7 169 943

A Kvantumsenhet: Daa Prisenhet: Kr/daa

Tabell 5.26 Bokført kap etter hist. kost. 1000 kr

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	1000 kr			1000 kr			1000 kr		
Jord- og driftsbygninger			51 017 000			53 412 000			54 930 000
Maskiner og redskaper			11 854 000			12 616 000			13 214 000
Biler			358 000			353 000			351 000
Husdyr			7 325 000			7 872 000			8 463 000
Varer i arbeid			7 124 000			7 844 500			8 396 000
Sum bokført kapital			77 679 000			82 098 000			85 354 000
Herav lånt kapital			-36 837 000			-39 340 000			-40 934 000
Egenkapital			-40 842 000			-42 758 000			-44 420 000

Tabell 5.27. Arbeidsforbruk, årsverk

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Årsverk			Årsverk			Årsverk		
Arbeidsforbruk i jordbruket			61 400			59 800			58 200

Tabell 5.28. Sammendrag. Totalkalkylens registrerte regnskaper. Mill. Kroner ¹⁾

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Korn, erter og oljefrø	2436	2583	2304	2092	2198	2758	2624
+ Poteter	476	503	483	550	571	610	612
+ Hagebruksprodukter	3000	2937	2932	3003	3080	3218	3259
+ Sum andre planteprodukter	118	135	156	167	160	200	224
= Sum planteprodukter	6031	6158	5875	5813	6010	6787	6720
+ Ku- og geitmelk	6002	6011	6142	6147	6624	6699	6925
+ Kjøtt og fjørfeslakt	7090	7224	7247	7542	8014	8963	9228
+ Egg	577	577	538	573	664	711	797
+ Ull	160	161	157	149	137	132	131
+ Pelsdyr	217	248	210	290	207	275	262
+ Andre husdyrproduksjoner	91	74	83	79	83	94	107
= Sum husdyrprodukter	14137	14295	14377	14780	15731	16874	17450
Sum plante- og husdyrprod.	20168	20454	20252	20593	21740	23660	24170
+ Kjøreinntekter m.v.	425	442	460	482	512	535	541
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	165	191	180	217	222	229	228
= Sum andre inntekter	590	633	640	700	734	764	769
Endringer i buskapsverdi	30	-6	-22	-62	-35	-79	-78
Sum produksjonsinntekter	20788	21081	20871	21231	22439	24346	24861
Sum direkte tilskudd	8899	8776	8489	8561	8856	9100	9554
Sum inntekter inkl. tilsk. (A)	29688	29857	29360	29792	31295	33445	34415
+ Handelsgjødsel og kalk	1054	1066	1126	1141	1194	1302	1904
+ Innkjøpt kraftfôr	4490	4525	4465	4551	4733	5421	5886
+ Annet innkjøpt fôr	283	277	268	327	255	283	307
+ Såfrø og planter	663	674	706	692	755	808	829
+ Sum energi og smøremidler	1812	1687	1903	2193	1973	2393	2091
+ Andre kostnader	3490	3739	3668	3714	3809	3901	4188
+ Sum vedlikehold	1360	1423	1492	1494	1529	1581	1587
Sum ikke-varige prod.midler	13152	13391	13628	14112	14249	15689	16792
Sum leasing av maskiner	220	308	412	549	743	843	900
+ Kapitalslit	5121	5059	5092	5205	5272	5502	5660
Sum kapitalkostnader	5341	5367	5504	5754	6015	6345	6560
Sum kostnader (B)	18493	18758	19131	19865	20264	22034	23352
Vederlag, arbeid og kapital (A-B)	11194	11098	10229	9926	11031	11411	11062
Realrente lånt kapital (C)	747	934	589	495	1485	944	592
Vederlag, arbeid og egenkap. (A-B-C)	10447	10164	9639	9431	9545	10468	10470

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 5.29. Prosentvis utvikling (verdibasis). 2007 = 100. Totalkalkylens registrerte regnskaper 1)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Korn, erter og oljefrø	110,8	117,5	104,8	95,2	100,0	125,5	119,4
+ Poteter	83,4	88,1	84,6	96,3	100,0	106,8	107,2
+ Hagebruksprodukter	97,4	95,4	95,2	97,5	100,0	104,5	105,8
+ Sum andre planteprodukter	73,8	84,4	97,5	104,4	100,0	125,0	140,0
= Sum planteprodukter	100,3	102,5	97,8	96,7	100,0	112,9	111,8
+ Ku- og geitmelk	90,6	90,7	92,7	92,8	100,0	101,1	104,5
+ Kjøtt og fjørfeslakt	88,5	90,1	90,4	94,1	100,0	111,8	115,1
+ Egg	86,9	86,9	81,0	86,3	100,0	107,1	120,0
+ Ull	116,8	117,5	114,6	108,8	100,0	96,4	95,6
+ Pelsdyr	104,8	119,8	101,4	140,1	100,0	132,9	126,6
+ Andre husdyrproduksjoner	109,6	89,2	100,0	95,2	100,0	113,3	128,9
= Sum husdyrprodukter	89,9	90,9	91,4	94,0	100,0	107,3	110,9
+ Sum plante- og husdyrprod.	92,8	94,1	93,2	94,7	100,0	108,8	111,2
+ Kjøreinntekter m.v.	83,0	86,3	89,8	94,1	100,0	104,5	105,7
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	74,3	86,0	81,1	97,7	100,0	103,2	102,7
= Sum andre inntekter	80,4	86,2	87,2	95,4	100,0	104,1	104,8
+ Endringer i buskapsverdi	-85,7	17,1	62,9	177,1	100,0	225,7	222,9
+ Sum produksjonsinntekter	92,6	93,9	93,0	94,6	100,0	108,5	110,8
+ Sum direkte tilskudd	100,5	99,1	95,9	96,7	100,0	102,8	107,9
+ Sum inntekter inkl. tilsk. (A)	94,9	95,4	93,8	95,2	100,0	106,9	110,0
+ Handelsgjødsel og kalk	88,3	89,3	94,3	95,6	100,0	109,0	159,5
+ Innkjøpt kraftfôr	94,9	95,6	94,3	96,2	100,0	114,5	124,4
+ Annet innkjøpt fôr	111,0	108,6	105,1	128,2	100,0	111,0	120,4
+ Såfrø og planter	87,8	89,3	93,5	91,7	100,0	107,0	109,8
+ Sum energi og smøremidler	91,8	85,5	96,5	111,2	100,0	121,3	106,0
+ Andre kostnader	91,6	98,2	96,3	97,5	100,0	102,4	110,0
+ Sum vedlikehold	88,9	93,1	97,6	97,7	100,0	103,4	103,8
+ Sum ikke-varige prod.midler	92,3	94,0	95,6	99,0	100,0	110,1	117,8
+ Sum leasing av maskiner	29,6	41,5	55,5	73,9	100,0	113,5	121,1
+ Kapitalslit	97,1	96,0	96,6	98,7	100,0	104,4	107,4
+ Sum kapitalkostnader	88,8	89,2	91,5	95,7	100,0	105,5	109,1
+ Sum kostnader (B)	91,3	92,6	94,4	98,0	100,0	108,7	115,2
+ Vederlag, arbeid og kapital (A-B)	101,5	100,6	92,7	90,0	100,0	103,4	100,3
+ Realrente lånt kapital (C)	50,3	62,9	39,7	33,3	100,0	63,6	39,9
+ Vederlag, arbeid og egenkap. (A-B-C)	109,4	106,5	101,0	98,8	100,0	109,7	109,7

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 5.30. Det økonomiske resultat i jordbruket iflg. totalkalkylens registrerte regnskaper ¹⁾

	Jordbruket totalt. Mill. kr.					Per årsverk. Kroner				
	Direkte tilsk.	Veder- lag til arbeid og kapital	Effekt av finans- iering	Renter lånt kapital	Veder- lag til arb. og egen- kapital	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital		
						Nivå	Endring	Nivå	Endring	
1959	103	1437	-27	42	1422	5661	0	5601	0	
1960	103	1502	-4	47	1459	5891	230	5724	123	
1961	95	1535	-35	51	1519	6190	299	6125	401	
1962	83	1454	-83	56	1482	6055	-135	6169	44	
1963	80	1479	-41	59	1461	6423	368	6346	177	
1964	75	1545	-97	65	1577	7009	586	7154	808	
1965	191	1742	-78	70	1749	8267	1258	8302	1148	
1966	191	1723	-61	80	1703	8394	127	8300	-2	
1967	221	1838	-93	88	1843	9048	654	9072	772	
1968	254	2272	-74	96	2250	11390	2342	11279	2207	
1969	279	2117	-80	118	2078	10997	-393	10795	-484	
1970	267	2148	-294	134	2307	11912	915	12796	2001	
1971	365	2509	-180	149	2540	15008	3096	15190	2394	
1972	417	2658	-229	164	2723	17036	2028	17453	2263	
1973	480	2783	-259	178	2864	18391	1355	18927	1474	
1974	545	3138	-348	213	3273	21449	3058	22375	3448	
1975	1202	3905	-484	246	4142	27536	6087	29211	6836	
1976	1727	4997	-446	312	5131	34748	7212	35683	6472	
1977	2054	6149	-505	368	6286	43184	8436	44140	8457	
1978	2488	6851	-551	533	6869	49647	6463	49778	5638	
1979	2749	6462	-379	639	6201	48007	-1640	46072	-3706	
1980	2884	6928	-1008	809	7127	55158	7151	56741	10669	
1981	3404	7764	-1469	1047	8186	62920	7762	66336	9595	
1982	3967	8450	-1387	1263	8573	69888	6968	70911	4575	
1983	4208	8140	-1158	1481	7816	68747	-1141	66017	-4894	
1984	4230	9532	-924	1558	8897	82029	13282	76568	10551	
1985	4233	9273	-910	1689	8494	80912	-1117	74115	-2453	
1986	3986	9748	-1281	2000	9029	86726	5814	80325	6210	
1987	4276	10498	-1766	2457	9806	97292	10566	90885	10560	
1988	4789	10402	-1442	2689	9156	100897	3605	88810	-2075	
1989	5054	11850	-1027	2600	10277	117096	16199	101548	12738	
1990	6184	13195	-919	2520	11593	133687	16591	117460	15912	
1991	8147	13048	-781	2461	11368	136628	2941	119041	1581	
1992	9042	12961	-519	2363	11117	137735	1107	118142	-899	
1993	8826	13602	-489	2029	12062	149312	11577	132409	14267	
1994	8743	12996	-301	1438	11858	144558	-4754	131906	-503	
1995	8212	12129	-522	1320	11330	135818	-8740	126877	-5029	
1996	8311	12528	-250	1259	11518	144496	8678	132854	5977	
1997	8548	11909	-604	1132	11381	141773	-2723	135486	2632	
1998	9056	13024	-532	1340	12216	158056	16283	148251	12765	
1999	9000	12251	-564	1578	11237	150137	-7919	137713	-10538	
2000	9196	12651	-797	1561	11887	160345	10208	150659	12946	
2001	8676	11215	-806	1779	10242	147762	-12583	134937	-15722	
2002	8993	11295	-358	1739	9914	151615	3853	133078	-1859	
2003	8899	11194	-697	1444	10447	155261	3646	144901	11823	
2004	8776	11098	-133	1068	10164	161315	6054	147733	2832	
2005	8489	10229	-509	1099	9639	155688	-5627	146717	-1016	
2006	8561	9926	-782	1277	9431	156813	1125	148987	2270	
2007	8856	11031	-282	1767	9545	179657	22844	155464	6477	
2008*	9100	11411	-1493	2436	10468	190824	11167	175046	19582	
2009**	9554	11062	-819	1411	10470	190073	-751	179896	4850	

* Foreløpige tall

** Budsjet

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteliggingen

Tabell 5.31. Det økonomiske resultat¹⁾ i jordbruket iflg. total kalkylens registrerte regnskaper i faste 2007 kroner

	Jordbruket totalt, mill kr						Pr årsverk. Kroner			
	Inntekter- kostn.	Direkte tilskudd	Vederlag til arbeid kapital	Effekt av og finan- siering	Renter lånt kapital	Vederlag på og egen- kapital	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
							Nivå	Endring	Nivå	Endring
1995	4 932	10 339	15 271	657	1 662	14 265	170 999		159 742	
1996	5 247	10 341	15 587	311	1 566	14 331	179 783	8 784	165 298	5 556
1997	4 075	10 364	14 439	732	1 372	13 799	171 891	-7 893	164 268	-1 030
1998	4 706	10 741	15 448	631	1 589	14 489	187 470	15 579	175 840	11 572
1999	3 769	10 433	14 202	654	1 829	13 026	174 044	-13 426	159 642	-16 198
2000	3 884	10 338	14 223	896	1 755	13 364	180 264	6 220	169 375	9 733
2001	2 770	9 465	12 235	879	1 941	11 173	161 195	-19 069	147 204	-22 171
2002	2 480	9 688	12 168	386	1 873	10 680	163 331	2 136	143 362	-3 842
2003	2 413	9 356	11 769	733	1 518	10 983	163 233	-98	152 341	8 979
2004	2 430	9 185	11 616	139	1 118	10 638	168 840	5 606	154 624	2 283
2005	1 793	8 745	10 538	524	1 132	9 930	160 388	-8 452	151 146	-3 478
2006	1 375	8 627	10 002	788	1 287	9 504	158 019	-2 369	150 133	-1 013
2007	2 175	8 856	11 031	282	1 767	9 545	179 657	21 638	155 464	5 331
2008*	2 226	8 766	10 992	1 438	2 346	10 083	183 810	4 153	168 612	13 148
2009**	1 424	9 022	10 447	773	1 332	9 887	179 498	-4 312	169 887	1 275

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

5.2 Forbrukstabeller

Ifølge NORTURA,s prognose pr. mars 2008 fra er det regnet med et underskudd på nær 4000 tonn i 2009 etter kvoteimport og import med redusert toll. Dette fordeler seg med et overskudd av svinekjøtt på 2200 tonn og et underskudd av storfe/kalv på nær 4700 tonn og 1500 tonn sau/lam. I tabell 5.32 er underskuddet forutsatt dekket via import mens overskuddet av svinekjøtt er ført som lagerendring.

Tabell 5.32. Forbruk av kjøtt, engros ekskl. transittforbruk, tonn

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Storfe							
Salgsproduksjon	82712	84056	84961	85186	82224	84199	81659
Hjemmeforbruk	403	384	342	340	342	285	280
Lagerendring	-718	-89	-2941	715	2695	-465	0
Import	7685	6935	7381	4404	9281	11785	10657
Eksport	0	0	-100	-1193	-195	0	0
Sum forbruk	90082	91286	89643	89452	94347	95804	92596
Forbruk kg/person	19,73	19,88	19,39	19,19	20,03	20,11	19,20
Kalv							
Salgsproduksjon	2096	2025	1997	2047	2018	1896	1813
Hjemmeforbruk	77	76	70	69	71	69	68
Lagerendring	0	0	0	0	0	0	0
Import	0	0	0	0	0	0	0
Eksport	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	2173	2101	2067	2115,5	2088,6	1965	1881
Forbruk kg/person	0,48	0,46	0,45	0,45	0,44	0,41	0,39
Sau/lam							
Salgsproduksjon	23907	25542	25398	24610	22929	23638	22995
Hjemmeforbr./Dir. salg	627	691	698	668	615	608	601
Lagerendring	401	439	1852	906	515	-315	0
Kassert (skrapesyke)	0	0	0	0	0	0	0
Import	791	621	601	415	2316	4598	1499
Eksport	-615	-570	-510	-1	0	0	0
Sum forbruk	25111	26723	28039	26598	26375	28529	25095
Forbruk kg/person	5,50	5,82	6,07	5,71	5,60	5,99	5,20
Geit							
Salgsproduksjon	240	222	247	274	285	306	306
Hjemmeforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Lagerendring	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	240	222	247	274	285	306	306
Forbruk kg/person	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06	0,06	0,06
Hest							
Salgsproduksjon	569	533	465	423	383	363	363
Sum forbruk	569	533	465	423	383	363	363
Forbruk kg/person	0,12	0,12	0,10	0,09	0,08	0,08	0,08
Svinekjøtt							
Salgsproduksjon	105356	112952	112332	115921	117383	122330	122190
Hjemmeforbruk	683	559	486	435	359	376	388
Lagerendring	-172	-1837	2	365	1410	-1249	-2216
Import spekk	1360	1360	2334	1429	0	574	500
Import annet	1387	1381	1443	1213	7595	2120	1381
Eksport	0	-3396	-1825	-3715	-220	-143	0
Sum forbruk	108614	111019	114772	115648	126527	124008	122243
Forbruk kg/person	23,79	24,18	24,83	24,81	26,87	26,02	25,35

Tabell 5.32 forts. Forbruk av kjøtt, engros ekskl. transittforbruk, tonn

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Sum kjøtt eks. fjørfe							
Salgsproduksjon	214880	225330	225400	228461	225222	232732	229326
Hjemmeforbruk	1790	1710	1596	1511,5	1386,6	1338	1337
Kassert og destruert	0	0	0	0	0	0	0
Lagerendring	-489	-1487	-1087	1986	4620	-2029	-2216
Import	11223	10297	11759	7461	19192	19077	14037
Eksport	-615	-3966	-2435	-4909	-415	-143	0
Sum forbruk	226789	231884	235233	234511	250006	250975	242484
Forbruk kg/person	49,68	50,50	50,88	50,32	53,09	52,67	50,29
Fjørfekjøtt							
Salgsproduksjon	49382	54617	56861	62894	70282	84723	80605
Hjemmeforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Lagerendring	1318	-977	1578	116	-125	-4347	4000
Import	0	0	0	0	0	0	0
Eksport	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	50700	53640	58439	63010	70157	80376	84605
Forbruk kg/person	11,11	11,68	12,64	13,52	14,90	16,87	17,55
Sum forbruk kjøtt i alt	277489	285524	293672	297521	320163	331351	327089
Forbruk kg/person	60,79	62,18	63,52	63,84	67,99	69,54	67,83

For egg er budsjettåret 2009 basert på prognosen fra NORTURA.

Tabell 5.33. Produksjon, import, eksport og forbruk av egg, tonn

	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Bruttoproduksjon av egg	54 972	53 174	53 304	55 800	58 604	60 455
- 4 % svinn	2 201	2 129	2 134	2 234	2 346	2 436
Nettoproduksjon	52 771	51 045	51 170	53 566	56 258	58 428
- rugegg, verperase	357	343	356	379	389	401
Salgsprod. og hjemmeforbruk	52 414	50 702	50 815	53 187	55 869	57 634
Import av skallegg	109	583	1 887	2 437	1 401	0
Eksport av skallegg	0	850	58	0	0	0
Lagerøkning skallegg	-59	58	-27	0	0	0
Eksport av heleggpulver 1)	853	190	58	0	0	0
Eksport av eggehvite	701	800	1 080	988	1 047	1 000
Forbruk i alt	51 028	49 387	51 532	54 637	56 223	56 634
Folkemengde	4 592	4622	4661	4709	4765	4822
Forbruk, kg/pers.	11,11	10,69	11,06	11,60	11,80	11,74

1) Omregnet til skallegg

6 Normaliserte regnskaper

6.1 Innledning

Normaliserte regnskaper bygger på de registrerte tallene i totalregnskapet for jordbruket. De normaliserte regnskapene er utarbeidet av to grunner:

- For å gi grunnlag for beregninger over utviklingen i produksjon og produktivitet i jordbruket. Disse beregningene er basert på mengdeindekser.
- For å få utjevnet de inntektssvingningene som har årsak i avlingsvariasjoner.

I prinsippet skal normaliserte regnskaper være bygd opp på samme måte som totalregnskapet, men de enkelte tallseriene skal være justert til de forhold som en kan anta vil rå under et normalår. I praksis er dette en umulig oppgave. Dersom alle år var normale, ville dette gripe inn i de fleste poster i totalregnskapet på en måte som en ikke har grunnlag for å beregne. F.eks. ville det være mindre behov for investeringer i lagerbygg. I stedet har en valgt å justere bare noen poster. Det gjelder de postene som har størst betydning for inntektsvariasjoner, og de som påvirker produktivitsberegningene på en uheldig måte.

BFJ startet arbeidet med normaliserte regnskaper i 1979. Hvert år utarbeides det en serie som strekker seg over 13 regnskapsår pluss budsjettåret. For i år gjelder det perioden 1995-2009.

6.2 Bakgrunn og framgangsmåte

Det økonomiske resultat i jordbruket svinger tilfeldig fra år til år bl.a. på grunn av svingninger i avlingene pr dekar. Disse svingningene kan først og fremst føres tilbake til variasjoner i temperatur og nedbør i det enkelte år. Svingningene i avlingene pr. dekar virker i sin tur inn på prisene, og da først og fremst på prisene på de jordbruksproduktene der ikke jordbruksavtalens målpriser begrenser svingningene. Dessuten kan disse svingningene virke inn på arealet av disse vekstene i etterfølgende år. Svingningene vil også influere på kjøpet av kraftfôr og på husdyrproduksjonen.

Det økonomiske resultatet i jordbruket slik det registreres i revidert regnskap gjenspeiler disse årlige svingningene. Svingningene kan være betydelige. Totalkalkylens registrerte tall fra regnskapsårene er derfor ikke så godt egnet til vurderinger av utviklingen i det økonomiske resultatet i jordbruket fra det ene året til det neste, eller for kortere perioder.

Prisvariasjoner på innsatsmidler, og utforming av priser og tiltak i jordbruksavtalene, vil også skape ujevn utvikling i jordbrukets økonomi. Dette er endringer som skal komme til uttrykk og som en ikke har forsøkt å jevne ut i de normaliserte regnskapene.

6.3 Generelt om beregningsprinsippene

For å komme fram til et normalisert regnskap er de registrerte regnskapstallene i totalkalkylen endret på tre ulike måter:

- Mengder er justert for å tilsvare antatte mengder i et normalår.
- Priser er justert for å tilsvare antatte priser i et normalår.
- Mengder er justert som en følge av at en har benyttet andre beregningsprinsipper enn i totalkalkylen.

6.4 Begrensninger

Når en ser bort fra endringer i beregnings- og posteringsprinsipper, skal normalisert budsjett i prinsippet være nær identisk med budsjettallene slik disse framstår i totalalkylen før normalisering. Noen mindre avvik som skyldes unøyaktighet i beregningene, vil imidlertid forekomme mellom de to budsjetteringsmetodene. Budsjettet for 2009 er, for begge metodenes vedkommende, beregnet uten de eventuelle endringene som følger av jordbruksforhandlingene i 2009. Derfor er budsjettall og regnskapstall ikke direkte sammenlignbare.

6.5 Nærmere om prinsippene for normaliseringen

6.5.1 Planteproduksjon

6.5.1.1 Avlinger og areal

Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt som en lineær trend på de 12 siste 3 års glidende gjennomsnitt av registrerte avlinger. På denne måten er de årlige variasjonene i avlingene jevnet ut. For hagebruksvekstene har en ikke så lange sammenlignbare avlingsserier. For disse vekstene er det regnet trender på de kortere avlingsseriene. Resultatet er større usikkerhet i normalårsavlingene.

For hvete, bygg, havre og oljevekster nyttes avlingsoppgaver fra Statistisk sentralbyrå. Disse avlingstallene er regnet om til avlinger med 15 prosent vann. De normaliserte avlingstallene multipliseres med arealet av de enkelte kornartene i de enkelte år og en kommer fram til en normalisert produksjon. For hagebruksvekster nyttes avlingstall fra Statistisk sentralbyrå.

På kornpostene nyttes registrert areal ifølge Statistisk sentralbyrå som normalt areal for året. Innen den grønne sektor (poteter og hagebruksvekster) nyttes 3-års glidende gjennomsnitt av registrerte arealer som uttrykk for normalt areal. Statistisk sentralbyrå er ansvarlig for arealtallene for hagebruksvekstene.

For bær er det bare jordbær, bringebær og solbær som er normalisert.

Produksjon av engfrø kan variere fra år til år. En har derfor valgt å glatte produksjonstallene over en tre-års periode i normaliserte regnskaper.

6.5.1.2 Anvendelse og svinn

Ved fordelingen på forskjellige anvendelser for korn har en fastsatt salgskvantumet som en rest ved å trekke fra for det som går til såkorn av egen avl og hjemmeforbruk til mat og fôrkorn. Fordelingen av salgskvantumet av korn på de forskjellige kvalitetene, matkorn-, fôrkorn- og såkornkvalitet, kan vise betydelige svingninger fra år til år etter værforholdene. I de normaliserte beregningene har en derfor brukt gjennomsnittstall for regnskapsårene i de siste 15 årene for å jevne ut de årlige svingningene. En har regnet med samme fordeling for alle årene i perioden for normaliseringen.

For hagebruksvekstene har en regnet at en viss del av avlingen blir nyttet til salg og hjemmeforbruk. En har fra og med 2000 brukt svinnprosenten fra budsjettåret i registrerte regnskaper.

6.5.1.3 Priser

For korn brukes budsjettprisene før avtale i det etterfølgende året som normal pris. For budsjettåret er totalkalkylens registrerte budsjettpris benyttet direkte. For vekstene i den grønne sektor er 3-års glidende aritmetisk gjennomsnitt av registrerte priser lagt inn som normal pris. For 2008 er budsjettprisen benyttet direkte ekskl. målprisøkningen på 13 øre/kg vedtatt ved vinterens justeringsforhandlinger (samme framgangsmåte er nyttet for arealet).

6.5.2 Normalisering av husdyrproduksjonen

De eneste endringene i forhold til registrerte regnskaper gjelder normalisering (glatting) av prisene på pelsdyrskinn. Glattingen av prisene er foretatt over 5 år.

Øvrige produksjoner som er basert på grovfôr, vil også være påvirket av avlingenes mengde og kvalitet. En har imidlertid ikke grunnlag for å vite nøyaktig hvordan en skulle justere disse produksjonene til forutsetninger om normale grovfôravlinger. Normalisering er derfor sløffet. De kraftfôrbaserte produksjonene kan neppe sies å være påvirket av avlingene, og normalisering er derfor uaktuelt.

6.5.3 Endringer i husdyrbestanden

Det er ikke noen forskjell mellom registrerte og normaliserte regnskaper hva angår husdyrstatusberegningene.

6.5.4 Normalisering av kostnadspostene

Under kostnadspostene har en fra og med 1999 bare normalisert enkelte poster under «Energi og smøremidler» og under «Andre kostnader».

6.5.4.1 Energi og smøremidler

Under «Energi og smøremidler» har en justert noen poster som henger sammen med endringer i avlingstallene i forbindelse med normaliseringen. Dette gjelder forbruket av fyringsolje til veksthus og korntørker som vil variere med temperaturforholdene og vanninnholdet i de enkelte årene.

6.5.4.2 Andre kostnader

Fra og med beregningen i 1997 er kostnadene til brannforsikring glattet, fordi disse kostnadene kan variere sterkt fra år til år. Dette er gjort slik at både utbetalte erstatninger og betalte premier er glattet over 5 år. Fra og med i år er også husdyrforsikring, skadeforsikring på maskiner og yrkesskadeforsikring glattet på tilsvarende måte.

Omsatt mengde plantevernmidler er glattet for årene 2004 og 2005. På grunn av avgiftsomlegging høsten 2004 og avgiftsøkning fra 1. januar 2005 viser registrerte regnskaper stor hamstring av plantevernmidler i 2004 og stor nedgang i kostnaden i 2005. Glattingen gjelder bare disse to årene.

6.5.4.3 Priser

For alle kostnadsposter er prisseriene fra registrerte regnskaper brukt direkte. Reviderte regnskapstall er dermed benyttet for årene 1995 - 2007, mens priser fra foreløpig regnskap og budsjett er lagt inn for henholdsvis 2008 og 2009.

6.5.5 Direkte tilskudd

I normaliserte regnskaper er tallseriene for de direkte tilskuddene hentet direkte fra registrerte regnskaper. Det vil si at det er forutsatt at tilskuddene ikke påvirkes av unormale avlingsforhold.

Et unntak fra dette er Katastrofefondet for planteproduksjon. I normaliserte regnskaper beregnes utbetalinger fra Katastrofefondet som gjennomsnittet av utbetalingene i de siste 14 årene.

6.5.6 Renter på lånt kapital

Volumtall og nominell rentefot er hentet direkte fra registrerte regnskaper.

I normaliserte regnskaper er prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på lånt kapital glattet over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

6.5.7 Leasing

Ved årets beregninger er prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på posten leasing,- i likhet med lånt kapital, også glattet over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

6.6 Resultater av beregningene

6.6.1 Sammendrag av normaliserte regnskaper

Tabell 6.1 Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. Kroner¹⁾

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Korn, erter og oljefrø	2447	2431	2514	2450	2339	2349	2396
+ Poteter	486	503	473	434	439	455	475
+ Hagebruksprodukter	2439	2415	2463	2632	2680	2818	2907
+ Sum andre planteprodukter	89	102	126	120	146	132	130
= Sum planteprodukter	5461	5451	5575	5635	5604	5753	5908
Ku- og geitmelk	6409	6343	6566	6241	6599	6014	5901
+ Kjøtt og fjørfeslakt	6974	6887	7025	6963	6578	6763	6985
+ Egg	531	536	520	537	502	502	523
+ Ull	191	179	176	168	158	167	175
+ Pelsdyr	348	312	312	268	244	258	248
+ Andre husdyrproduksjoner	54	67	86	64	82	70	115
= Sum husdyrprodukter	14507	14324	14686	14241	14164	13773	13947
Sum plante- og husdyrprod.	19968	19775	20261	19876	19768	19526	19855
Kjøreinntekter m.v.	375	377	382	395	409	422	419
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	189	184	217	213	195	166	154
= Sum andre inntekter	563	561	599	608	604	588	574
Endringer i buskapsverdi	107	14	100	-126	-110	-23	26
Sum produksjonsinntekter	20638	20350	20961	20359	20261	20091	20455
Sum direkte tilskudd	8361	8577	9063	9050	9243	8715	9004
Sum inntekter inkl. tilsk. (A)	28999	28927	30024	29408	29505	28806	29459
Handelsgjødsel og kalk	1183	1197	1162	1142	956	933	1040
+ Innkjøpt kraftfôr	4457	4619	4567	4539	4197	4312	4413
+ Annet innkjøpt fôr	320	326	335	293	272	277	285
+ Såfrø og planter	529	541	571	636	633	665	632
+ Sum energi og smøremidler	1154	1233	1177	1137	1381	1717	1661
+ Andre kostnader	2971	3007	2967	2922	3034	3104	3268
+ Sum vedlikehold	982	985	1003	1022	1056	1141	1285
Sum ikke-varige prod.midler	11596	11907	11782	11692	11529	12149	12585
Sum leasing av maskiner	54	62	78	90	102	142	184
+ Kapitalslit	5019	5076	5104	5150	5192	5197	5117
Sum kapitalkostnader	5073	5139	5182	5239	5294	5339	5301
Sum kostnader (B)	16669	17046	16964	16931	16823	17489	17885
Vederlag, arbeid og kapital (A-B)	12330	11882	13060	12477	12681	11318	11574
Realrente lånt kapital (C)	895	649	864	991	909	1030	1049
Vederlag, arbeid og egenkap. (A-B-C)	11435	11233	12196	11486	11772	10288	10525

1)Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 6.2 Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. Kroner1)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Korn, erter og oljefrø	2399	2309	2251	2236	2292	2502	2624
+ Poteter	492	487	511	536	579	599	612
+ Hagebruksprodukter	2982	2900	2919	2958	3082	3207	3248
+ Sum andre planteprodukter	128	130	141	165	177	196	215
= Sum planteprodukter	6001	5825	5822	5895	6131	6504	6700
Ku- og geitmelk	6002	6011	6142	6147	6624	6699	6925
+ Kjøtt og fjørfeslakt	7090	7224	7247	7542	8014	8963	9228
+ Egg	577	577	538	573	664	711	797
+ Ull	160	161	157	149	137	132	131
+ Pelsdyr	246	249	209	260	242	269	252
+ Andre husdyrproduksjoner	91	74	83	79	83	94	107
= Sum husdyrprodukter	14166	14296	14376	14751	15765	16868	17440
Sum plante- og husdyrprod.	20167	20122	20198	20646	21896	23372	24140
Kjøreinntekter m.v.	425	442	460	482	512	535	541
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	165	191	180	217	222	229	228
= Sum andre inntekter	590	633	640	700	734	764	769
Endringer i buskapsverdi	30	-6	-22	-62	-35	-79	-78
Sum produksjonsinntekter	20787	20749	20816	21284	22594	24057	24831
Sum direkte tilskudd	8903	8831	8526	8557	8818	9124	9551
Sum inntekter inkl. tilsk. (A)	29690	29580	29342	29840	31412	33181	34381
Handelsgjødsel og kalk	1054	1066	1126	1141	1194	1302	1904
+ Innkjøpt kraftfôr	4490	4525	4465	4551	4733	5421	5886
+ Annet innkjøpt fôr	283	277	268	327	255	283	307
+ Såfrø og planter	663	674	706	692	755	808	829
+ Sum energi og smøremidler	1772	1704	1940	2206	1964	2388	2099
+ Andre kostnader	3403	3597	3644	3679	3824	3999	4170
+ Sum vedlikehold	1360	1423	1492	1494	1529	1581	1587
Sum ikke-varige prod.midler	13026	13267	13641	14090	14254	15782	16783
Sum leasing av maskiner	221	300	413	564	725	885	894
+ Kapitalslit	5121	5059	5092	5205	5272	5502	5660
Sum kapitalkostnader	5342	5358	5505	5769	5997	6388	6554
Sum kostnader (B)	18368	18625	19147	19859	20252	22170	23337
Vederlag, arbeid og kapital (A-B)	11321	10955	10196	9981	11161	11011	11045
Realrente lånt kapital (C)	802	649	619	782	1201	1542	516
Vederlag, arbeid og egenkap. (A-B-C)	10519	10306	9576	9199	9960	9469	10529

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

6.6.2 Jordbrukets økonomiske resultat ifølge normaliserte regnskaper

I tabell 6.3 er de ulike målene for jordbrukets økonomiske resultat gjengitt. Alle resultatmål er regnet i løpende priser.

Tabell 6.3 Det økonomiske resultat i jordbruket iflg. normaliserte regnskaper¹⁾

	Jordbruket totalt. Mill. kr.					Per årsverk. Kroner			
	Direkte tilsk.	Vederlag til arbeid og kapital	Effekt av finansiering	Renter lånt kapital	Vederlag til arb. og egenkapital	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
					Nivå	Endring	Nivå	Endring	
1995	8154	12164	-430	1320	11274	136213	-13743	126250	-12372
1996	8361	12330	-364	1259	11435	142212	5999	131889	5639
1997	8577	11882	-483	1132	11233	141449	-763	133721	1832
1998	9063	13060	-476	1340	12196	158493	17044	148011	14290
1999	9050	12477	-586	1578	11486	152905	-5588	140755	-7256
2000	9243	12681	-652	1561	11772	160727	7822	149204	8449
2001	8715	11318	-749	1779	10288	149113	-11614	135544	-13660
2002	9004	11574	-690	1739	10525	155351	6238	141269	5725
2003	8903	11321	-642	1444	10519	157022	1671	145895	4626
2004	8831	10955	-419	1068	10306	159224	2202	149794	3899
2005	8526	10196	-479	1099	9576	155184	-4040	145755	-4039
2006	8557	9981	-495	1277	9199	157684	2500	145329	-426
2007	8818	11161	-566	1767	9960	181767	24083	162210	16881
2008*	9124	11011	-894	2436	9469	184139	2372	158350	-3860
2009**	9551	11045	-895	1411	10529	189772	5633	180905	22555

* Foreløpige tall

** Budsjett

1)Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningeng

Tabell 6.4. Det økonomiske resultatet i jordbruket ifølge normaliserte regnskaper i faste 2007-kroner¹⁾

	Jordbruket totalt, mill kr						Pr årsverk. Kroner			
	Inntekter minus kostnader		Statstilsk.	Vederlag til arbeid og kapital	Effekt av finansiering	Renter på lånt kapital	Vederlag til arbeid og egenkapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
							Nivå	Endring	Nivå	Endring
1995	5 049	10 266	15 315	541	1 662	14 194	171 496		158 953	
1996	4 938	10 403	15 341	453	1 566	14 228	176 941	5 445	164 097	5 145
1997	4 007	10 399	14 406	586	1 372	13 619	171 498	-5 444	162 128	-1 969
1998	4 741	10 750	15 490	565	1 589	14 466	187 988	16 490	175 555	13 427
1999	3 973	10 491	14 464	679	1 829	13 315	177 253	-10 735	163 168	-12 387
2000	3 865	10 391	14 256	733	1 755	13 234	180 694	3 441	167 739	4 571
2001	2 840	9 507	12 347	817	1 941	11 223	162 669	-18 025	147 866	-19 873
2002	2 769	9 700	12 468	743	1 873	11 338	167 356	4 687	152 186	4 320
2003	2 542	9 360	11 902	675	1 518	11 059	165 085	-2 271	153 386	1 201
2004	2 223	9 243	11 466	439	1 118	10 787	166 651	1 566	156 781	3 395
2005	1 720	8 783	10 504	493	1 132	9 865	159 869	-6 782	150 155	-6 626
2006	1 435	8 623	10 058	499	1 287	9 270	158 897	-972	146 447	-3 709
2007	2 343	8 818	11 161	566	1 767	9 960	181 767	22 870	162 210	15 763
2008*	1 818	8 789	10 606	861	2 346	9 121	177 371	-4 396	152 530	-9 680
2009**	1 411	9 020	10 431	845	1 332	9 943	179 214	1 843	170 840	18 310

T) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

6.7 Sammenligning med fjorårets beregninger

6.7.1 Nærmere om utviklingen i normalårsavlingene

Mange av de samme kommentarene som er gitt i kapittel 4, vil også gjelde som forklaring på utviklingen i normaliserte regnskaper.

Normalisering av avlingene er en av de viktigste forskjellene mellom totalkalkylen og normaliserte regnskaper. Tabellen nedenfor viser de to siste års normalårsavlinger. Tallene for 2008 ble brukt i fjorårets beregninger, mens tallene for 2009 er brukt i årets beregninger. Denne endringen påvirker resultatene i hele normaliseringsperioden.

Tabell 6.5. Normalårsavlinger og stigningskoeffisienter beregnet i 2008 og 2009

	2008		2009	
	Normalårsavling kg/daa	Stignings- koeffisient	Normalårsavling kg/daa	Stignings- koeffisient
Hvete	459	1,9	455	0,8
Bygg	370	1,3	370	0,8
Havre	383	-0,3	373	-2,1
Poteter	2643	16,9	2578	6,0
Hodekål (lagr.)	4987	29,9	4876	14,3
Løk	2659	-56,1	2591	-56,3
Gulrot	3455	-15,2	3418	-17,4

Normalårsavlingene og stigningskoeffisientene er litt lavere enn i fjor for alle kornslagene. Dette er også tilfelle for poteter og for grønnsakvekstene som er med i oversikten ovenfor. Negative stigningskoeffisienter har vært vanlig for mange grønnsaksslag i senere års beregninger. På grunn av brudd i seriene ved skifte av datakilde fra SSB til SLF midt på 90-tallet, er avlingsseriene for grønnsaker kortere enn det som tidligere lå til grunn. For vekster der en bare har sammenlignbare data tilbake til 1996 er det regnet normalårsavlinger og stigningskoeffisienter på vanlig måte ut fra de avlingsårene som finnes.

Tabell 6.6. Sammenligning mellom resultater som er beregnet for 2007 og 2008. Normaliserte regnskaper. Mill kroner ^{1) 2)}

	Året 2007			Året 2008		
	Utført 2008	Utført 2009	Differanse	Utført 2008	Utført 2009	Differanse
Korn, erter og oljefrø	2 322	2 292	-30	2 558	2 502	-56
Poteter	602	579	-23	656	599	-57
Hagebruksprodukter	3 295	3 082	-213	3 415	3 207	-208
Andre planteproduksjoner	176	177	1	179	196	17
Sum planteproduksjoner	6 395	6 131	-264	6 808	6 504	-304
Melk	6 627	6 624	-3	6 955	6 699	-256
Kjøtt	7 963	8 014	51	8 813	8 963	150
Egg	658	664	6	708	711	3
Ull	137	137	0	143	132	-11
Pelsdyr	236	242	6	257	269	12
Andre husdyrproduksjoner	84	83	-1	91	94	3
Sum husdyrprod.	15 705	15 765	60	16 966	16 868	-98
Sum pl.- og husdyrpr.	22 100	21 896	-204	23 774	23 372	-402
Kjøreinntekter m.v.	512	512	0	536	535	-1
Arbeidsinntekter ved invest.	215	222	7	224	229	5
Sum andre inntekter	728	734	6	760	764	4
Endringer i buskapsverdien	-53	-35	18	-33	-79	-46
Direkte tilskudd	8 802	8 818	16	9 101	9 124	23
Sum inntekter	31 577	31 412	-165	33 602	33 181	-421
Handelsgjødsel og kalk	1 173	1 194	21	1 334	1 302	-32
Innkjøpt krafffôr	4 733	4 733	0	5 285	5 421	136
Annet innkjøpt fôr	255	255	0	293	283	-10
Såfrø og planter	706	755	49	712	808	96
Energi og smøremidler	1 960	1 964	4	2 225	2 388	163
Andre kostnader	3 846	3 824	-22	4 047	3 999	-48
Vedlikehold	1 592	1 529	-63	1 651	1 581	-70
Sum ikke-varige prod.midler	14 265	14 254	-11	15 547	15 782	235
Leasing av maskiner	746	725	-21	852	885	33
Kapitalslit	5 254	5 272	18	5 428	5 502	74
Sum kapitalkostnader	6 000	5 997	-3	6 280	6 388	108
Sum kostnader	20 265	20 252	-13	21 828	22 170	342
Vederlag til arbeid og kapital	11 312	11 161	-151	11 774	11 011	-763
Realrente lånt kapital	1 224	1 201	-23	1 373	1 542	169
Vederlag til arb. og egenkap.	10 088	9 960	-128	10 401	9 469	-932

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

2) Utført 2008 vil si etter jordbruksavtale i 2008

7 Utvalg av tabeller fra Normaliserte regnskaper

Nedenfor har en tatt med de tabeller hvor tallene avviker fra de registrerte tall.

Tabell 7.1. Korn, erter og oljefrø, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Hvete. Salg, matkornkvalitet	297 293	209,75	623 572	304 980	228,05	695 507	286 031	241,05	689 478
Hvete. Salg, førkornkvalitet	93 893	189,74	178 153	96 321	204,01	196 504	90 336	217,01	196 038
Hvete. Salg, såkornkvalitet	17 333	242,42	42 019	17 781	265,37	47 185	16 676	278,37	46 421
Hvete. Salg og hjemmeforbruk	408 519	206,54	843 744	419 082	224,11	939 196	393 043	237,11	931 937
Rug. Salg, matkornkvalitet	27 301	194,40	53 073	30 273	210,97	63 867	26 824	223,97	60 078
Rug. Salg, førkornkvalitet	10 476	166,99	17 494	11 617	187,69	21 804	10 293	200,69	20 657
Rug. Salg, såkornkvalitet	1 954	229,22	4 479	2 167	251,17	5 443	1 920	264,17	5 072
Rug. Salg og hjemmeforbruk	39 731	188,89	75 046	44 057	206,81	91 114	39 037	219,81	85 807
Bygg. Salg	487 119	176,12	857 914	450 086	195,37	879 333	475 966	208,37	991 770
Bygg. Salg, såkornkvalitet	26 759	208,22	55 718	24 725	232,17	57 404	26 147	245,17	64 105
Bygg. Salg og hjemmeforbruk	513 878	177,79	913 632	474 811	197,29	936 737	502 113	210,29	1 055 875
Havre. Salg	257 172	160,89	413 764	273 529	180,07	492 544	254 699	193,07	491 747
Havre. Salg, såkornkvalitet	13 081	195,22	25 537	13 913	221,17	30 771	12 956	234,17	30 339
Havre. Salg og hjemmeforbruk	270 253	162,55	439 301	287 442	182,06	523 315	267 655	195,06	522 086
Rughvete, salg	67	176,02	118						
Rughvete, salg/hjemmeforbruk	67	176,12	118						
Erter til modning. Salg	8 599	246,01	21 154	7 100	284,39	20 192	10 000	284,39	28 439
Erter til modning. Såvare	300	267,98	804	431	308,24	1 329	350	308,24	1 079
Sum erter til modning	8 899	246,75	21 958	7 531	285,77	21 521	10 350	285,20	29 518
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	1 241 347	184,78	2 293 799	1 232 923	203,73	2 511 883	1 212 198	216,57	2 625 223
Korreksjon for vann/kvalitet			-46 070			-46 000			-44 910
Oljefrø	10 069	433,95	43 694	7 842	452,00	35 446	8 965	480,00	43 032
Sum korn, oljefrø (u/tilsk.)	1 251 416	183,11	2 291 423	1 240 765	201,60	2 501 329	1 221 163	214,82	2 623 345
Lokale tillegg			900			900			900
Korn, erter og oljefrø			2 292 323			2 502 229			2 624 245

Tabell 7.2. Poteter, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Salg. Matpoteter	85 408	326,67	279 002	84 181	327,33	275 550	84 465	321,00	271 133
Salg. Poteter til potetmel	53 174	88,33	46 969	50 764	94,00	47 718	40 044	100,00	40 044
Salg. Poteter til sprit	7 183	51,00	3 663	8 745	48,67	4 256	9 492	44,00	4 176
Salg. Poteter til mos/flakes	17 816	169,00	30 109	19 200	179,00	34 368	20 511	192,00	39 381
Salg. Poteter til pommes fr.	49 043	169,67	83 211	50 441	179,00	90 289	53 060	192,00	101 875
Salg. Poteter til chips	46 396	169,00	78 409	47 959	179,00	85 847	50 582	192,00	97 117
Salg. Vakuump. pot. mm.	12 863	169,00	21 738	12 792	179,00	22 898	10 430	192,00	20 026
Sum poteter til mos/chips mv	126 118	169,26	213 467	130 392	179,00	233 402	134 583	192,00	258 399
Hjemmeforbruk. Matpoteter	411	315,00	1 295	379	315,33	1 195	364	309,00	1 125
Salg settepoteter	7 403	419,67	31 068	7 500	444,67	33 350	7 500	448,00	33 600
Sum poteter (uten tilskudd)	279 697	205,75	575 464	281 961	211,19	595 471	276 448	220,11	608 477
Distr.tilsk. for Nord-Norge			3 622			3 700			3 700
Poteter			579 086			599 171			612 177

Tabell 7.3. Hagebruksprodukter, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Blomkål	7 359	8,44	62 110	7 405	9,23	68 348	7 155	9,36	66 971
Sommerkål	2 353	3,46	8 141	2 337	3,71	8 670	2 307	3,65	8 421
Vinterkål	13 234	3,46	45 790	13 475	3,71	49 992	13 426	3,65	49 005
Sum hodekål	15 587	3,46	53 931	15 812	3,71	58 662	15 733	3,65	57 426
Gulrot	32 699	4,86	158 917	32 799	5,08	166 619	32 214	5,28	170 090
Purre	2 647	12,58	33 299	2 691	13,29	35 763	2 695	14,00	37 730
Løk	12 568	4,73	59 447	12 616	4,80	60 557	11 830	4,77	56 429
Salatagurk (slangeagurk)	12 755	16,39	209 054	12 759	16,36	208 737	12 575	16,42	206 482
Tomater	10 549	16,05	169 311	10 643	15,99	170 182	10 676	17,80	190 033
Sum hovedkulturene.Grønnsak.	94 164	7,92	746 069	94 725	8,12	768 868	92 878	8,45	785 161
Rosenkål	1 189	14,02	16 670	1 517	14,98	22 725	1 430	15,34	21 936
Kinakål	4 408	7,54	33 236	4 269	7,64	32 615	4 522	7,57	34 232
Rødkål, broccoli mv.	3 320	11,06	36 719	4 195	11,86	49 753	3 763	11,88	44 704
Bønner	386	3,72	1 436	571	3,94	2 250	600	4,23	2 538
Hageerter	2 003	2,42	4 847	4 635	2,57	11 912	3 300	2,76	9 108
Knollselleri	1 082	8,60	9 305	1 450	8,83	12 804	1 233	9,33	11 504
Stilkselleri	622	11,84	7 364	760	12,50	9 500	724	12,72	9 209
Agurker, friland	1 989	4,57	9 090	1 950	5,15	10 043	2 000	6,13	12 260
Rødbeter	1 581	1,99	3 146	1 574	2,08	3 274	1 740	2,24	3 898
Persillerot	118	25,54	3 014	95	25,94	2 464	94	25,01	2 351
Reddiker	163	39,32	6 409	152	41,18	6 259	152	42,33	6 434
Kruspersille	70	118,00	8 260	12	139,83	1 678	12	157,80	1 894
Kålrot til mat	11 847	4,91	58 169	11 409	4,98	56 817	11 615	4,73	54 939
Sum andre grønns. (u/salat)	28 778	6,87	197 665	32 589	6,81	222 094	31 185	6,89	215 007
Hodesalat/Rapidsalat	2 088	60,43	126 178	2 083	65,35	136 124	1 978	65,37	129 302
Issalat/Isbergsalat	6 907	11,29	77 980	7 629	11,79	89 946	6 949	11,98	83 249
Annen salat friland	1 779	26,50	47 144	1 875	26,56	49 800	1 613	26,53	42 793
Andre veksthusgrønnsaker			30 232			31 723			32 204
Urter i veksthus	1 845	13,00	23 985	1 937	13,00	25 181	2 034	13,00	26 442
Kjøkkenhager/uspes.vekster			51 683			54 201			49 807
Sum andre grønnsaker, m.v.			554 867			609 069			578 804
Sum grønnsaker			1 300 936			1 377 937			1 363 965
Epler	9 315	8,45	78 712	9 563	9,15	87 501	9 802	9,33	91 453
Pærer	435	8,63	3 754	435	9,24	4 019	434	9,46	4 106
Plommer	877	20,80	18 242	921	21,54	19 838	967	20,45	19 775
Surkirsebær	216	23,51	5 078	228	23,90	5 449	252	25,40	6 401
Søtkirsebær (moreller)	403	38,29	15 431	426	40,38	17 202	444	42,77	18 990
Sum frukt	11 246	10,78	121 217	11 573	11,58	134 009	11 899	11,83	140 725
Jordbær	7 933	23,42	185 791	7 962	24,87	198 015	8 167	24,15	197 233
Bringebær	1 880	25,58	48 090	1 949	26,77	52 175	2 060	27,29	56 217
Solbær	846	7,37	6 235	807	7,68	6 198	789	8,17	6 446

A Kvantumsenhet: Ant. pottes Prisenhet: Kr/potte

Tabell 7.3. Hagebruksprodukter, normaliserte regnskaper (forts.)

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Andre bær	141	17,61	2 483	69	20,00	1 380	90	23,42	2 108
Bær i veksthus	156	45,02	7 023	138	37,86	5 225	120	26,50	3 180
Sum hagebær	10 956	22,78	249 622	10 925	24,07	262 993	11 226	23,62	265 184
Snittblomster	117 471	3,37	395 877	118 918	3,26	387 673	118 918	3,36	399 564
Blomstrende potteplanter	34 367	14,28	490 761	35 216	14,59	513 801	35 216	15,13	532 818
Dekorasjonsplanter	2 634	12,25	32 267	2 482	12,16	30 181	2 482	12,84	31 869
Utplantingsplanter	44 698	5,42	242 263	44 854	5,73	257 013	44 854	5,84	261 947
Sum blomster, store gartneri	199 170	5,83	1 161 168	201 470	5,90	1 188 668	201 470	6,09	1 226 198
Blomsterprod. i små gartneri	1 992	5,83	11 613	2 015	5,90	11 889	2 015	6,09	12 271
Sum blomster i gartnerier			1 172 781			1 200 557			1 238 469
Blomster utenom gartneriene	31 355	5,83	182 800	30 983	5,90	182 800	30 016	6,09	182 797
Sum blomster	232 517	5,83	1 355 581	234 468	5,90	1 383 357	233 501	6,09	1 421 266
Distr./kval.tilsk. fr/bær/gr			55 058			48 520			57 300
Hagebruksprodukter			3 082 414			3 206 816			3 248 440

A Kvantumsenhet: 1000 stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Kr/1000 stk Prisenhet: Kr/stykk

Tabell 7.4. Andre planteprodukter, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Høy. Innenlandsk salg	49 430	254,00	125 552	55 244	254,00	140 320	61 171	260,00	159 045
Grasmel og førpellets. Salg	400	45,00	180	390	55,00	215			
Rundballer. Salg	29 958	40,00	11 983	31 389	40,80	12 807	32 712	41,50	13 575
Sum innenl. salg av stråfôr	79 788	172,60	137 715	87 023	176,21	153 342	93 883	183,87	172 620
Høy. Eksport	186	59,10	110	390	35,90	140	250	45,00	113
Halm. Eksport	28	124,50	35	75	89,20	67	50	110,00	55
Sum eksport av stråfôr	214	67,76	145	465	44,52	207	300	56,00	168
Stråfôr	80 002		137 860	87 488		153 549	94 183		172 788
EngfrøA	1 754	22,18	38 904	1 602	26,08	41 780	1 571	26,51	41 647
Rotvekst- og grønnsaksfrøA	1	300,00	300	1	200,00	200	1	300,00	300
Sum andre frø til modning	1 755		39 204	1 603		41 980	1 572		41 947
Sum andre planteprodukter			177 064			195 529			214 735

A Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/kg

Tabell 7.5. Pelsdyr, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr
Reveskinn. Eksport	260 519	492,40	128 280	229 178	509,00	116 652	215 000	517,39	111 239
Reveskinn. Innenl. salg m.v.	2 000	492,40	985	2 000	509,00	1 018	2 000	517,39	1 035
Sum reveskinn	262 519	492,40	129 265	231 178	509,00	117 670	217 000	517,39	112 274
Minkskinn. Eksport	463 000	238,25	110 310	625 000	239,05	149 406	600 000	229,78	137 868
Minkskinn. Innenl. salg m.v.	10 000	238,25	2 383	10 000	239,05	2 391	10 000	229,78	2 298
Sum minkskinn	473 000	238,25	112 693	635 000	239,05	151 797	610 000	229,78	140 166
Pelsdyr			241 958			269 467			252 440

Tabell 7.6. Direkte tilskudd, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2007	Foreløpig regnskap 2008	Budsjett 2009
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BU-invest. tradisj. jordbruk	192 623	232 769	235 750
BU-invest. Grøfting	220	104	
Tekniske miljøinvest.	21 144	22 496	23 000
Tilsk. til sær. kult.l.tilt.	50 600	54 200	55 000
Utvikl.prog. for geiteholdet	3 795	5 372	4 800
Beiteskade, gås	2 000	3 027	2 500
Setersatsing	1 109	1 663	2 100
Oppførte ordninger	155	152	
Rentestøtte	43 613	59 305	70 150
Tilskudd til verdensarven		2 206	3 000
Morsa/Vestre Vannsjø		667	1 300
Utvalgte kulturlandskap			8 000
Sum utbet. Landbr.utb.fond	315 259	381 961	405 600
Utbet. Katastrofef. pl.prod.	43 986	39 321	33 443
Sum fondsutbetalinger	359 245	421 282	439 043
Areal kult.landsk.tillegg	3 140 953	3 152 656	3 121 419
Produksjonstillegg husdyr	1 871 561	1 878 696	2 161 100
Driftstilskudd i melkeprod.	951 438	1 025 394	985 200
Tilskudd til økolog. jordb.	74 238	84 677	113 200
Beitetilskudd	352 028	403 387	459 000
Regionale miljøprogram	383 773	385 644	390 000
Tilsk. miljøv. spr. h.d.gjd.			5 000
Sum dir. tilsk. (underpost)	6 773 991	6 930 454	7 234 919
Fremme av norsk engfrøavl	2 453	2 861	4 760
Inseminering m.v.	62 842	69 600	73 300
Sum utviklingstiltak	65 295	72 461	78 060
Utbet.avløserordn.i jordbr.	1 020 055	1 077 243	1 112 619
Adm.tilskudd til avløserlag		5 911	9 600
Refusj. utgifter under sykd.	153 881	154 909	168 500
Sjukelønnsordning	88 000	88 000	88 000
Kommunale vikarordninger	13 936	35 823	58 400
Medlemsavgift, folketrygden	130 800	130 800	130 800
Tidligpensjonsordning	104 733	110 874	110 035
Sum velferdsordninger	1 511 405	1 603 560	1 677 954
Sum utbet. jordbruksavt.	8 709 936	9 027 757	9 429 976
Erst. tilt. pl./dyresykdom	28 702	28 232	41 600
Driftsplanlag m.v.	449	703	636
Tilsk. avløs. rep./HV-øvelse	1 421	778	1 000
Erstatn. rovdyrsk. på husdyr	77 353	66 755	77 293
Sum andre ordninger	107 925	96 468	120 529

Tabell 7.6. Direkte tilskudd, normaliserte regnskaper (forts.)

	Revidert regnskap 2007		Foreløpig regnskap 2008		Budsjett 2009	
	1000 kr		1000 kr		1000 kr	
Sum direkte tilskudd	8 817 861		9 124 225		9 550 505	

Tabell 7.7. Energi og smøremidler, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Fyringsolje. Veksthus	15 439	487,00	75 188	15 668	678,00	106 229	15 276	527,00	80 505
Gass i veksthusA	238 677	254,70	60 791	231 347	317,10	73 360	240 674	306,90	73 863
Fyringsolje. Korntørker	6 671	613,19	40 906	6 650	788,38	52 427	6 752	620,90	41 923
Bensin	8 686	943,04	81 912	8 592	1 009,44	86 731	8 518	877,76	74 768
Diesel (brenselolje)	133 631	510,55	682 253	132 190	649,10	858 045	131 053	505,02	661 844
Smøremidler (olje, fett m.v.)	4 677	2 802,51	131 073	4 627	3 090,29	142 988	4 587	3 378,07	154 952
Elektrisk lys og kraft			891 753			1 068 494			1 011 591
Sum energi og smøremidler			1 963 876			2 388 274			2 099 446

A Kvantumsenhet: 1000 kWh Prisenhet: Kr/1000 kWh

Tabell 7.8. Andre kostnader, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Rensing av såkorn	11 910	64,90	7 730	11 820	67,50	7 979	12 349	69,90	8 632
Ensileringsmidler	17 227	718,42	123 762	14 508	838,37	121 631	14 595	939,26	137 085
Halmbeh.middel. AmmoniakkA	1 029	9,93	10 218	952	11,70	11 138	950	13,05	12 398
Plantevernmidler			179 885			189 487			251 008
Frakt. Korn og oljefrø	614 339	8,64	53 079	699 417	9,02	63 087	599 269	9,09	54 474
Frakt. Handelsgjødsel	508 458	12,45	63 303	558 178	12,78	71 335	400 000	13,35	53 400
Frakt. Poteter	78 220	12,00	9 386	90 709	13,00	11 792	84 465	13,00	10 980
Frakt. Grønnsaker	125 910	24,14	30 395	126 196	25,13	31 713	127 126	26,26	33 383
Frakt. Bær	2 353	27,90	656	2 522	29,00	731	2 592	30,30	785
Frakt. Blomster	20 294	4,73	9 599	19 769	4,92	9 726	19 300	5,14	9 920
Frakt. Frukt	6 451	28,60	1 845	8 999	29,80	2 682	7 855	31,20	2 451
Sum frakt. Hagebruksprod.			42 495			44 852			46 539
Fiberduk	5 106	,83	4 238	5 411	,86	4 653	5 695	,98	5 581
Plastfolie i hagebruket	5 384	1 015,75	5 469	5 621	1 065,85	5 991	5 810	1 137,14	6 607
Plastfolie i jordbruket	52 644	4 209,00	221 579	53 289	4 379,00	233 353	53 191	4 556,00	242 338
Plastfolie inkl. inv.avgift	58 028	3 912,73	227 048	58 910	4 062,88	239 344	59 001	4 219,34	248 945
Emballasje. Grønnsaker	12 929	7,00	90 507	12 799	6,16	78 810	13 074	6,40	83 682
Emballasje. Frukt og bær	17 394	1,51	26 189	21 943	1,62	35 535	20 234	1,66	33 684
Emballasje. Blomster	19 917	1,63	32 451	20 147	1,69	34 031	20 147	1,75	35 222
Sum emballasje. Hagebrukspr.			149 147			148 376			152 588
Torv- og plastpotter	41 702	326,52	13 617	30 620	412,99	12 646	29 114	461,33	13 431
Dyrkingstorv	76	375,84	28 564	76	367,80	27 953	76	373,49	28 385
Sum andre kostn. v/pl.prod.			912 472			954 273			1 023 446
A Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/kg								
B Kvantumsenhet: Kv.indeks	Prisenhet: Pr.ind.frakt								
C Kvantumsenhet: 1000 m2	Prisenhet: Kr/m2								
D Kvantumsenhet: Daa	Prisenhet: Kr/daa								
E Kvantumsenhet: Antall kart.	Prisenhet: Kr/kartong								
F Kvantumsenhet: 1000 m3	Prisenhet: Kr/m3								

Tabell 7.8. Andre kostnader, normaliserte regnskaper (forts.)

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr
Veterinær	545 604	534,96	291 876	540 263	564,04	304 730	534 040	587,15	313 562
Medisin til dyr			203 452			230 742			247 559
Veterinær og medisin til dyr			495 328			535 472			561 121
Kunstig inseminasjon. Storfe	320 418	595,00	190 649	313 593	644,83	202 214	298 969	720,89	215 524
Kunstig inseminasjon. Svin	171 269	278,55	47 707	174 751	285,90	49 961	168 000	304,46	51 149
Husdyrforsikring			18 893			8 067			7 708
Frakt. Kraftfôr	1 747 996	15,63	273 212	1 832 761	17,07	312 852	1 808 692	17,84	322 671
Frakt. Kjøtt	225 222	8,87	19 977	232 732	8,55	19 899	229 322	8,72	19 997
Frakt. Egg			7 225			6 501			7 299
Adm.geb. kjøp melkekvote			3 168			2 203			2 203
Sum a. kostn. v/husdyrprod.			1 056 159			1 137 169			1 187 672
Skadefors. maskiner netto			77 971			68 519			66 760
Frakt. Fyringsolje	22 110	16,82	3 719	22 318	17,79	3 970	22 027	18,56	4 088
Frakt. Ensileringsmidler	17 227	80,29	1 383	14 508	85,02	1 233	14 595	89,02	1 299
Frakt. Såvarer	66 870	438,58	29 328	68 414	464,45	31 775	67 251	485,36	32 641
Sum diverse frakter			34 430			36 978			38 028
Pelsdyrfôr, produksjon/frakt	58 000	103,60	60 088	55 000	113,60	62 480	50 000	114,60	57 300
Kontormaskiner			50 822			50 434			49 975
Teletjenester			126 344			123 930			121 304
Porto			21 397			21 012			22 206
Sum telefon og porto			147 741			144 942			143 510
Yrskeskadeforsikring	60 100	202,91	12 195	47 263	202,91	9 590	49 241	209,43	10 313
Årsavgift	102 213	509,05	52 032	100 687	502,18	50 563	99 666	513,97	51 225
Produsenttjenesten	12 740	14 061,60	179 145	11 794	15 884,35	187 340	10 903	18 488,23	201 577
Gårdsregnskap, registrert			454 397			474 625			491 014
Gårdsregnskap, ikke-reg.			9 480			9 790			10 467
Sum gårdsregnskap	49 769	9 320,60	463 877	48 835	9 919,42	484 415	47 800	10 491,23	501 481
Skadeforsikring på bygninger			148 824			159 607			163 059
Sum diverse andre kostnader			1 149 154			1 186 349			1 216 468
Sum ekskl.posten forskjellig			3 195 756			3 346 310			3 494 346
Forskjellig			409 057			428 328			447 276
Utgifter til sjuk.lønn.ordn.			88 000			88 000			88 000
Medlemsavgift folketrygden			130 800			130 800			130 800

A Kvantumsenhet: Ant. inseminasjon. Prisenhet: Kr/inseminasjon.
B Kvantumsenhet: Tonn. Prisenhet: Kr/100 kg
C Kvantumsenhet: 1000 liter. Prisenhet: Øre/liter
D Kvantumsenhet: Tonn. Prisenhet: Kr/tonn
E Kvantumsenhet: Ant. enhet. Prisenhet: Kr/enhet
F Kvantumsenhet: Ant. kjøretøy. Prisenhet: Kr/kjøretøy
G Kvantumsenhet: Kyr i husdyrkontrollen. Prisenhet: Kr/10 kyr husdyrkontrollen
H Kvantumsenhet: Ant. regnskap. Prisenhet: Kr/regnskap

Tabell 7.8. Andre kostnader, normaliserte regnskaper (forts.)

	Revidert regnskap 2007		Foreløpig regnskap 2008		Budsjett 2009	
		1000 kr		1000 kr		1000 kr
Adm.tilskudd til avløserlag				5 911		9 600
Sum sosiale ordninger		218 800		224 711		228 400
Andre kostnader		3 823 613		3 999 349		4 170 022

Tabell 7.9. Leasing av maskiner, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Leasing, kapitalslitdel	18 678	327,60	611 891	21 359	340,00	726 206	23 299	346,80	808 009
Leasing, rentedel	2 309	6,44	148 700	2 793	7,97	222 602	3 049	5,00	152 450
Leasing, effekt finansiering			-35 482			-63 506			-66 687
Sum leasing av maskiner			725 109			885 302			893 772

A Kvantumsenhet: Mill. kr Prisenhet: Rentepros.

Tabell 7.10. Realrente. Lånt kapital, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2007			Foreløpig regnskap 2008			Budsjett 2009		
	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr
Nedbetalingslån statsbanker	2 484	5,33	132 397	2 576	6,48	166 925	2 745	3,60	98 820
Nedb.lån andr. lång. f. 1997	33 092	4,94	1 634 745	35 624	6,37	2 269 249	37 172	3,53	1 312 172
Sum nedbetalingslån	35 576	4,97	1 767 142	38 200	6,38	2 436 174	39 917	3,53	1 410 992
Sum rentebærende utlån	35 576	4,97	1 767 142	38 200	6,38	2 436 174	39 917	3,53	1 410 992
Investeringslån LUF	1 261			1 140			1 018		
Rentekostnader lånt kapital	36 837	4,80	1 767 142	39 340	6,19	2 436 174	40 935	3,45	1 410 992
Effekt av finansiering			-566 340			-894 044			-894 943
Realrente lånt kapital			1 200 802			1 542 130			516 049

8 Volum og prisindekser

Tabell 8.1. Prisindekser, normaliserte regnskaper. 2007 = 100

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	102,9	103,1	105,2	104,5	98,5	96,8	97,2	100,0	110,3	117,2
Korn, erter og oljefrø	102,8	103,0	105,0	104,4	98,4	96,7	97,2	100,0	110,3	117,5
Sum salg av matpoteter	64,3	66,1	68,8	70,9	74,6	83,6	95,8	100,0	92,8	98,3
Poteter	74,0	76,3	79,4	83,6	85,3	89,7	96,2	100,0	99,4	105,5
Sum grønnsaker	83,2	87,5	89,4	88,8	88,4	90,1	96,0	100,0	101,9	105,8
Sum frukt	76,9	75,1	82,6	85,3	92,6	90,7	95,8	100,0	109,2	108,6
Sum hagebær	83,8	85,5	81,9	83,7	85,5	86,9	91,6	100,0	113,6	102,9
Sum blomster	97,1	100,3	98,1	107,4	97,8	93,7	98,1	100,0	101,2	104,5
Hagebruksprodukter	89,3	92,7	92,5	97,3	92,7	91,6	96,3	100,0	102,6	105,1
Sum planteprodukter	93,2	94,9	95,9	98,6	94,1	93,3	96,6	100,0	105,2	109,8
Sum kumelk	86,7	88,8	90,4	91,4	90,7	93,5	94,5	100,0	101,5	105,8
Sum geitmelk	81,4	87,3	90,6	91,4	90,7	93,5	94,7	100,0	101,4	105,7
Ku- og geitmelk	88,0	90,1	90,8	91,4	91,7	94,1	95,0	100,0	102,0	106,6
Sum storfe	75,3	81,4	83,1	87,2	91,1	94,0	95,5	100,0	106,4	117,5
Sum sau/lam	91,9	89,0	84,2	89,7	83,4	79,7	89,0	100,0	112,9	116,1
Sum gris	83,8	90,6	98,5	99,5	93,6	90,6	88,6	100,0	104,9	107,5
Sum fjørfeslakt	102,2	97,9	102,9	103,1	98,2	95,6	96,7	100,0	106,7	109,3
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	87,4	91,1	94,6	95,2	92,2	91,6	92,8	100,0	106,6	112,4
Kjøtt og fjørfeslakt	88,4	91,3	94,8	95,2	92,5	92,2	93,8	100,0	106,0	111,6
Egg	84,3	84,5	87,7	92,1	88,3	85,0	90,3	100,0	101,9	110,0
Pelsdyr	90,2	89,8	97,2	96,7	95,9	93,6	96,2	100,0	102,0	100,5
Sum birøkt	98,7	108,7	101,6	99,3	92,6	93,7	97,3	100,0	103,0	102,8
Sum andre husdyrprodukter	89,0	89,9	93,5	94,6	92,4	89,7	92,5	100,0	101,1	103,7
Sum husdyrprodukter	88,3	90,7	93,0	93,5	92,1	92,8	94,2	100,0	104,0	108,9
Sum plante- og husdyrprod.	89,7	91,9	93,8	94,9	92,7	92,9	94,9	100,0	104,3	109,2
Sum inntekter ekskl. tilsk.	77,9	85,0	86,0	88,9	87,4	90,2	93,2	100,0	106,3	110,1
Sum handelsgjødsel	78,1	79,4	89,5	86,3	87,5	92,5	96,2	100,0	113,5	206,4
Kalk	77,9	84,6	86,5	93,9	97,1	96,7	95,7	100,0	104,7	110,9
Handelsgjødsel og kalk	75,9	78,4	87,9	86,7	87,5	93,0	96,2	100,0	111,5	198,4
Innkjøpt kraftfôr	98,1	97,0	99,7	99,4	98,7	97,5	98,7	100,0	109,2	120,2
Annet innkjøpt fôr	88,1	87,5	91,1	98,0	95,5	94,4	96,3	100,0	100,1	108,1
Sum innkjøpt fôr	97,4	96,4	99,1	99,3	98,5	97,3	98,5	100,0	108,8	119,6
Såfrø og planter	90,3	88,3	89,0	91,8	100,6	97,8	95,2	100,0	109,3	112,9
Sum energi og smøremidler	74,7	82,8	85,6	98,5	88,3	98,1	113,6	100,0	124,1	109,9
Sum andre kostn. v/pl.prod.	95,5	90,9	93,6	95,0	99,5	100,8	100,1	100,0	103,8	118,7
Sum a. kostn. v/husdyrprod.	69,9	75,2	81,5	84,8	86,1	89,2	92,9	100,0	108,2	115,3
Andre kostnader	76,5	77,8	80,7	85,8	90,0	93,5	94,9	100,0	106,0	114,6
Sum vedlikehold	78,0	80,7	82,8	84,5	87,3	90,2	93,3	100,0	105,2	107,4
Sum ikke-varige prod.midler	84,2	85,7	88,9	92,4	92,7	95,3	98,7	100,0	110,0	121,9
Sum leasing av maskiner	89,0	93,0	94,7	92,8	88,4	90,1	94,3	100,0	105,7	97,8
Kapitalslit. Bygninger	89,0	91,6	92,8	95,1	95,5	97,1	99,2	100,0	103,8	105,9
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	89,0	91,6	92,8	95,1	95,5	97,1	99,2	100,0	103,8	105,9
Kapitalslit	89,0	91,6	92,8	95,1	95,5	97,1	99,2	100,0	103,8	105,9
Sum kapitalkostnader	88,6	91,4	92,6	94,7	94,9	96,4	98,7	100,0	104,0	104,7
Sum kostnader	85,5	87,4	90,0	93,1	93,3	95,6	98,7	100,0	108,3	116,7
Vederlag, arbeid og kapital	111,9	108,5	110,1	105,5	98,1	91,9	90,3	100,0	94,7	93,9
Vederlag, arbeid og egenkap.	112,6	108,1	110,1	107,9	101,7	95,5	92,7	100,0	91,6	100,9

* Foreløpige tall.

** Budsjett.

Tabell 8.2. Volumindekser, normaliserte regnskaper. 2007 = 100

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009**
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	99,3	98,0	98,1	99,8	102,2	101,4	100,3	100,0	99,3	97,6
Korn, erter og oljefrø	99,2	99,4	99,5	100,2	102,3	101,5	100,4	100,0	98,9	97,5
Sum salg av matpoteter	129,8	122,9	113,6	108,0	103,7	103,7	97,0	100,0	98,6	98,9
Poteter	102,5	102,9	103,4	101,6	98,5	98,5	96,2	100,0	100,5	100,2
Sum grønnsaker	94,7	94,1	94,5	97,0	96,1	97,6	97,3	100,0	102,4	99,1
Sum frukt	96,8	97,9	100,0	100,3	99,5	98,3	98,0	100,0	103,5	106,9
Sum hagebær	86,0	89,3	90,6	91,7	94,3	97,0	98,5	100,0	100,2	103,2
Sum blomster	102,2	104,7	111,2	103,4	108,2	110,5	102,4	100,0	100,8	100,4
Hagebruksprodukter	97,4	98,6	102,0	99,4	101,5	103,4	99,6	100,0	101,6	100,3
Sum planteprodukter	98,1	98,9	100,5	99,3	101,0	101,8	99,5	100,0	100,6	99,6
Sum kumelk	101,3	98,6	97,7	98,8	98,7	98,1	97,4	100,0	99,0	97,8
Sum geitmelk	104,2	100,2	103,6	102,8	104,0	107,2	101,2	100,0	98,8	99,2
Ku- og geitmelk	101,3	98,6	97,7	98,8	98,7	98,2	97,4	100,0	99,0	97,8
Sum storfe	107,0	101,1	100,8	100,7	102,3	103,3	103,6	100,0	102,3	99,2
Sum sau/lam	99,8	104,0	106,8	104,2	111,4	110,8	107,4	100,0	103,0	100,2
Sum gris	87,4	92,4	88,3	90,1	96,4	95,8	98,8	100,0	104,2	104,1
Sum fjørfeslakt	59,5	58,7	64,3	69,1	76,3	79,5	89,0	100,0	121,9	116,5
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	92,2	92,1	91,6	92,7	97,3	97,9	100,2	100,0	105,8	103,4
Kjøtt og fjørfeslakt	92,7	92,5	92,0	93,0	97,6	98,2	100,3	100,0	105,6	103,3
Egg	89,7	89,4	89,8	94,4	98,4	95,3	95,5	100,0	105,0	109,1
Pelsdyr	111,8	118,5	105,6	105,3	107,2	92,2	111,8	100,0	109,2	103,9
Sum birøkt	90,4	70,5	128,0	105,5	87,2	102,7	98,6	100,0	103,3	100,7
Sum andre husdyrprodukter	98,4	98,4	100,7	100,8	101,9	97,5	101,9	100,0	105,9	110,1
Sum husdyrprodukter	96,7	95,5	95,0	96,0	98,4	98,2	99,2	100,0	102,9	101,5
Sum plante- og husdyrprod.	97,1	96,4	96,6	96,9	99,1	99,2	99,3	100,0	102,3	100,9
Sum inntekter ekskl. tilsk.	96,2	96,1	96,5	96,8	98,9	98,8	99,0	100,0	101,9	100,6
Sum handelsgjødsel	103,2	96,7	95,9	99,1	100,7	100,3	98,7	100,0	97,6	79,5
Kalk	124,8	131,4	134,6	130,7	116,9	114,0	105,6	100,0	98,5	99,2
Handelsgjødsel og kalk	105,4	99,6	99,1	101,7	102,0	101,3	99,3	100,0	97,7	80,3
Innkjøpt kraftfôr	90,4	93,9	93,5	95,4	96,8	96,8	97,5	100,0	104,8	103,5
Annet innkjøpt fôr	121,1	124,2	122,7	113,1	113,8	111,0	133,0	100,0	110,6	111,3
Sum innkjøpt fôr	92,0	95,4	95,0	96,3	97,7	97,5	99,3	100,0	105,1	103,8
Såfrø og planter	92,9	99,8	94,2	95,7	88,8	95,7	96,3	100,0	97,9	97,3
Sum energi og smøremidler	94,1	105,5	98,8	91,7	98,3	100,7	98,9	100,0	98,0	97,3
Sum andre kostn. v/pl.prod.	85,6	87,4	98,4	95,1	99,2	99,3	97,0	100,0	100,7	94,5
Sum a. kostn. v/husdyrprod.	110,8	109,6	105,9	105,3	104,9	101,0	99,8	100,0	99,6	97,6
Andre kostnader	103,8	104,4	105,9	103,8	104,6	101,9	101,3	100,0	98,6	95,0
Sum vedlikehold	88,5	92,4	101,5	105,3	106,6	108,2	104,7	100,0	98,2	96,6
Sum ikke-varige prod.midler	96,0	99,4	99,3	98,9	100,4	100,4	100,2	100,0	100,6	96,6
Sum leasing av maskiner	15,9	21,1	26,8	32,9	46,8	63,2	82,5	100,0	115,5	126,0
Kapitalslit. Bygninger	102,8	100,4	97,8	96,0	96,0	96,3	98,1	100,0	101,9	103,5
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	115,1	111,5	108,4	105,6	103,0	101,4	100,3	100,0	99,9	100,4
Kapitalslit	110,7	107,6	104,5	102,1	100,4	99,5	99,5	100,0	100,5	101,4
Sum kapitalkostnader	99,6	97,5	95,5	94,1	94,2	95,2	97,4	100,0	102,4	104,3
Sum kostnader	97,2	98,8	98,1	97,5	98,5	98,9	99,4	100,0	101,1	98,7
Vederlag, arbeid og kapital	95,9	92,4	94,0	96,0	99,9	99,3	98,8	100,0	104,1	105,3
Vederlag, arbeid og egenkap.	98,6	94,3	95,7	97,7	101,7	100,6	99,4	100,0	103,7	104,7

* Foreløpige tall.

** Budsjett.

9 Kostnadsutviklingen i omsetningsleddene

Ved jordbruksoppjøret i 1993 ble BFJ av avtalepartene bedt om å utarbeide et materiale om kostnadsutviklingen i omsetningsleddene, jfr. St.prp. 82 (1992-93). Et kapittel med dette materialet har siden vært tatt inn i utredning nr. 1.

Problemstillingen er avgrenset til endringen i kostnadene, ikke til nivå. Materialet en har til rådighet er basert på data fra samvirkeorganisasjonene og gir ikke mulighet for å få et mål for produktivitets-/effektivitetsutviklingen. Det gir heller ikke innsikt i kostnadsendringer som resultat av produktutvikling og høyere foredlingsgrad. Ved å sammenholde og sammenstille ulikt tallmateriale, søkes det likevel å belyse ulike sider ved kostnadsutviklingen.

9.1 Organisasjonenes totale kostnader

Omsetningsorganisasjonenes (samvirkets) totale kostnader er et resultat av priser på og mengder av innsatsfaktorer som er brukt i produksjonen. Mengdene av innsatsfaktorene, bestemmes av den totale virksomheten og av produktiviteten. Organisasjonenes totale virksomhet består av mottak og behandling av råvarer samt omfanget av den videreførelse industri delen, produktutvikling, markedsføring og distribusjon. Videreførelse har en stor og økende betydning for den totale verdiskapning i organisasjonene, og kan dels tas som et tegn på at stadig mer av bearbeidingen overføres fra husholdningene til industrien. Økende total kostnader er også et uttrykk for økt verdiskapning.

Omsetningsorganisasjonenes totale kostnader er satt opp i tabell 9.1. Meierienes kostnader er til og med 2001 hentet fra årsmeldingen til TINE Norske Meierier, og er beregnet som driftsinntekter fratrukket utbetaling til produsent. Kostnadene er basert på det tidligere «grupperegnskapet» som omfattet all virksomhet innenfor 10 meieriselskaper og TINE Norske Meierier. TINE ble omorganisert til konsern i 2002 og fikk dermed andre krav til rapportering. Kostnadene fra og med 2002 er derfor basert på TINEs konsernregnskap og er ikke sammenlignbart med tidligere år. Konsernregnskapet omfatter alle TINEs virksomheter og eierandeler i andre selskaper som ikke var inkludert i det tidligere grupperegnskapet. Kostnaden er beregnet som ”sum driftskostnader” fra konsernregnskapet fratrukket ”kjøp av råvarer fra produsent”.

Gilde Norsk Kjøtt BA og Prior Norge BA fusjonerte i 2006 og Nortura BA ble registrert som selskap 15. november. Fusjonen fikk regnskapsmessig virkning fra 01.01.06. De totale kostnadene ble imidlertid i 2006 fremdeles fordelt på hvert av de tidligere selskapene. Fra og med 2007 oppgis det imidlertid kostnadstall som inkluderer både kjøtt- og eggsektoren samlet. Dette medfører brudd i dataseriene. En ny dataserie er derfor opprettet fra og med 2006. Her er de totale kostnadene beregnet som ”sum driftskostnader” fra konsernregnskapet i Nortura fratrukket råvareutbetalingen til alle produksjoner. Denne beregnes ved hjelp av utbetalingspris til produsenter og kvantum mottatt for de respektive produksjonene.

Tabell 9.1. Totale kostnader i meieri-, slakteri- og eggsmvirket. Mill. kr

	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Meieri ¹	4520	4710	5568	7408	7971	8639	9155	9752	9763	11477 ²
Slakteri og egg ³								9490	9936	10232
Slakteri ⁴	1789	2183	3040	3320	3407	3832	3747	(3872)		
Egg	364	450	775	998	1110	1234	1221	(1310)		
Sum	6673	7343	9383	11726	12488	13705	14123	19242	19699	21709

1. Gjelder TINE konsern fra og med 2002. Ikke sammenliknbart med tidligere år pga. omlegging av regnskapet.
2. Økning i 2008 skyldes oppkjøp av osteselskaper i Sverige og Storbritannia
3. Fra og med 2007 oppgir Nortura utvikling i volum og kostnader som gjelder for hele virksomheten, dvs. både kjøtt- og eggsektoren.
4. På grunn av organisasjonsmessige endringer i Nortura, samt endrede rapporteringsrutiner og standardiseringer, er ikke salgs- og markedsføringskostnadene for årene 2004 til 2006 direkte sammenlignbare med tidligere år. Tallene for 2006 er sammenlignbart med tidligere Gilde Norsk Kjøtt.

Fra 1990 til 2001 (sammenlignbare år) økte de totale kostnader innen meierisamvirket med 30,8 prosent. For meierisamvirket var det en større økning i 1997 som dels skyldes endringer i verdsetting av lagerbeholdninger i forbindelse med overgang til ny markedsordning for melk. Fra 2002 til 2007 (sammenlignbare år) var økningen på 33,6 prosent mens økningen fra 2007 til 2008 er på nær 18 prosent. Mesteparten av den sterke økningen i totalkostnadene i 2008 skyldes utvidelse av driften ved oppkjøp av osteselskaper i Sverige og i Storbritannia. Økningen i 2008 er således ikke relatert til kostnadsutviklingen i meieridriften i Norge. For kjøttsmvirket økte totalkostnadene med 90,4 prosent fra 1990 til 2003 (sammenlignbare år). Fra 2004 til 2006 (sammenlignbare år) var økningen på 1 prosent. Fra 1990 til 2006 økte totalkostnadene innen eggsmvirket med 259,9 prosent. Fra 2006 til 2008 (sammenlignbare år) økte de totale kostnadene i kjøtt- og eggsmvirket med 7,8 prosent.

9.1.1 Total aktivitet

Tall for den totale virksomheten i organisasjonene er i tabell 9.2 gitt som tall for tilførte og bearbejdede produkter i tonn/liter.

For melk er det meierileveransen samt totalsalget for hovedgrupper av produkter, dvs. konsummilk og ost som er gjengitt. For smør er det total produksjon. Konsummilk inkluderer blant annet yoghurt. Tallene for ost og smørprodukter er inklusiv eksport. For kjøtt gjelder tallene leveranser av slakt samt nedskåret og videre bearbejdet vare. For eggsmvirket gjelder det total tilførsel av egg, samt tilført og bearbejdet fjørfekjøtt.

Tallene for videreforedling i tabell 9.2 gir ikke noe godt uttrykk for omfanget av videreforedlingen. Tallene gjenspeiler for eksempel ikke antall produktvarianter med ulike bearbejdingsgrad. Eksempel på spekteret innen meieriene er salg av hele oster direkte til butikk og porsjonspakninger av ost til for eksempel cateringmarkedet. Det er et økende antall produktvarianter med ulike pakningstyper med derav økende kostnader. Antall artikkelnummer, dvs. antallet produktvarianter rettet mot ulike markeder, var ifølge TINE på 1160 i 2002. Antallet salgsprodukter av egg er ca. 200 og ca. 400 for fjørfekjøtt.

**Tabell 9.2 Samvirkets tilførsler og videreforedling av melk, kjøtt og egg.
1000 tonn ***

	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Meieri										
Tilførsel kumelk	1837	1712	1545	1483	1484	1470	1454	1437	1479	1454
Tilførsel melk totalt ¹								1458	1498	1473
Salg konsummelk ²	725,8	687,7	582,6	552,1	537,8	538,7	521,4	513,7	510,4	513,3
Salg ost ³	84,5	82,7	77,4	72,2	73,9	74,4	72,9	71,3	68,5	69,4
Produksjon smør ⁴	22,4	17,7	15,5	15,3	14,7	13,8	14,6	15,4	15,4	16,4
Kjøtt og egg										
Tilførsel egg ⁵	36,0	35,1	30,4	29,4	31,0	31,3	36,8	35,8	35,7	37,9
Tilførsel kylling	12,6	16,1	30,4	33,5	32,7	36,6	38,3	41,5	47,9	55,3
Tilførsel fjørfe totalt ⁶							45,8	49,1	51,4	63,1
Tilførsel kjøtt totalt	147,7	156,1	163,8	162,9	161,9	167,8	163,7	164,3	162,6	167,5
Slakt 2- og 4-bente										
Slaktetilførsler ⁷	147,7	156,1	163,8	162,9	161,9	167,8	163,7	164,3	217,0	230,6
Skjærevolum ⁸	81,4	99,8	115,3	112,5	110,7	114,0	120,7	125,0	129,1	128,5
Foredlingsvolum ⁹	67,1	90,4	95,3	94,2	92,2	95,3	96,0	97,6	126,3	132,5

*) Mill. liter for meierileveranse og konsummelk. Meierileveranse gjelder kumelk til TINE/NML

1) Inkluderer geitemelk

2) Omfatter flytende produkter melk alle typer, fløte, rømme og yoghurt.

3) Ekskl. Kesam og Cottage Cheese fra 1997

4) Produksjon av smør inkl. smør til smørblandet margarin og lettmargin.

5) Inkludert egg fra Norgården fra og med 2005

6) Inkluderer kylling, høns, and og kalkun.

7) Fra og med 2007 så omfatter slaktetilførselen også fjørfekjøtt, dvs. alle 2- og 4-bente.

8) Gris uten hode og forlabb fra 1.1.2002. Omfatter også fjørfe fra og med 2007.

9) Foredlingsvolum inneholder vann, krydder etc. og kan derfor ikke sammenliknes med volum innen slaktning og skjæring. Omfatter også fjørfe fra og med 2007.

Kilde: TINE/NML, Nortura (Norsk Kjøtt, PRIOR)

Det har vært en nedgang i melkeproduksjonen som en tilpasning til forbruksutviklingen, men nedgangen har flatet ut. Meierileveransen i 2008 er 20,9 prosent lavere enn i 1990. Total meierileveranse er gått litt mindre ned grunnet at meierier utenom TINE (samvirket) er kommet til. Kumelkleveransen gikk ned med 1,7 prosent fra 2007 til 2008.

Kjøttensamvirkets slaktetilførsler økte fra 1990 fram til 1999 med 16,6 prosent. Fra og med 2000 har tilførselene variert, men på et lavere nivå enn i toppåret. Den kraftige nedgangen fra 2001 til 2002 skyldes at gris nå avregnes uten hode labb. Fra og med 2007 omfatter volumene for slaktetilførsel, nedskjæring og foredlingsvolum både 2- og 4-bente. Volumet av nedskjæring av 2-bente er imidlertid relativt begrenset da dette stort sett inngår i slakt.

Produksjonen av kylling har økt med forbruksøkningen for dette dyreslaget. Økningen i perioden fra 1990 til 2006 var på 229,4 prosent. Prior kjøpte i mars 2005 alle aksjene i Nordgården. Dette gjenspeiles i en kraftig økning i tilførsel av egg fra Prior fra og med 2005. Tilførselen av egg er redusert med 0,6 prosent fra 1990 og til 2006. I perioden 1990 til og med 2004 (sammenlignbare år) var det en reduksjon i tilførsel på 14,6 prosent. På grunn av oppkjøpet av Nordgården økte tilførselen med 17,6 prosent fra 2004 og til 2005. Salget av egg

er stabilt. Det er en tendens til økt forbruk av eggprodukter, men import av disse øker også. Andelen for Norturas salg av foredlet fjørfekjøtt i dagligvare- og storkjøkkenmarkedet har økt fra snau 26 prosent i 1994 til rundt 67 prosent i 2007. I tillegg øker salget av fjørfekjøtt til annen næringsmiddelindustri. Denne utviklingen er forventet å fortsette.

For egg- og kjøttssamvirket (Nortura) så finner vi at tilførselen av egg har økt med 6,2 prosent, tilførselen av fjørfekjøtt (2-bente) har økt med 22,8 prosent og tilførselen av kjøtt (4-bente) har økt med 3,0 prosent i fra 2007 til 2008.

9.1.2 Antall ansatte

Tall for antall ansatte i meieri-, slakteri- og eggssamvirket er angitt i tabell 9.3. Dette gir ikke et direkte uttrykk for arbeidsforbruket innen organisasjonene (ikke årsverk), men gir likevel et bilde på utviklingen.

Tabell 9.3 Antall ansatte i meieri-, slakteri- og eggssamvirket

	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Meieri ¹	6000	5636	5041	5400	5430	5549	5353	5320	5540	5734
Slakteri og egg ²								6560	6464	6507
Slakteri ³	5415	5518	6133	6042	5823	5832	5494	(5285)		
Egg ³	939	950	1400	1560	1479	1388	1197	(1275)		
Sum	12354	12104	12574	13002	12732	12769	12044	11880	12004	12241

1) Ekskl. antall ansatte i iskremindustrien i 2001 som det året var ca. 600.

2) Antall årsverk (ikke antall ansatte) i Nortura fra og med 2007.

3) Tallene for slakteri (Gilde) og egg (Prior) i 2006 er fra inngangen av året. Dette pga at selskapene nå er fusjonert til ett selskap, Nortura.

Kilde: Landbrukssamvirkets felleskontor: Aktuelle tall i landbruket. Fra og med 2005 hentet fra de respektive selskapers Årsmeldinger

Antall ansatte i organisasjonene varierer en del mellom år. I meieriene har det vært en viss nedgang perioden under ett, men det skjedde en økning i 2002 etter lave tall for 2000 og 2001. Antall ansatte i kjøttssamvirket er redusert de siste årene. I eggssamvirket har det vært en økning inntil 2002 og deretter en tilbakegang i 2004 og 2005 før det igjen var en økning i 2006. Økningen i antall ansatte i denne sektoren knyttes spesielt til økningen innen fjørfekjøtt og videreforedling av denne. Fra og med 2006 så oppgis det kun årsverk for ansatte i kjøtt- og eggssamvirket Nortura.

Fra 2007 til 2008 økte antall ansatte i meierisamvirket med 3,5 prosent mens antall årsverk i kjøtt- og eggssamvirket økte med 0,7 prosent.

9.1.3 Anleggsstruktur

I tabell 9.4 er det angitt tall for antall anlegg. Dette gir et bilde av strukturutviklingen. Når vi sammenholder antall anlegg med produksjonsutviklingen så ser vi det har vært en økning i størrelse pr. anlegg. Parallelt med reduksjonen i antall anlegg har det også skjedd en rasjonalisering og spesialisering innenfor og mellom anlegg.

TINE har fra 2006 og til 2007 solgt to meierianlegg (Porsgrunn og Haugesund), mens Nortura har redusert med to foredlingsanlegg foregående år. Ellers er antall anlegg uendret fra 2005 til 2006.

Tabell 9.4. Antall anlegg i meieri-, slakteri- og egg samvirket

	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Meieri ¹	128	95	62	59	53	53	52	52	50	50
Meierianlegg								47	45	45
Meieriterminaler								5	5	5
Kjøtt										
Slaktning	34		28	26		24	20	20	20	18
Skjæring			34	27		22	21	21	21	20
Foredling ²			22	14		17	15	15	13	15
Egg og fjørfe¹										
Eggpakkerier	18	13	8	6	6	6	5	5	5	5
Fjørfeslakterier	7	6	5	3	3	3	3	3	3	3

1) Ved årsskiftene.

2) Ikke fullt sammenliknbare tall mellom 2000 og 2002.

Kilde: TINE/NML, Norsk Kjøtt, PRIOR

9.1.4 Enhetskostnader

I figur 9.1 er utviklingen i omsetningsorganisasjonenes totale kostnader pr. kg tilførte mengder av melk, kjøtt og egg sammenholdt med utviklingen for konsumprisindeksen. I tabell 9.5 nedenfor er kostnadene gjengitt i kroner pr. liter og pr. kilo tilførte mengder av melk, kjøtt og egg. Disse tallene danner grunnlaget for figur 9.1. For melk er data ikke sammenliknbare før og etter 2002 på grunn av omlegging av regnskapet i TINE. Fra og med 2002 er beregningen for melk gjort ved å dele totalkostnaden fra TINES konsernregnskap (Tabell 9.1) på meierileveransen (Tabell 9.2). Økningen for TINE i 2008 skyldes oppkjøp av osteselskaper utenlands, se også omtale tab. 9.2.

Tabell 9.5. Totale kostnader i kr. pr. l/kg tilførte mengder av melk, kjøtt og egg

	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Melk totalt ^{1,2}	2,46	2,71	3,56	5,00	5,37	5,88	6,24	6,69	6,52	7,74 ³
Kjøtt/fjørfe/egg								21,28	22,60	23,68
Kjøtt ²	12,11	13,98	18,56	20,38	21,04	22,83	22,88	23,51		
Egg ²	4,82	4,80	5,95	7,30	7,60	7,60	7,85	7,75		
Fjørfekjøtt ²	11,39	12,50	15,90	20,00	21,55	22,00	21,55	21,05		

1) Ikke sammenliknbare tall for melk før og etter 2002 pga. omlegging av regnskapet i Tine. Kun kumelk tom. 2005. Ku- og geitmelk fra 2006

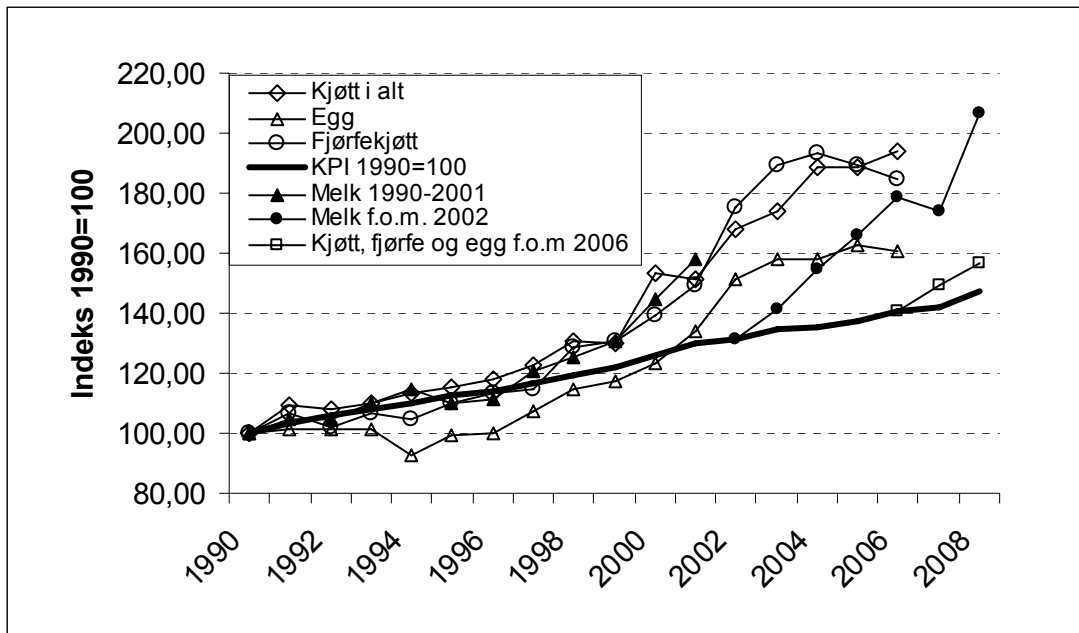
2) Slutt på tilgjengelige data etter fusjonen mellom kjøtt- og egg samvirket i 2006.

3) Økning pga. oppkjøp av osteselskaper i Sverige og Storbritannia

Kilde: TINE, Nortura (Norsk Kjøtt, PRIOR)

Figur 9.1 viser at omsetningsorganisasjonenes totale kostnader pr. enhet først i perioden fulgte utviklingen av konsumprisindeksen relativt jevnt, men at enhetskostnadene de senere årene har økt mer enn konsumprisindeksen. Etter alt å dømme skyldes dette økte kostnader på grunn av økt videreforedling og produktutvikling. Mhp. økningen for melk i 2008 vises det til omtale under tab. 9.2. For fjørfekjøtt hadde enhetskostnadene en topp i 2004 og er siden redusert. Fra og med 2007 er det slutt på tilgjengelige data for kjøtt, egg og fjørfekjøtt separat. Ny dataserie er opprettet

hvor totale kostnader for Nortura er fordelt på samlede tilførte mengder av henholdsvis kjøtt, egg og fjørfe. Fra og med 2007 er beregningen for kjøtt, fjørfe og egg gjort ved å dele totalkostnaden fra Norturas konsernregnskap (Tabell 9.1) på leveransen (Tabell 9.2).

Figur 9.1 Utviklingen i omsetningsorganisasjonenes totale kostnader pr. kg eller liter tilførsler sammenholdt med utviklingen i konsumprisindeksen (KPI). Indeks 1990=100. Fra og med 2002 er det pga. omlegging av regnskapet innført ny serie for melk hvor indeksen er satt lik KPI-indeksen i 2002. Fra og med 2006 er det på grunn av fusjonen mellom kjøtt og eggssamvirket innført ny serie for kjøtt, fjørfe og egg.

9.1.5 Kjøttssamvirkets normerte slaktekostnad

Kjøttssamvirkets normerte slaktekostnad (slaktemarginen) benyttes i grunnlaget for kjøttssamvirkets veiledende noteringspris (avregningspris) til produsent. Kostnaden bygger på analyser av slaktekostnaden samt årlige oppdateringer ut fra erfaringstall, kostnadsutvikling og effektivitetsforbedringer. Siden kostnaden er avgrenset til en identisk prosess over tid, er dette sannsynligvis det nærmeste en kommer et krav til materiale som kan uttrykke produktivitetsutviklingen. De normerte slaktekostnadene pr. dyreslag samt enhetskalkylen, et veid gjennomsnitt for alle dyreslag, er gjengitt i tabell 9.6.

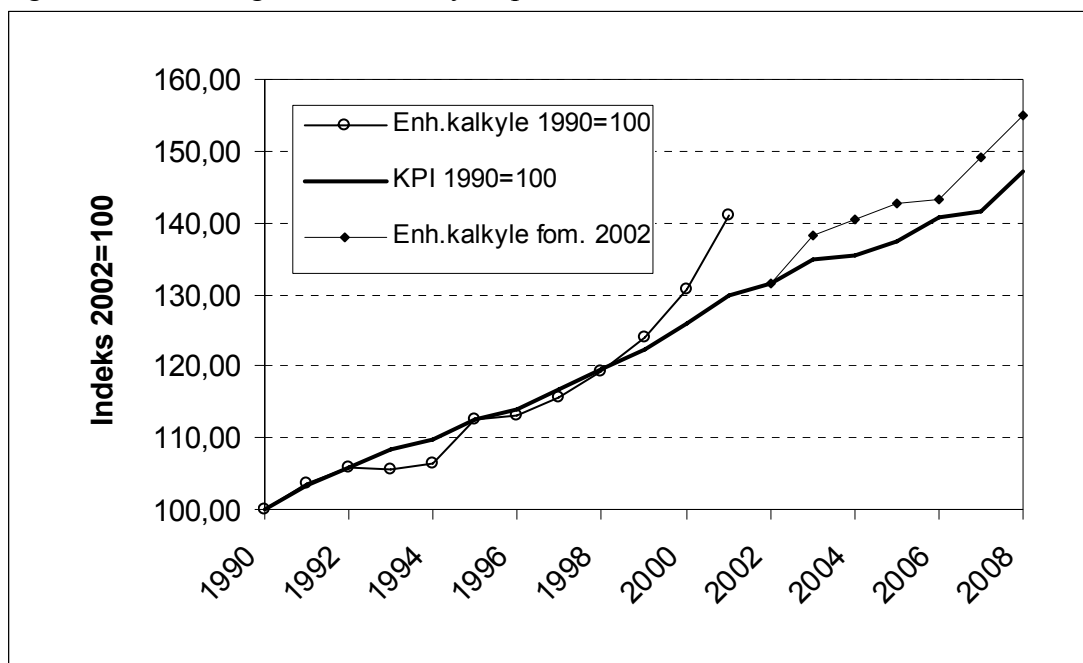
Tallene for gris og enhetskalkylen (alle dyreslag slått sammen) er ikke direkte sammenliknbare før og etter 2002 på grunn av at gris fra da av avregnes uten hode og labb mot tidligere med hode og labb. Volummessig utgjorde dette en reduksjon på 7 prosent, som slår tilsvarende ut på kostnaden.

Tabell 9.6. Normerte slaktekostnader pr. dyreslag samt enhetskalkyle 1990-2008. Kr/kg

	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Storfe	3,74	4,12	4,83	5,41	5,66	5,74	5,86	6,05	6,31	6,74
Slaktegris ¹	2,84	3,11	3,62	4,91	5,15	5,23	5,34	5,09	5,30	5,38
Lam	5,71	6,31	8,03	8,97	9,43	9,59	9,82	10,17	10,59	11,33
Enh.kalkyle ¹	3,60	4,05	4,71	5,68	5,97	6,06	6,16	6,18	6,44	6,69

1) Ikke sammenlignbar før og etter 2002 pga. endret avregning for gris

I figur 9.2 er utviklingen i enhetskalkylen på indeksform sammenholdt med tilsvarende for KPI.

Figur 9.2. Normert slaktekostnad (enhetskalkyle) sammenholdt med KPI i perioden 1990 - 2005. KPI=100 i 1990. Enhetskalkylen er ikke sammenliknbar fra 2001 til 2002 pga. endret avregning for gris. Ny serie fra 2002 er derfor satt lik KPI-indeksen i 2002.